21
2003

Svět počítačových her: plné verze 45 nejlepších her na CD

počítač pro každého

Nejčtenější počítačový časopis v ČR
55 Kč / 76 Sk

ZAHRAJTE SI

Scrabble • Pexeso
Piškvorky • Šachy
Mariáš

Vypalte si DVD

16 **Sedmkrát více dat než na CD**

23 Jak zapojit skener
44 Tipy pro textové editory
40 Knížky v počítači
52 Mobily na hraní

PŘEDSTAVUJEME:

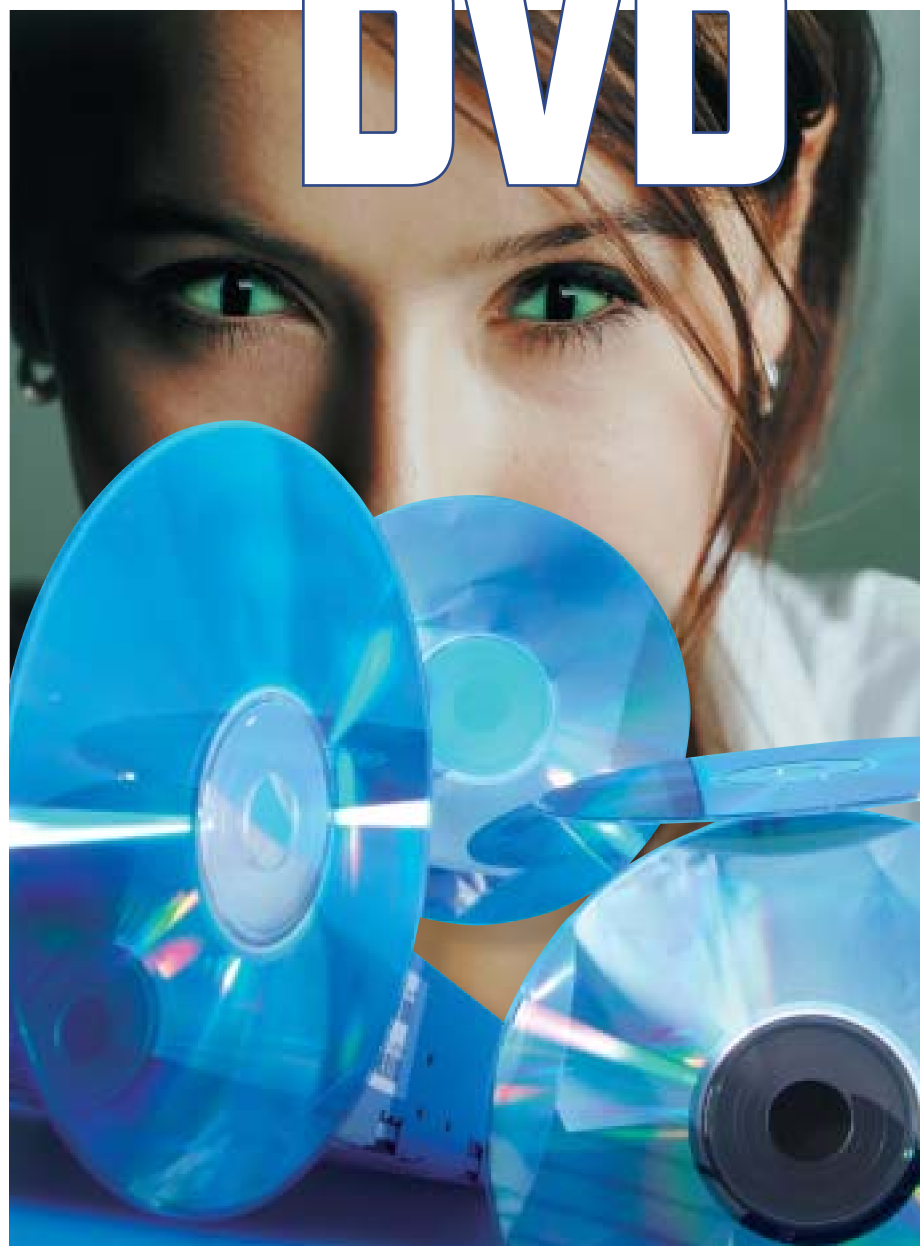
14 Přírodověda v krabici
15 Galerie světových malířů na CD

DOMÁCÍ POČÍTAČ:

42 Ovladače pro hry

Teď už vím, jak na to!

- Klávesové zkratky pro Excel
- Frigate – pořádek v souborech
- Antivirová kontrola na internetu
- Skenování dokumentů do archivu
- Jak na tabulky v OpenOffice Calc
- Jak prohlížet obrázky v počítači
- Jak vytvořit vzorce v tabulkách Excelu

Křížovka o ceny: Vyhrajte CD se sbírkou počítačových her

POČÍTAČ PRO KAŽDÉHO | www.ppk.cz 21
9 771212 072697

4 **Úvodník**

5 **Novinky ze světa počítačů**

představujeme

12 **Zeměpis bez mučení**

14 **Dobrodružství poznání 2**

15 **Obrazárna**
Na dvou CD discích jsou díla významných světových malířů.

16 **Když už CD nestačí**
V testu jsme se podívali na vypalovací mechaniky DVD. Jejich cena klesá a oproti CD vypalovačkám mají výhodu, že dokáží vypalovat na DVD média s kapacitou 4,7 GB.

19 **Elegantní sedmnáctka**
Náročnějším uživatelům, kteří se zajímají o kvalitní LCD monitor s úhlopříčkou 17 palců, by neměl uniknout monitor Sony SDM-S73H. Stojí sice téměř 20 000 Kč, ale má výborné zobrazovací schopnosti.

49 **Hity PPK CD 21/2003**

magazín

11 **... a požadujeme práci s počítačem**
Jak při nástupu do zaměstnání snadno prokážete své dovednosti.

20 **E-learning a systém pro jeho řízení**

22 **Křížovka o ceny**
Výherci se tentokrát mohou těšit na cédéčko s kolekcí počítačových her.

44 **Ochrana autorských práv**
Jaká rizika vznikají, stahujete-li si v zaměstnání soukromá data nebo si instalujete své programy.

45 **Tipy pro textové editory**

46 **Kterou hru vybrat pod stromeček?**

48 **Honba za megapixely**

52 **Herní konzoly budoucnosti**
Mobilní telefon vlastní skoro každý a dnes již zdaleka neslouží pouze k telefonování. Lze na něm totiž hrát velmi zajímavé hry a přichází na to čím dál více uživatelů.

jak na to

23 **Jak připojit skener k počítači**
V minulém vydání PPK vyšel test levných skenerů a v tomto čísle si přečtete návod, jak nový skener připojit k počítači a jak nainstalovat ovladače.

25 **Jak spravovat soubory**

27 **Antivirus na internetu**

29 **Skenování dokumentů**

31 **Klávesové zkratky pro Excel**

33 **Jak na tabulky v editoru Calc (OpenOffice)**

35 **Na obrázky s přehledem**

37 **Další možnosti při vytváření vzorce**

internet

39 **Proč si pořídit ten program?**

40 **E-books neboli knížky na internetu**
Elektronické knihy – zkráceně e-books – jsou vlastně literatura na internetu. Mají mnoho nesporných výhod. Víte, kde je hledat?

domácí počítač

42 **Herní ovladače**
Velká část počítačů v domácnostech je určena ke hraní počítačových her. Speciální herní ovladače usnadní hráčům ovládání a zvýší požitek ze hry.

56 **Listárna**

inzerce

Vážení čtenáři,

tentokrát musím začít omluvou, kterou adresuji našim předplatitelům na Slovensku. Na minulém cédéčku jsme nabídli čtenářům speciální verzi výkonného archivačního programu ELOoffice. Každý předplatitel měl navíc dostat speciální registrační číslo, po jehož zadání se maximální počet archivovaných dokumentů zvýší na celkových šest tisíc. Píšu „měl dostat", protože se tak nestalo. Lístky s čísly nedopatřením nedostali právě předplatitelé ze Slovenské republiky a právem si stěžují, že je zanedbáváme. Chtěl bych naše slovenské předplatitele ujistit, že to nebyl úmysl; šlo o chybu v organizaci výroby a při distribuci časopisu. Dopis s příslušným registračním číslem pro slovenské předplatitele je přibalen k tomuto vydání.

Hned po omluvě následuje poděkování: chci poděkovat všem našim čtenářům za stále rostoucí přízeň. Podle výsledků čtenosti a prodejů za první pololetí letošního roku, nedávno zveřejněných Unií vydavatelů denního tisku (*www.uvdt.cz*), je Počítač pro každého v kategorii odborných, oborových a profesních časopisů titulem nejen nejčtenějším, ale také nejvíce prodávaným. Vaše stálá přízeň nás nejen těší a živí, ale také zavazuje. Doufám, že i nadále bude Počítač pro každého vaším nejoblíbenějším zdrojem srozumitelných a užitečných informací v oboru výpočetní a komunikační techniky. Aby tomu tak bylo, musíme na vaše podněty a připomínky samozřejmě reagovat. Proto vás prosím, neváhejte nám napsat, kdykoli se vám na našem časopisu něco nelíbí nebo v něm něco podle vašeho názoru chybí. I když na všechny dopisy a e-mailové zprávy nestačíme odpovídat, jsou pro nás tím nejcennějším podkladem pro další práci.

Těším se na vaše dopisy a přeji vám, abyste v pevném duševním zdraví přestáli období dlouhých zimních večerů. Třeba vám k tomu pomůže počítač, se kterým si můžete zahrát některou z her umístěných na přiloženém cédéčku. Můžete si vybrat třeba šachy, criss-cross nebo některou ze svých oblíbených karetních her. Příjemnou zábavu.

Ivan Heisler, šéfredaktor

Monitor LCD a televizor zároveň

Společnost iiyama uvedla na trh 19" LCD monitor **ProLite C480T**, který díky zabudovanému televiznímu tuneru dokáže přijímat i televizní signál. Zobrazovací displej vyniká velkým zorným úhlem (horizontálně i vertikálně 170°), vysokým kontrastem 600 : 1, jasem 430 cd/m² a rychlou obnovou obrazu 16 ms. Tento monitor se stříbrným designem o rozměrech 559,5 × 397 × 185 mm a s hmotností 8,9 kg pracuje v rozlišení 1280 × 1024 obrazových bodů. TV tuner umí přijímat signál ve standardu PAL (B/G, I, D/K, L), SECAM i NTSC. Součástí televize je teletext s pamětí na deset stran a k výbavě patří i dálkové ovládání. O zvuk se starají dva 5W reproduktory. Tento model, který stojí 53 999 Kč s DPH, navíc nabízí funkci PIP (obraz v obraze).

http://www.iiyama.cz

TELE2 nabízí vytáčené připojení k internetu

Společnost TELE2 od 3. 11. 2003 nabízí svým zákazníkům vytáčený přístup k internetu (dial-up). Zákazníci tak mají možnost se připojit k internetu prostřednictvím modemu za využití běžné telefonní linky. Maximální rychlost připojení je 56 kb/s. Uvedené ceny jsou za minutu spojení a zahrnují 5% DPH.

	po – pá 7.00 – 19.00	po – pá 19.00 – 7.00 so – ne a svátky 24 hodin
prvních 10 minut	1,30 Kč	0,48 Kč
každá další minuta	0,65 Kč	0,24 Kč

Minimální zpoplatněná délka hovoru je 120 s, časový interval je 60 s.

http://www.tele2.cz

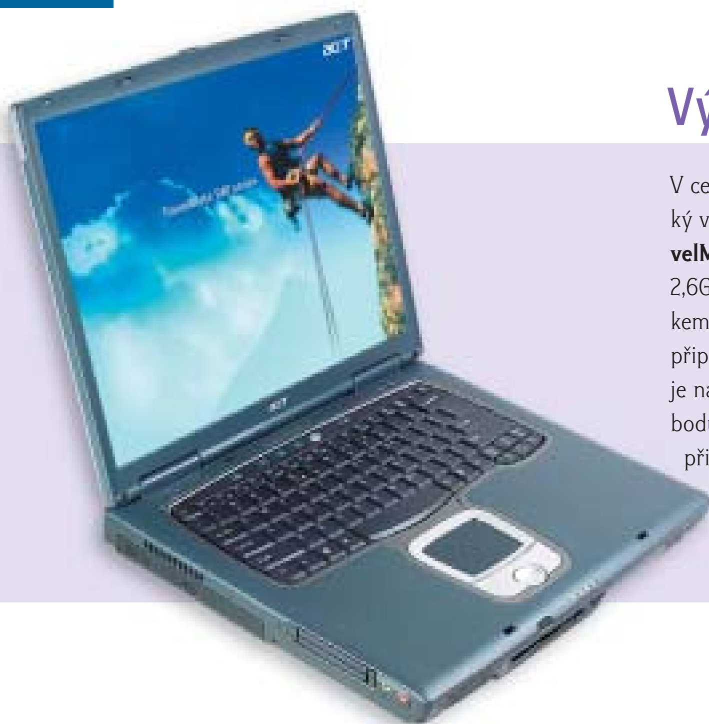
Průvodce bydlením na portálu Tiscali

Portál Tiscali přináší v rámci nového speciálu „Průvodce bydlením“ – ***http://bydleni.tiscali.cz*** – nejdůležitější tipy, rady a zkušenosti pro ty, kteří se rozhodli pořídit si vlastní bydlení.

Průvodce bydlením přináší aktuální zprávy ze světa bydlení a možnost vypočítat si výši splátky hypotečního úvěru.

http://bydleni.tiscali.cz

Výkonný multimediální notebook

V cenové kategorii do 50 000 Kč včetně DPH je mezi notebooky velký výběr. Konkurenci v tomto segmentu zvýší nová řada **Acer TravelMate 250**. Model TravelMate 252LC (48 788 Kč s DPH) je vybaven 2,6GHz procesorem Pentium 4, 512 MB paměti, 40GB pevným diskem a kombinovanou mechanikou DVD-ROM/CD-RW. Obraz, který připravuje grafický čip integrovaný na základní desce, se zobrazuje na 15" displeji, který pracuje v rozlišení 1024 × 768 obrazových bodů. Notebook je připraven pro zapojení do počítačové sítě i pro připojení k internetu prostřednictvím telefonní linky. Součástí výbavy jsou i čtyři porty USB 2.0 a jeden port infračervený. Na všech noteboocích TravelMate 250 je předinstalován operační systém Microsoft Windows XP Professional v české verzi.

http://www.acer.cz

Memobox doručí zprávy na telefony ve všech sítích

O funkci „Doručení zprávy na telefon" rozšířil Český Telecom, a. s., možnosti záznamové schránky Memobox. V zadaný den a čas schránka zavolá na zvolené telefonní číslo v pevné i mobilní síti a přehraje „adresátovi" předem připravenou zprávu. Tato služba se účtuje jako jeden telefonní hovor a zpoplatněna je podle cenového programu, který zákazník využívá.

Bližší informace lze získat na internetu: ***www.memobox.cz*** nebo na bezplatné lince 800 123 456.

http://www.telecom.cz

Čert ví proč

Internetové stránky pohádky Čert ví proč se zúčastnily finále soutěže Prix Europa Exploration – Internet Fiction, které proběhlo 12. – 13. 10. 2003 v Berlíně. Stránky pohádky Čert ví proč zaujaly a byly kladně hodnoceny zejména za poetický design, přehlednost, hravost, množství informací a komplexnost obsahu, a to zejména ve vztahu k dětem.

http://www.czech-tv.cz/specialy/certviproc/

Wi-Fi – bezdrátový internet zdarma v prodejnách AutoContu

Od počátku listopadu se v pobočkách společnosti AutoCont mohou zákazníci zdarma připojit k internetu prostřednictvím přístupových bodů Wi-Fi. Společnost tak chce dát širokému okruhu zájemců o technologii Wi-Fi možnost vyzkoušet výhody bezdrátového připojení a výhody zařízení, která tuto technologii podporují.

http://www.autocont.cz/wifi

Soutěž o slovníky vydavatelství Leda

LEDA

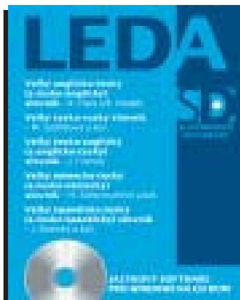
V čísle 18/2003 jsme společně s vydavatelstvím Leda vyhlásili soutěž se třemi otázkami.

Správné odpovědi:

1. Slovníková databáze Leda v době zveřejnění soutěže obsahovala Velký anglicko-český (a česko-anglický) a Velký česko-ruský slovník (odpověď a).

2. K programovému vybavení slovníkové databáze Leda patří fulltextové vyhledávání a hledání přibližně nebo nepřesně zadaného dotazu (odpověď b).

3. Letos v říjnu vyšly v rámci slovníkové databáze Leda Velký česko-anglický (a anglicko-český), Velký německo-český (a česko-německý), Velký španělsko-český (a česko-španělský) slovník (odpověď b).

1. cenu (Velký anglicko-český a česko-anglický slovník) vyhrává Mirka Humplíková z Dačic,

2. cenu (Velký česko-ruský slovník) obdrží Karel Pilař z Jirkova,

3. cenu (Heuréka – multimediální encyklopedie) dostane Hana Bolečková z Velešína

a na 4. cenu (Francouzsko-český ozvučený slovník) se může těšit Michal Bachtin z Teplic.

Výhercům blahopřejeme.

Multilicence 602PC Suite 4.0

602PC Suite Multilicence obsahuje navíc oproti standardní (víceuživatelské) verzi serverovou instalaci 602PC Suite v prostředí počítačových sítí a dokumentový server eDock ve verzi 2.1. Multilicence výrazně zjednodušuje nasazení a provoz kancelářských aplikací, pokud jde o počítače s OS Windows – nové sestavení se instaluje pouze na server, ze kterého si stanice automaticky aktualizují sestavení bez zásahu uživatele. Multilicence je určena pro střední a větší organizace s pětadvaceti a více počítači s přímým prodejem v regionech.

http://www.602.cz/

Volný zvyšuje bezpečnost připojení

Czech On Line, a. s., poskytovatel internetových služeb pod značkou Volný, poskytuje uživatelům řešení, které jim zvýší internetovou bezpečnost i pohodlí. Novinkou je samoinstalační CD pro bezpečné připojení k internetu.

Pomocí CD Bezpečný internet si může kdokoliv vytvořit uživatelské konto pro připojení k internetu prostřednictvím služby Volný a nastavit svůj počítač pro použití tohoto připojení. Ke svým standardním službám zákazník získá možnost vyzkoušet, jak funguje antivirová a antispamová ochrana e-mailové schránky. Navíc je uživateli prostřednictvím instalace CD na rok nastavena rozšířená, tedy 25MB kapacita schránky. Za symbolickou cenu k tomu obdrží i bonus – kredit ve výši 200 Kč na volání prostřednictvím hlasové služby Volba 1020.

http://www.volny.cz

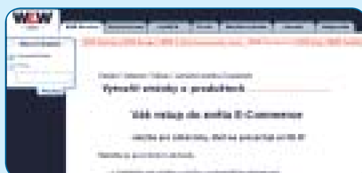
Notebook s dotykovým displejem

Velkému zájmu výrobců se těší zařízení nazývaná Tablet PC, která spojují výhody notebooků s příjemným ovládáním realizovaným prostřednictvím dotykového displeje. V nabídce firmy Umax je nyní Tablet PC s označením **T200V**, jehož cena začíná na 48 788 Kč s DPH. Tento model je poháněn 1GHz procesorem VIA Antaur a jako zobrazovací jednotku používá dotykový displej o úhlopříčce 14,1". Ten pracuje v rozlišení 1024 × 768 bodů. Otočením a sklopením displeje vytvoříte z notebooku podložku s možností ovládat přístroj dotykovým perem. Toto pero lze využít nejen jako náhradu myši, ale díky softwaru na rozpoznávání znaků i pro psaní. V základní výbavě nejlevnějšího Tablet PC T200V je externí mechanika DVD-ROM/CD-RW, 256 MB paměti, 40GB pevný disk a operační systém Windows XP Home Edition.

http://www.umax.cz

ProduktInfo – detailní informace o produktech a službách

Na portálu WLW byla spuštěna on-line aplikace, prostřednictvím které si firmy mohou zdarma vytvořit vlastní internetové stránky s detailními informacemi o svých produktech a službách. Mohou takto představit blíže nabídku produktů a služeb svým potenciálním zákazníkům.

Aplikace umožňuje vytvořit jednoduché internetové stránky s jednotnou strukturou a designem. Na stránkách je možné uvádět jak detailní popis výrobků a služeb, tak jejich vyobrazení.

http://www.wlw.cz/produktinfo/

Modem pro telefonní linku

Nejčastější způsob, jak se v domácnosti připojit k internetu, spočívá v použití analogového modemu, který stahuje data přes telefonní linku. Společnost Fincom International představuje externí analogový modem **Microcom DeskPorte Voice**, který se k počítači připojuje prostřednictvím sériového rozhraní. Cena modemu je 3499 Kč včetně DPH, a jak je zřejmé z označení produktu, umožňuje přímé připojení mikrofonu a reproduktoru pro hlasovou komunikaci. Díky programu Classic Phone Tools budete tak moci odesílat a přijímat faxy a uživatelé ocení i zvýšenou přepěťovou ochranu.

http://www.fincom.cz

AutoCont věnoval jubilejní počítač na Konto Bariéry

Společnost AutoCont CZ, a. s., se rozhodla darovat jubilejní, čtvrtmiliontý počítač prostřednictvím Konta Bariéry a již tradičně tak pomoci handicapovaným spoluobčanům.

Jubilejní počítač se sériovým číslem 250 000 byl vyroben v září 2003 a bude věnován projektu „Počítače proti bariérám" Nadace Charty 77 – Konto Bariéry. Pokračuje tak tradice započatá u počítače se sériovým číslem 100 000.

http://www.autocont.cz/

AEC Antivirus Gateway – nové řešení pro ochranu lokální sítě

Společnost AEC v těchto dnech uvádí na český trh nové antivirové zařízení pro centrální ochranu podnikových sítí. AEC Antivirus Gateway splňuje všechny požadavky moderní antivirové ochrany internetových vstupních bran. Kromě základní funkce antivirové ochrany také efektivně zabraňuje případným výpadkům sítí a dalším incidentům spojeným s epidemiemi internetových červů.

http://www.aec.cz/

Pohyblivá kamerka

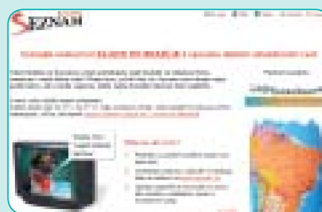

Společnost Logitech představila novou webovou kameru **Logitech QuickCam Sphere** (4690 Kč), která se pohybuje tak, aby automaticky udržela obličej snímané osoby ve středu záběru. Kamerka QuickCam Sphere se může otočit až o 140 stupňů ze strany na stranu a o 60 stupňů nahoru a dolů. Dodané programové vybavení pro sledování obličeje dokáže kameru automaticky zaměřit na obličej snímané osoby a udržovat jej ve středu záběru. Technologie automatického zoomu nabízí možnost zvětšit až třikrát normální velikost záběru. QuickCam Sphere snímá fotografie v rozlišení 1,3 megapixelu a video je pořizováno v rozlišení 640 × 480. Kamera je vybavena také vestavěným mikrofonem a stojánkem, který je 23 cm vysoký, takže kameru lze zvednout do výše očí.

http://www.logitech.cz

S portálem Seznam.cz do Brazílie

Soutěž portálu Seznam probíhá na jeho hlavní stránce ***www.seznam.cz*** každý všední den od 3. 11. do 21. 11. 2003. Úkolem soutěžících je odpovědět na otázku dne, která se týká přímo vyhledávání na tomto portálu. Ze správných odpovědí je každý den vylosováno deset výherců, kteří obdrží DVD a videokazety od společnosti Warner Home Video. Všechny došlé správné odpovědi budou navíc zařazeny do slosování na konci soutěže – hlavní výhrou je zájezd do Brazílie pro dvě osoby od cestovní agentury MojeDovolená.cz.

http://soutez.seznam.cz

Český Telecom zaokrouhluje dolů

Na základě vyhlášky České národní banky neplatí od 31. října 2003 desetihaléřové a dvacetihaléřové mince. Při konečném účtování prodávaných výrobků a služeb tak mají společnosti možnost zaokrouhlit výslednou částku aritmeticky k nejbližší platné nominální hodnotě peněz, tedy na celé koruny a padesátihaléře. Český Telecom se rozhodl zjednodušit a zpříjemnit komunikaci se svými zákazníky, a tak možnosti zaokrouhlovat vyúčtování směrem k vyšší částce nebude využívat – částka bude zaokrouhlena vždy směrem dolů.

http://www.telecom.cz

... a požadujeme práci s počítačem

Prohlížíte-li nabídky zaměstnání, tento obrat tam najdete velmi často. Ale jak při pohovoru dokážete, že pracovat s počítačem opravdu umíte?

Tento problém řešili pracovníci osobních oddělení v severských zemích již před mnoha lety, když nechtěli být závislí pouze na tvrzení uchazeče. To byl první popud, ze kterého se vyvinul program European Computer Driving License, známý pod zkratkou ECDL.

ECDL – co to je?

ECDL není školení. Je to program, ve kterém prokazujete své znalosti, a pokud jsou dostatečné, získáte mezinárodně uznávaný certifikát.

Tento certifikát existuje v zahraničí již řadu let a personalisté mnoha firem jej znají. Ukážete-li jim kartičku, bude tím otázka z titulku pravděpodobně vyřešena ve váš prospěch. Nutno přiznat, že to platí zatím hlavně pro zahraniční firmy, ale po vstupu do EU je možné, že se situace změní i u nás.

Díky tomu, že zájem o certifikát vzrůstá, stále se rozšiřuje počet firem, které vám nabízejí, že vás na testy připraví. Některé z nich prošly akreditací, jiné bohužel ne.

Organizace ECDL

Hlavní stan ECDL sídlí v Irsku a jmenuje se ECDL Foundation. Tato organizace uděluje (a odebírá) licence vybraným národním profesním organizacím. V ČR je touto organizací Česká společnost pro kybernetiku a informatiku (ČSKI, ***www.cski.cz***). Ta uděluje a odebírá smluvní licence pro testování jednotlivým testovacím střediskům z řad komerčních vzdělávacích společností a školských subjektů, ale i fyzickým osobám – testerům, tedy konkrétním osobám, které složily testy ECDL za ztížených podmínek, prošly odbornou přípravou a souvisejícím školením. Testy smí být prováděny pouze v testovacích místnostech akreditovaných ČSKI a za pevně daných podmínek. ČSKI náhodně vysílá své inspektory na kontrolu testování a tito inspektoři dohlížejí na jeho průběh. Inspektoři také vybírají již vyhodnocené testy a sledují, zda byly vyhodnoceny správně.

Stejným způsobem postupuje irský hlavní stan.

Jak se testuje

Kompletní testování pro získání certifikátu ECDL se skládá ze sedmi modulů: jsou to základní pojmy IT, práce s počítačem a správa souborů, textový editor, tabulkový kalkulátor, databáze, prezentace a internet společně s elektronickou poštou. Ne všichni však potřebují vyznat se v databázích, prezentacích a tabulkových procesorech. Proto je možné získat tzv. ECDL Start, který zahrnuje pouze libovolné čtyři moduly ze sedmi. Rozšíření je možné kdykoliv.

Na začátku je třeba zakoupit index. Jde o licenční doklad, který opravňuje svého držitele k využití konceptu ECDL – tedy k tomu, zúčastnit se procesu testování, při němž testovací střediska zaznamenávají úspěšně absolvované testy z jednotlivých modulů. Index je

Další informace můžete získat na internetové adrese *www.ecdl.cz*.

možné zakoupit v libovolném akreditovaném testovacím středisku (***http://www.ecdl.cz/strediska.php***). Poté si s vybraným střediskem domluvíte datum testování a to, o které moduly máte zájem, a samozřejmě cenu za vlastní testování.

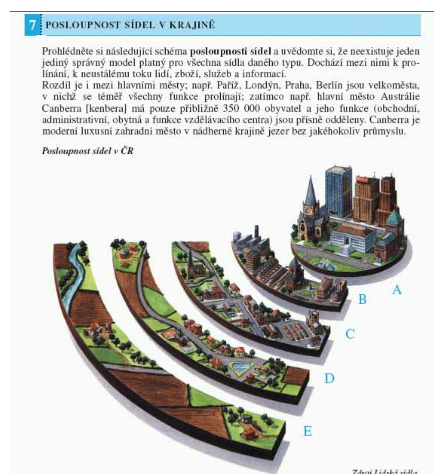
V prvním modulu odpovídáte vlastními slovy na otázky týkající se počítačů a jejich využití v praxi. Od druhého modulu již pracujete s daty na disku počítače: vytváříte složky, hledáte a přesouváte soubory, podle pokynů formátujete text, vytváříte tabulky, prezentace nebo databáze. Na každý test máte vyhrazeno čtyřicet pět minut.

-mzi

Zeměpis bez mučení

Pražské nakladatelství Alter připravilo především pro žáky 8. a 9. tříd základních škol moderní elektronickou učebnici zeměpisu, doplněnou celou řadou dalších zajímavých informačních vazeb.

CD-ROM Zeměpis je příspěvkem nakladatelství Alter k uplatňování moderních trendů výuky na základních školách. Navazuje na dosavadní „klasické" učebnice nakladatelství Alter, které kladou důraz na samostatnou práci žáků s informacemi. To ve spojení s možnostmi elektronického světa přivádí žáky i jejich učitele do nových dimenzí výuky. Jak to vše funguje?

7 POSLOUPNOST SÍDEL V KRAJINĚ

Prohlédněte si následující schéma **posloupnosti sídel** a uvědomte si, že neexistuje jeden jediný správný model platný pro všechna sídla daného typu. Dochází mezi nimi k prolínání, k neustálému toku lidí, zboží, služeb a informací.
Rozdíl je i mezi hlavními městy; např. Paříž, Londýn, Praha, Berlín jsou velkoměsta, v nichž se téměř všechny funkce prolínají; zatímco např. hlavní město Austrálie Canberra [kenbera] má pouze přibližně 350 000 obyvatel a jeho funkce (obchodní, administrativní, obytná a funkce vzdělávacího centra) jsou přísně odděleny. Canberra je moderní luxusní zahradní město v nádherné krajině jezer bez jakéhokoliv průmyslu.

Posloupnost sídel v ČR

Zajímavý model typu sídel.

Základní struktura učebnice

Základem učebnice, zpracované v obecně rozšířeném formátu PDF (pokud nemáte potřebný prohlížeč Adobe/Acrobat Reader dosud nainstalován, najdete ho samozřejmě na CD), je 120 stran textu, doplněného o další prvky, a to od statických tabulek až po obrazové nahrávky a přímé odkazy na další informační zdroje internetu. Jak to vše vypadá v praxi?

Věcný obsah učebnice určují dvě hlavní témata:

- Společenské složky krajiny, popisující vývoj obyvatelstva ve světovém měřítku a problémy s tím spojené.
- Politická mapa světa, která seznamuje žáky s dělením států podle nezávislosti, státoprávního uspořádání, polohy, rozlohy, stupně hospodářského vývoje a dalších kritérií. Nechybí ani seznam nejdůležitějších světových organizací. Každé z témat se skládá z pěti lekcí, které se dále člení na kapitoly a na závěrečnou samostatnou práci. Součástí jednotlivých kapitol jsou:
- výkladové texty (doplněné o mapy, tabulky, fotografie, schémata, obrázky) s definováním hlavních hesel tématu,
- cvičení, ve kterých mají žáci vyřešit stanovené úlohy, při kterých prokáží pochopení uvedené látky,
- zajímavosti, které dokreslují charakteristiky dané problematiky a pomáhají lépe fixovat získané poznatky pro další zapamatování.

V samostatné práci mají žáci podle svých schopností a možností a podle své či nabídnuté osnovy určit, co je pro danou problematiku nejdůležitější (a to si také snáze dlouhodobě zapamatují). Netradiční je i poslední úkol – zhodnotit, proč byla, či nebyla konkrétní lekce pro žáka přínosná.

Další nabídka informací

Jak už bylo výše uvedeno, celý obsah učebnice je rozšířen o mnoho textových, zvukových i obrazových materiálů, které vhodně dokreslují, a často i lépe vystihují probíranou tematiku než holý text. K těmto informacím se lze dostat buď přímo z textu pomocí připojených ikon, nebo z celkového přehledu doplňujících příspěvků. Kromě toho jsou součástí textu stovky přímých odkazů na internetové stránky, kde jsou další informace o příslušné problematice. Zde však platí, že v důsledku značné dynamiky internetu nemusí být všechny odkazy v době přístupu žáků aktivní nebo dostatečně aktuální. Naopak mohou být zdrojem dalších rozšíření a aktuálních informací, které v době přípravy učebnice nebyly k dispozici. Při využití těchto zdrojů se nejvíce projeví

b) procesy civilizační (plynoucí z činnosti člověka)
Shrňte do souvislého textu, co o civilizačních rizicích víte. Vezměte v úvahu chemizaci životního prostředí (půdy, vod i ovzduší), tepelné ovlivňování krajiny (např. odpadní teplo z elektráren), radioaktivitu, hlučnost prostředí, hromadění odpadů aj. Posuďte dopady toho všeho na lidské zdraví.
Summit Země, historické setkání, které se uskutečnilo v Riu de Janeiru v roce 1992, přispěl k celosvětovému rozšíření myšlenky udržitelného rozvoje. Další zdroje informací zde. ....

ZAJÍMAVOSTI

Mrakodrapy
Vyvinutí nových konstrukčních postupů a materiálů na konci 19. století ve Spojených státech amerických umožnilo stavby budov s prakticky neomezeným počtem pater. Stěny takových konstrukcí jsou samonosné díky použití zpevněného a předpjatého betonu okolo vnitřního kovového pláště. Tím se dosahuje výšek, které byly dříve v oblasti snů. Mrakodrapy změnily panoráma měst 20. století. Stavět směrem vzhůru, a nikoli do šířky, byla logická cesta, jak se vyhnout placení vysokých cen za pozemky. Po mnoho let byla nejvyšší stavbou Empire State Building [empajr stejt bulding] se 381 m v New Yorku. Prozatím nejvyšším mrakodrapem je Petronas Twin Towers ve městě Kuala Lumpur v Malajsii. Měří 452 m. Na následujících obrázcích si prohlédněte mrakodrapy v afrických (viz příloha) a asijských velkoměstech.

Mrakodrapy v Šanghaji (Čína).

Dvojice mrakodrapů Petronas Twin Towers v Kuala Lumpur.

Zajímavosti nejen textem.

samostatný a iniciativní přístup každého žáka k tomuto předmětu.

Důležitou vlastností elektronické učebnice podobného typu je funkce vyhledávání, která umožňuje najít požadované heslo kdekoliv v textu, příp. i mezi dalšími zdroji na internetu.

Nová forma učebnice mnohem lépe vyhovuje dnešním požadavkům na vzdělávání samostatně uvažujících žáků, kteří dokážou vhodně vyhledávat a vyhodnocovat dostupné informační zdroje.

Milan Pola

IV STÁTY PODLE STUPNĚ HOSPODÁŘSKÉHO ROZVOJE

V předchozích lekcích jsme hovořili o vyspělých státech, o státech bohatých, chudých, rozvojových, o státech třetího světa. O čem tyto pojmy vypovídají? Je to totéž, řekneme-li, že jde o stát vyspělý, nebo bohatý? Kteří činitelé se podílejí nebo se v minulosti podíleli na současné úrovni státu, na jeho prosperitě či chudobě? Proč se hospodářsky vyspělé země a např. Světová banka snaží pomáhat těm nejchudším zemím? Je podle vašeho názoru správné, je-li pomoc vázána např. na demokratizaci poměrů v cílové zemi? Proč? Domníváte se, že výsledkem takové pomoci může být úplné vyrovnání životní úrovně obyvatel na celé planetě? Uvádějte argumenty i protiargumenty.

1 CIVILIZACE V HISTORII LIDSTVA

Slovem **civilizace** obvykle označujeme **vysoký stupeň vývoje společnosti, kultury a technologie, ale také vývojové epochy** (např. egyptská civilizace, západní civilizace). Slova civilizace se užívá též pro označení **kulturně-historických a náboženských celků** (např. protestantská civilizace, buddhistická civilizace). Trvání civilizací (vývojových epoch) bylo v historii vždy omezené. Civilizace vznikaly, seskupovaly se – rozdělovaly se a zanikaly.

Zopakujte si, co víte o úrovni následujících civilizací:

- **civilizace starověkého Orientu vznikaly v 6. až 3. tis. př. n. l.:**
  - **mezopotamská**
  - **egyptská**
  - **indická**
  - **čínská**
- **civilizace antické** (období starověkého Řecka a Říma se souhrnně označuje jako **antika**):
  - **civilizace řecká** (na Krétě asi 2500–1500 př. n. l. – první evropská civilizace)
  - **civilizace římská** (v 1. tis. př. n. l. – podle legend i archeologických vykopávek vznikl Řím v polovině 8. století př. n. l.)
- **civilizace andská (5. tis. př. n. l.)**

ZÁSOBNÍK POJMŮ – k učivu o civilizacích starověkého Orientu

městské státy, klínové písmo, hrazená města, stupňovité věže (chrámy), Babylonská věž, války, otroci, výtvarné umění, architektura, literární díla

pyramidy, sfingy, důmyslné zavlažovací kanály, boj o půdu a o moc, stavba námořních lodí, astronomie, kalendář, rozvinutá matematika, lékařství, mumifikování těl, výroba skla, emailu,

Výklad a definice pojmů.

Zeměpis
Elektronická učebnice pro 8. a 9. třídu
Vydal/Poskytl: Alter, Praha.
http://www.alter.cz
Cena: 244 Kč.

Dobrodružství poznání 2

Krabice s tímto názvem ukrývá osm cédéček, která se věnují třem tématům nazvaným Svět kolem nás, Říše čísel a Království rostlin. Titul je určen pro první a druhý stupeň základních škol.

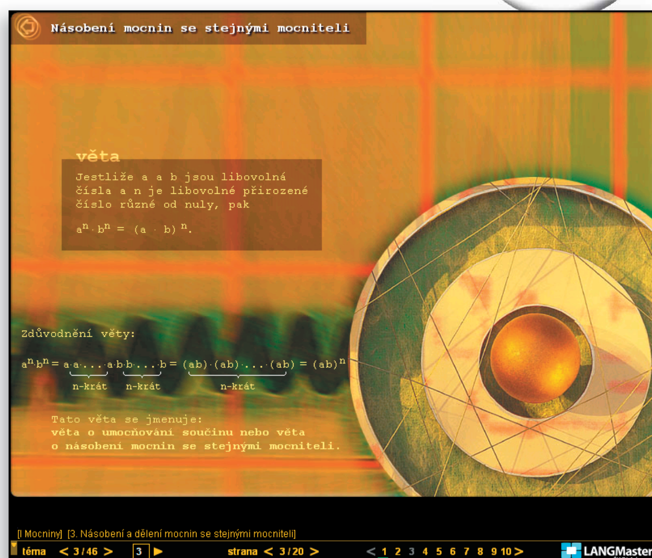
Nároky na počítač: Pentium 166 MHz, 64 MB RAM, 30 MB volného místa na pevném disku. Windows 95, 98, ME, 2000 nebo XP.
Orientační cena: 999 Kč.
Další informace: ***www.langmaster.cz***, zelená linka 800 221 111.

Informace o uvedených titulech najdete v databázi výukového softwaru ministerstva školství na adrese ***www.e-gram.cz*** v části *Evaluace*. Každý titul je třeba hledat zvlášť.

Cédéčka věnující se výuce jsou rozdělena takto: Instalace – jedno CD, Biologie 1 – dvě CD, Matematika 2 – dvě CD, Přírodověda 1 – tři CD.

Instalace

Proběhla bez problémů, po vložení CD se spustil instalační program. Při instalaci máte tři možnosti: minimální zabere na pevném disku asi 30 MB (v dialogovém okně je chybně uvedeno 133 MB), doporučená zabere asi 130 MB a maximální téměř 4 GB, ale pro běh programů pak nebudete potřebovat žádná cédéčka.

Ukázka z produktu Matematika.

Přírodověda

Tento titul je určen pro děti ve věku od 9 do 12 let. Tomu odpovídá ovládací program (v edici Škola hrou používá LANGMaster dva podobné ovládací programy: jeden pro mladší děti a druhý pro děti starší).

Obsah titulu je rozdělen do těchto hlavních částí: Vzduch, Voda na Zemi, Horniny, nerosty a půdy, Fauna a flóra, Člověk a prostředí.

Z podrobného obsahu můžete vybrat látku, která vás zajímá. Výklad je doplněn mnoha obrázky a videoukázkami. Na konci každé kapitoly si můžete to nejdůležitější z probrané látky zopakovat. A pak následují testy, u každé otázky si můžete dát zkontrolovat odpověď, případně zobrazit správné odpovědi. Po uzavření dialogového okna s vyhodnocením odpovědi se bohužel ztratí informace o tom, kde byly chyby, nebo ukázka správných odpovědí; dialogové okno je třeba přesunout, aby tyto informace byly vidět.

Biologie 1

Tento titul je určen pro žáky od 12 do 16 let a tomu také odpovídá uživatelské rozhraní.

Obsah je rozdělen do dvou hlavních částí: Organizace života a Svět rostlin.

Matematika 2

Je určena dětem od 12 do 16 let. Podíváme-li se na obsah, najdeme tyto základní skupiny: Mocniny, Odmocniny, Algebraické výrazy, Lineární rovnice, Pythagorova věta, Kružnice a kruh a Mnohostěny.

Oba tituly pro starší žáky mají hodně podobného s titulem Přírodověda: výklad je doplněn mnoha videoukázkami a obrázky. Na konci kapitoly se zopakuje to nejdůležitější a pak následují testy.

Zhodnocení

Všechny tři tituly, které krabice obsahuje, přinášejí velké množství informací, které jsou přehledně rozděleny do kapitol. Díky tomu lze vybrat látku, která vás zajímá.

Ve škole je možné tyto tituly použít jako vhodný doplněk výuky, doma asi využijete toho, že získané znalosti lze ihned prověřit.

I přes drobnosti jsou všechny tři tituly na takové úrovni, že Dobrodružství poznání 2 udělujeme Tip PPK.

-mzi

Obrazárna

Před časem jsme vám na CD-ROM nabídli plnou verzi encyklopedie Artopedia, která se věnovala velkým dílům světového malířství. Dnes vám chceme představit Artopedii II.

TS Artopedia II

Orientační cena: 999 Kč.
Nároky na počítač: Pentium II/333 MHz, 32 MB RAM, rozlišení alespoň 800 x 600 bodů. Operační systém Windows 95 a vyšší, DirectX 6 a vyšší.
Další informace: ***www.terasoft.cz***.

Informace o programu TS Artopedia II najdete v databázi výukového softwaru ministerstva školství na adrese ***www.e-gram.cz*** v části *Evaluace*.

Od vydání Artopedie uplynula dlouhá doba a došlo k některým událostem. Výsledkem je to, že Artopedii II na trh distribuuje firma Terasoft.

Čas Artopedii prospěl: z krabice teď vyjmete dvě cédéčka, na kterých se nachází téměř devět a půl tisíce obrazů od více než jednoho tisíce dvou set zahraničních autorů.

Instalace

Po vložení prvního cédéčka do počítače se spustil instalační program. Ti z vás, kteří byli zvyklí spouštět programy bez instalace, budou zklamáni, instalace je tentokrát třeba. Nabízí dvě možnosti: nainstalovat na pevný disk buď vše, nebo jen menší část a zbytek spouštět z cédéčka. Ale i v tomto případě se požaduje úctyhodných 650 MB volného místa na pevném disku.

Až na to, že se instalace trochu protáhla, proběhlo vše bez problémů.

Galerie je otevřena – vstupte

Z časového hlediska je galerie rozdělena do devíti časových etap: gotické umění, závěr středověku, následuje renesance včetně manýrismu. Za renesancí čekají holandští a němečtí mistři 15. – 17. století, barokní umění, rokoko, klasicismus, romantismus, impresionismus a moderní umění. K časovým etapám: při prohlížení obrazů dané etapy si můžete poslechnout také hudbu, charakteristickou pro dané období. Bude-li vás hudba rušit, můžete ji samozřejmě vypnout.

Virtuální galerie má na rozdíl od galerie reálné některé další možnosti, mezi které patří vyhledávání a zobrazování doprovodných informací. Zajímavý přehled najdete po kliknutí na tlačítko Čas života: seznam malířů je doplněn časovou osou, ve které je vyznačeno, ve které době malíř žil. Kromě toho můžete přejít na stránku, která je vybranému malíři věnována.

Nevyhovuje-li vám rozdělení podle času, můžete si díla v galerii setřídit podle námětu. V tom případě máte k dispozici tyto kategorie: Žánrové scény, Biblické příběhy, Krajina, Portréty, Mytologie a alegorie, Zátiší a Ostatní.

Galerie kombinuje text s náhledy obrazů. Obraz, který vás zaujme, si pak můžete zvětšit na rozměr celé obrazovky.

Zajímají vás konkrétní díla?

Artopedia nabízí možnost vyhledávat na základě klíčových slov. Tak před vámi může postupně defilovat řada obrazů stejného autora nebo řada obrazů, které mají v doprovodném textu zadané slovo. Při hledání se můžete rozhodnout, zda se má zadané slovo vyhledávat v názvech obrazů a jejich malířů, nebo pouze ve jménech a příjmeních autorů, anebo v textech slohů a příběhů.

Hodnocení

Artopedia je galerie, jejíž ovládání i instalace je velmi jednoduchá. Obrazy, které přináší, jsou nádherné a těžko najdete výstavu, na které se takové originály sejdou. To spolu s grafickým provedením a cenou nás vedlo k udělení Tipu PPK. V rámci objektivity je třeba přiznat, že v jednom místě nás zmátla činnost tlačítka Zpět, ale to je jen malá vada v porovnání s tím, co Artopedia přináší.

Artopedii můžete zakoupit jako jednouživatelskou verzi nebo je možné zakoupit multilicenci (např. pro školy).

-azi

Když už CD nestačí

Pokud váš počítač dosud není vybaven vypalovací mechanikou, určitě by stálo za zvážení, zda si místo mechaniky CD-RW nepořídit vypalovací DVD mechaniku. Ceny DVD mechanik klesají a oproti CD technologii nabízejí podstatně větší kapacitu.

Vypalovací mechaniky CD-RW jsou dnes s cenou kolem 2000 korun stejně drahé jako kdysi obyčejné mechaniky CD-ROM, určené pouze pro čtení CD disků, a proto se nové počítače mechanikami CD-RW již běžně vybavují. Avšak ti, kteří mají doma počítač bez vypalovací mechaniky, by se určitě měli zamyslet nad tím, zda si při koupi vypalovačky raději nepřiplatit za vypalovací mechaniku DVD.

Výhody DVD vypalovaček

Pro pořízení DVD vypalovačky dnes hovoří několik pádných argumentů. Jejich ceny poklesly z 20tisícových částek na velmi přijatelnou cenovou hladinu kolem 5000 Kč s DPH, a navíc cenový pokles dále pokračuje. Dalším pádným důvodem ve prospěch DVD „pálidel“ je vysoká kapacita médií DVD. Zatímco s vypalovací mechanikou CD můžete vypalovat na CD média, která pojmou 650 MB, 700 MB nebo maximálně 800 MB dat, vypalovačky DVD zapisují na DVD média s kapacitou 4,7 GB (tedy 4700 MB) dat. A který uživatel by neocenil podstatně větší prostor pro své zálohy?

A další dobrou zprávou je, že uživatel se při koupi DVD vypalovačky již nemusí rozhodovat mezi pořízením vypalovačky formátu

Teac DV-W50D.

DVD-R/RW a vypalovačky formátu DVD+R/RW. Možná si vzpomenete, jak se výrobci vypalovacích mechanik DVD donedávna rozdělovali do odlišných táborů podle toho, který formát jejich mechaniky podporovaly. Dnes je i z hlediska běžného uživatele tato nepříjemná situace již zažehnána – na světě jsou nové, duální mechaniky, které nejen bez problémů čtou DVD disky obou zmíněných formátů, ale také na ně umí zapisovat. Na tři takové mechaniky jsme se v našem testu podívali.

Převzetí štafety

Vypalovacím mechanikám CD-RW patří velký dík za to, že v důsledku nízkých cen a snadné obsluhy se možnost zálohování dat rozšířila i k běžným domácím uživatelům. Vítěznému tažení CD vypalovaček nahrálo masivní rozšíření obyčejných čtecích CD mechanik. A podobný postup lze očekávat

Gigabyte GO-W0404A.

u vypalovacích mechanik DVD, které postupem času jednotky CD nahradí. Díky větší kapacitě disků DVD jsou totiž možnosti dévédéček oproti diskům CD podstatně vyšší. Na DVD se distribuují filmové tituly, obsáhlejší programy či hry. A právě díky filmům a levným stolním DVD přehrávačům si DVD technologie razí cestu i do nepočítačových domácností. DVD mechanikou nainstalovanou v počítači můžete stolní DVD přehrávač snadno nahradit. Dnešní počítače jsou běžně vybaveny reproduktory, a tak filmové tituly DVD lze přehrávat buď na obrazovce monitoru, nebo po propojení počítače s televizorem na obrazovce TV. K tomuto propojení potřebujete mít na grafické kartě počítače TV výstup (většinou S-Video) a kabel vhodný pro propojení s televizí.

Programové vybavení

Sama vypalovací DVD mechanika bez příslušných programů bude fungovat jen jako

Lite-On LWD-411S.

DVD mechanika čtecí. Pro přehrávání filmů a pro vypalování potřebujete do počítače nainstalovat programy, které to dokáží a které se zakoupenou mechanikou spolehlivě spolupracují. Proto doporučujeme koupit krabicové (někdy se také setkáte s termínem retailové) balení, které tyto programy obsahují.

To je i případ mechanik, které jsme testovali. Mechaniky Gigabyte GO-W0404A (5356 Kč s DPH) a Teac DV-W50D (6246 Kč s DHP) mají přibalen velmi rozšířený a oblíbený vypalovací program **Nero Burning Rom**, který kromě snadné obsluhy zaujme také tím, že s uživateli komunikuje v češtině. K vypalovací mechanice Lite-On LDW-411S (5299 Kč s DPH) je přiložen vypalovací program **Sonic MyDVD**, který kromě zálohování a kopírování dat nabízí i možnosti práce s filmovými i zvukovými soubory, ale jeho používání není tak jednoduché jako u Nera a není lokalizován do češtiny.

Pro přehrávání filmů se nejčastěji používají programy **PowerDVD** a **WinDVD**. Program PowerDVD byl připojen k mechanikám Gigabyte a Lite-On, a pokud jde o mechaniku Teac, DVD filmy se přehrávají pomocí programu WinDVD.

Další výbava

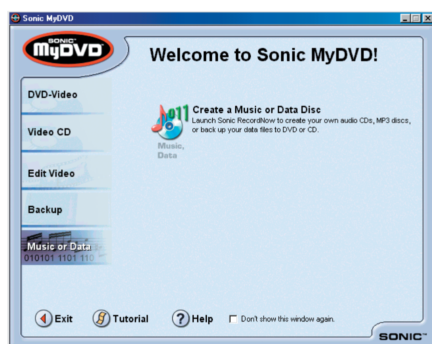
V krabici s mechanikami najdete i prázdná vypalovací média – nejštědřejší je v tomto směru jednotka Lite-On, ke které je přiloženo jedno přepisovací médium DVD+RW a jedno zapisovací médium DVD+R. Dvě prázdná média obdržíte i s mechanikou Teac – jde o jedno zapisovací médium DVD-R a o jedno CD-R. Jedno přepisovací médium

DVD+RW najdete v balení s mechanikou Gigabyte. R je zkratkou z anglického slova „recordable" a oznamuje, že na média CD-R, DVD-R a DVD+R lze vypálit data pouze jednou; média CD-RW, DVD-RW a DVD+RW (rewritable) lze pro zápis použít opakovaně – vypálená data se z tohoto média dají „vymazat".

Obsahem krabicového balení bývají i kablíky pro propojení DVD mechaniky se zvukovou kartou, šroubky pro montáž mechaniky do počítače i IDE kabel pro propojení mechaniky se základní deskou počítače. Zatímco šroubky a zvukové kablíky byly k testovaným mechanikám přiloženy vždy, IDE kabel je součástí balení pouze u mechaniky Teac.

Rychlosti vypalování

O schopnostech vypalovací mechaniky vypovídají hlavně údaje u rychlosti vypalování – a to jak zápisu, tak přepisu. Všechny tyto údaje uvádíme v připojené tabulce. Je zde důležité také zdůraznit, že vypalovací DVD mechaniky vypalují jak na média DVD, tak

Program Sonic MyDVD.

i na média CD. Při porovnání rychlosti vypalování na DVD a na CD je třeba si uvědomit, že rychlost 1X je u DVD 1350 kB/s, ale u CD odpovídá rychlosti 1X údaj 150 kB/s. Pokud jde o média DVD+R i o média DVD-R, všechny testované mechaniky mají maximální rychlost zápisu 4X (tedy 5400 kB/s) – to znamená, že za jednu sekundu by teoreticky mohly na DVD médium zaznamenat 5400 kB, tedy 5,4 MB dat. Největší rychlost zápisu na médium CD-R je u mechanik Gigabyte a Lite-On uvedena jako 40X, tedy 6000 kB/s. Stejným způsobem je třeba rozlišovat i u rychlostí přepisu.

Jak jsme testovali

Vypalovací DVD mechaniky jsme testovali na počítači s 466MHz procesorem Celeron a s 128 MB paměti pod operačním systémem Windows 98 SE v české verzi. Všechny tyto mechaniky bez problémů pracují na počítačích právě s operačním systémem Windows 98 SE a novějším. Mechaniku jsme vždy připojili k sekundárnímu IDE řadiči jako jedinou mechaniku typu Master.

Zaměřili jsme se na měření rychlosti čtení vylisovaných DVD titulů. První bylo dvouvrstvé DVD s daty o velikosti 6,98 GB a druhé bylo jednovrstvé DVD médium s 3,56 GB dat. Průměrnou rychlost čtení a průměrnou přístupovou dobu jsme zjišťovali pomocí programu DVD Speed. Nejlépe si v těchto testech vedla mechanika Lite-On, která měla naprosto hladký průběh čtení s nejvyšší průměrnou rychlostí čtení a s nejrychlejším přístupem k hledaným datům. Rychlá je při čtení dat i mechanika Teac, ta však měla v některých úsecích při čtení mírné potíže a pro správné načtení dat musela rychlost čtení snížit. Pomalejší je také přístupová doba k hledaným datům. Mechanika Gigabyte byla při čtení dat nejpomalejší a také v přístupové době k datům se o poslední místo dělí s mechanikou Teac.

Hodnocení mechanik

Všechny mechaniky bez problémů čtou média DVD s plusem i s pomlčkou a zapisují na ně. Podporují samozřejmě technologii Burn Proof, která zabraňuje podtečení vyrovnávací paměti a znehodnocení vypalovaného média. Všechny mechaniky mají také 2 MB vyrovnávací paměti a výrobci na ně poskytují dvouletou záruční lhůtu.

Mechanika **Lite-On LWD-411S** výborně uspěla v testech čtení jednovrstvých i dvouvrstvých DVD médií, velice lákavá je také cena 5299 Kč s DPH, která je v našem testu nejnižší. K mechanice je však přiložen vypa-

Pomocník při vypalování programu Nero Burning Rom.

lovací program Sonic MyDVD, který nemá tak snadné ovládání jako tradiční vypalovací program Nero Burning Rom, jejž mnozí uživatelé dobře znají už z vypalovacích CD mechanik. Ve prospěch programu Sonic MyDVD mluví možnosti při práci s filmovými i zvukovými záznamy. Díky tomuto programu můžete např. sestříhat záznam pořízený digitální kamerou a vytvářet vlastní DVD vi-

deodisky. V čele mechaniky je i zdířka pro připojení sluchátek a ovladač pro nastavení hlasitosti. Mechanika Lite-On je zajímavá i tím, že je velmi krátká – směrem do hloubky měří pouze 171 mm (Gigabyte 195 mm a Teac 199 mm).

S cenou 5356 Kč s DPH je druhou nejlevnější mechanikou v testu **Gigabyte GO-W0404A**. Tato mechanika v rychlostních testech obsadila poslední příčku a ani přístupová doba k hledaným datům není ve srovnání s mechanikou Lite-On příliš rychlá. Pro vypalování je však součástí balení instalace programu Nero Burning Rom, který s uživatelem komunikuje v češtině a jehož ovládání je i díky průvodci vypalováním velmi snadné. Tento program však oproti programu Sonic MyDVD neumožňuje práci s videosoubory. Pro tyto účely je zde program PowerProducer 2.0. Jednotka Gigabyte má jako jediná v testu na čele dvě tlačítka (kromě tlačítka pro vysunutí šuplíku je zde tlačítko play) a stejně jako mechanika Lite-On má v čele zdířku pro připojení sluchátek a otočné kolečko pro nastavení hlasitosti.

Mechanika **Teac DV-W50D** je s cenou 6246 Kč včetně DPH v tomto testu nejdražší. Stejně jako mechanika Gigabyte nabízí pro vypalování program Nero Burning Rom. V rychlostních testech čtení se tato jednotka umístila na druhém místě za vítězným modelem Lite-On. Jako jediná v balení obsahuje i IDE kabel pro propojení mechaniky se základní deskou počítače a kladně jsme ohodnotili i přiložený program Pinnacle Studio 8 SE pro střih videa. V čele mechaniky není zdířka pro připojení sluchátek.

Podtrženo a sečteno: Mechanika Lite-On přiláká mnoho uživatelů svou cenou, ale vypalovací program i programy pro střih videa jsou kvalitnější u dražších mechanik Gigabyte a Teac. Nejrychlejší čtení dat a přístup k hledaným datům nabízí Lite-On; mechaniky Gigabyte a Teac jsou pomalejší. Jednoznačného vítěze tedy tento test nemá. Levná a rychlá mechanika Lite-On má horší programové vybavení. Pokud jde o toto vybavení, zde vyniká mechanika Teac, avšak ta je z testovaných modelů nejdražší. Kvalitní vybavení nabízí mechanika Gigabyte, ta však podala nejhorší výkony v rychlosti čtení.

-mse

	Gigabyte GO-W0404A	Lite-On LDW-411S	Teac DV-W50D
Cena s DPH	5356 Kč	5299 Kč	6246 Kč
Poskytl	Elap, s. r. o.	Actebis Computer, s. r. o.	Elap, s. r. o.
WWW adresa	www.elap.cz	www.actebis.cz	www.elap.cz
Záruka	2 roky	2 roky	2 roky
Rychlosti zápisu			
DVD+R	4X	4X	4X
DVD-R	4X	4X	4X
CD-R	40X	40X	16X
Rychlosti přepisu			
DVD+RW	2X	4X	2,4X
DVD-RW	2X	2X	2X
CD-RW	24X	24X	10X
Technické parametry, výbava			
Vyrovnávací paměť	2 MB	2 MB	2 MB
Ovladače pro	Windows 98SE, ME, 2000, XP	Windows 98SE, ME, 2000, XP	Windows 98, ME, NT, 2000, XP
Dodávaný program pro vypalování	Nero Burning Rom 5.5.10.33 (CZ)	Sonic MyDVD 4.5.2	Nero Burning Rom 5.5.10.36 (CZ)
Dodávaný program pro přehrávání DVD filmů	PowerDVD XP	PowerDVD XP	WinDVD 4
Další dodané programy	PowerProducer 2.0, Mediashow, Acrobat Reader	ShowBiz, Acrobat Reader	Pinnacle Studio 8 SE
V balení je prázdné médium	1× DVD+RW (4,7 GB)	1× DVD+RW (4,7 GB); 1× DVD+R (4,7 GB)	1× DVD-R (4,7 GB); 1× CD-R (700 MB)
V balení je IDE kabel	ne	ne	ano
V balení je kablík pro propojení mechaniky se zvukovou kartou	ano	ano	ano
Výsledky testů			
Dvouvrstvý DVD-ROM (6,98 GB)			
Prům. rychlost čtení	4,85X	6,36X	6,19X
Prům. přístupová doba	135 ms	103 ms	145 ms
Jednovrstvý DVD-ROM (3,56 GB)			
Prům. rychlost čtení	4,04X	8,68X	8,41X
Prům. přístupová doba	140 ms	101 ms	139 ms

Elegantní sedmnáctka

Pro zájemce o nový monitor, kteří se rozhodli pro technologii LCD a kteří požadují kvalitní model se 17palcovým displejem, bude vhodnou volbou monitor Sony SDM-S73H. Má výborné zobrazovací schopnosti, jichž si budete moci užívat, pokud jste za zmíněný model ochotni zaplatit bezmála 20 000 korun.

Sony SDM-S73H

17palcový LCD monitor
Cena: 19 506 Kč s DPH.
Poskytl: Sony Czech, s. r. o.
Jas: 250 cd/m².
Kontrast: 500 : 1.
Doba odezvy: 16 ms.
Úhly pohledu: 160° horizontálně i vertikálně.
Rozměry: 367 × 411 × 215 mm.
Hmotnost: 5,4 kg.
Záruka: 3 roky.

Písmeno „H“ v označení monitoru říká, že tento model s cenou 19 506 Kč s DPH je vyveden ve světle šedé barvě. Vyrábí se i identický monitor v černém hávu – ten stojí 20 221 Kč s DPH a poznáte ho podle písmena „B“ v označení. Oba monitory vyhovují normě TCO 99 a na první pohled zaujmou úzkými okraji kolem zobrazovacího displeje – tyto okraje měří pouze 1,3 cm.

Sony SDM-S73H je 17palcový LCD monitor, který pracuje v rozlišení 1280 × 1024 obrazových bodů. Lze zvolit i rozlišení nižší, obraz se v takovém případě zobrazuje přes celou pracovní plochu. Ovládací prvky se nacházejí na pravém okraji obruby displeje. Jsou to tlačítko pro zapnutí a vypnutí monitoru, tlačítko Eco pro volbu jasu monitoru (vysoký jas, střední úroveň jasu, nízký jas a uživatelské nastavení jasu) a čtyři tlačítka pro ovládání OSD menu. Pokud budete Eco režim nastavovat manuálně, v menu se zpřístupní položky pro úpravu intenzity podsvícení, jasu a kontrastu. Při volbě některých z přednastavených položek (např. vysoký jas) tyto funkce v menu přístupné nejsou. Mezi tlačítky není tlačítko pro automatické nastavení obrazu – tuto funkci najdete v OSD menu monitoru. Příjemné je, že OSD menu lze uzamknout proti nechtěným změnám.

Displej je možné od podstavce odpojit a připevnit ho na stěnu. V zadní části displeje se nacházejí zdířky pro připojení napájení a pro připojení VGA kabelu s tradiční koncovkou D-Sub. Digitálním rozhraním DVI tento monitor vybaven není. Zajímavě je řešeno zakrytí konektorů i dírek pro šroubky – celou zadní stěnu monitoru totiž zakrývá vysouvatelný kryt. Monitor díky tomu vypadá velmi elegantně i zezadu, což ocení všichni uživatelé, kteří mají monitor umístěn směrem do prostoru.

Tento monitor nás zaujal velkými zornými úhly pohledu a také velmi rychlou obnovou obrazu, díky čemuž je vhodný i pro sledování filmů či pro hraní her. Velice dobrý je také kontrastní poměr. Cena necelých 20 000 korun není na 17palcový monitor právě nízká, ale pokud požadujete kvalitu a hezký design s úzkými okraji kolem displeje, bude pro vás Sony SDM-S73H dobrou volbou. **-mse**

Odpojitelný podstavec a prostor pro připojení napájení a VGA kabelu od grafické karty.

E-learning a systém pro jeho řízení

Na letošním Invexu získal jedno z ocenění také projekt firem Microsoft, AutoCont a LANGMaster nazvaný Moderní škola. Srdcem tohoto projektu je systém ClassServer pro řízení výuky.

Class Server
Výrobce: Microsoft, ***www.microsoft.com/cze***.
Distribuuje: AutoCont CZ, ***www.autocont.cz***.

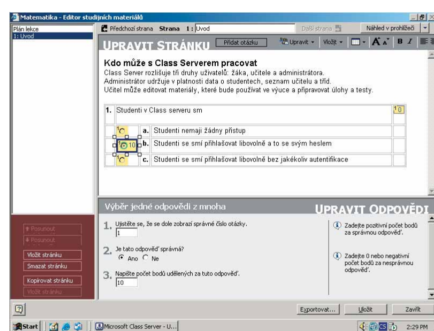
Tento systém pochází z dílen Microsoftu, ale lokalizaci do češtiny, prodej a podporu pro uživatele zajišťuje AutoCont CZ.

V současné době je k dispozici ClassServer, verze 3. Posláním Class Serveru je správa výukových materiálů a správa údajů o studentech. ClassServer je určen pro práci v síti, vyžaduje MS Windows Server 2000 a databázový server SQL, který u lokálních instalací může být nahrazen produktem MSDE (to je zjednodušený SQL server).

Je vhodný pro nasazení ve školách, ve kterých funguje počítačová síť, nebo ve firmách, které se věnují pravidelnému vzdělávání svých zaměstnanců.

E-learning – ano, nebo ne?

Class Server je systém pro řízení výuky. Má-li mít výuka smysl, pak je třeba, aby se látka také v praxi procvičila. Bohužel, většina lidí, kteří se při práci vzdělávají, je vytížena pracovními povinnostmi, proto je důležitá co největší časová volnost studujících. To nabízí právě e-learning. Na začátku studia můžete určit rámcové termíny, dokdy mají být splněny konkrétní úkoly a (je-li to třeba) kdy se budou konat praktická cvičení. Na každém ze studujících je, jak si časový plán upraví.

Nástroj pro přípravu testu.

Pro e-learningové kurzy hovoří ještě jedna vlastnost – rychlá možnost aktualizace výukových dat.

Koupí nebo vytvořením kurzu zajistíte výukové materiály. Ale zbývá ještě evidence studujících a jejich výsledků. A tady se na scéně objevují systémy pro řízení výuky.

Kdo může s Class Serverem pracovat

Class Server rozlišuje tři druhy uživatelů: *žáka*, *učitele* a *administrátora*.

Administrátor udržuje v platnosti data o studentech a seznam učitelů a tříd. Jednotliví žáci jsou rozděleni do tříd a učitelé mají přiřazeny třídy, ve kterých učí.

Učitel může vyhledávat již hotové kurzy na speciálních úložištích nebo v internetu. Tyto kurzy pak může ihned jednoduše importovat, případně i uzpůsobit pro konkrétní potřebu. Pokud má chuť a zájem, může si studijní materiály, nebo i celé kurzy vytvářet sám pomocí jednoduchého integrovaného nástroje nebo speciálních nástrojů. Takto vytvořený studijní materiál pak pomocí vestavěných funkcí sdílení může podle svého uvážení nabídnout dalším kolegům, nebo je umístit na již zmiňované úložiště. Součástí kurzů mohou být i různé formy testů nebo otázek pro ověření znalostí.

Připravené materiály pak může učitel přiřadit buď konkrétní třídě, ve které učí, nebo jen jednotlivým studentům. Učitel není omezen přístupem k internetu, ClassServer učiteli dovoluje pracovat i na počítači, který není připojen k internetu. Po připojení počítače a po spuštění ClassServeru dojde automaticky k synchronizaci dat.

Na rozdíl od učitele je třeba, aby *žák* pracoval na počítači, který je k síti připojen. Výsledky práce se ukládají na server a učitel je má k dispozici.

Poběží-li Class Server ve škole, můžeme k seznamu uživatelů připojit i rodiče. Ti se po dohodě se školou mohou k serveru připojit a sledovat studijní výsledky svých potomků (samozřejmě i děti mohou sledovat výsledky studia svých rodičů, pokud jim firma povolí přístup).

Jak se plní databáze kurzů

Kurzy můžete získat různými způsoby. Nejčastější jsou dvě možnosti: buď si je můžete připravit sami, nebo je můžete zakoupit od specializovaných firem.

Důležité je, že ClassServer podporuje mezinárodní standardy pro e-learningové systémy. Jestliže kurz tyto standardy splňuje, můžete pak mnohem lépe přidělovat studijní materiály jednotlivým studentům. Podpora uvedených standardů otevírá velké možnosti, pokud jde o vyhledávání vhodných kurzů po celém světě.

Pokud neseženete potřebný kurz, můžete se do jeho přípravy pustit sami. ClassServer nabízí nástroje pro přípravu kurzu. Studijní materiály jsou uloženy ve formě internetových stránek. K dispozici máte jednoduchý editor, ve kterém můžete připravit podklady pro studium. S využitím dalších nástrojů pak můžete připravit sadu testů. U každého z nich lze nastavit, zda se mají jeho výsledky ukládat do databáze, nebo ne. Můžete také určit, zda má být test vyhodnocen automaticky, nebo zda jej bude opravovat lektor.

Jistou motivací může být také to, že kvalitní kurzy můžete nabídnout jiným organizacím a tak získat zpět náklady vynaložené na přípravu kurzu.

V současné době jsou pro ClassServer k dispozici kurzy z oborů IT, bezpečnosti práce, požární ochrany, dále kurz první pomoci a kurz řízení motorových vozidel.

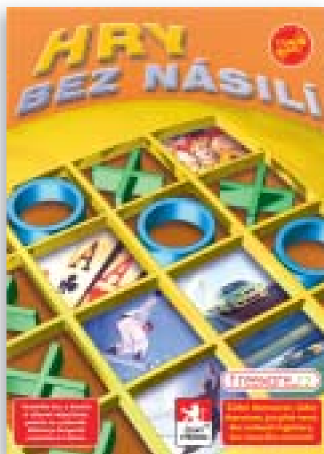
Zájem o přenesení svých materiálů do prostředí Class Serveru projevila řada firem, které připravují výukové materiály pro školy, i některá školicí střediska. Bohužel ne všechny materiály splňují již zmiňované standardy, a tak v těchto případech je třeba organizaci těchto kurzů upravit.

-mzi

Hry bez násilí

Dvacet pět výherců se tentokrát může těšit na CD-ROM Hry bez násilí, který do soutěže věnuje společnost Špidla Data Processing. Vyhledáváte rozptýlení při hrách bez zbytečného násilí, a přesto při hrách dynamických a nápaditých? Pak vyzkoušejte tyto zábavné (dokončení v tajence).

Společnost Špidla Data Processing vydává již od roku 1992 disky CD-ROM plné kvalitního a užitečného softwaru. Cédéčka jsou snadno ovladatelná, navíc obsahují podrobné popisy vlastností a funkcí všech programů, řadu rad a dalších informací. Na všechny CD-ROM jsou vybrány užitečné programy, které ocení profesionálové i laici. Na své tituly pak firma Špidla Data Processing poskytuje bezvýhradnou doživotní záruku.

Dnešní otázka:

Kolik her vám přináší CD-ROM Hry bez násilí?
a) více než 70, b) více než 90, c) více než 110.

Odpověď na otázku nám spolu s tajenkou křížovky pošlete nejpozději do **8. prosince 2003** buď na korespondenčním lístku označeném heslem **ŠPIDLA** na adresu **Vogel Burda Communications, oddělení marketingu, Na Florenci 19, 110 00 Praha 1**, nebo elektronickou poštou na adresu **krizovka21@ppk.cz**. Nezapomeňte uvést svou poštovní adresu! Jména výherců uveřejníme v **PPK č. 24/2003**.

Tajenku a odpověď na otázku se svou adresou můžete zaslat formou SMS zprávy na číslo 9000106, a to ve tvaru:
VOGEL PK21*Text tajenky*odpoved na otazku*Jan Novak Vinohradska52 15000 Praha5

Slovo VOGEL oddělte od příznaku PK21 mezerou. Příznak PK21, text tajenky, odpověď na otázku a kontaktní údaje oddělte od sebe hvězdičkou nebo čárkou. Pokud jste se již zaregistrovali v SMS registraci 2003, můžete své jméno a adresu vynechat. Cena za odeslanou SMS zprávu je 6 Kč včetně DPH. SMS službu poskytuje společnost NetKit, s. r. o. **Infolinka:** +420 284 820 470

Špidla Data Processing, s. r. o.
A. Randýskové 3234, 760 01 Zlín 1
bezplatná linka: 800 185 321
tel.: 577 220 223, fax: 577 219 448
e-mail: *info@spidla.cz*
www.spidla.cz

POMŮCKY: FEN-I, MAP, TONALIT, UR	SPZ KUTNÉ HORY	SÍDLO V SRN	SLOUPOVÝ PODSTAVEC	SVISLÁ JESKYNĚ		ZNAČKA MILILITRU	NEZNÁMÝ AUTOR	KRÁTKÁ BODNÁ ZBRAŇ	HLOUBKOMĚR OZVĚNOVÉHO TYPU		PŘEDLOŽKA	KOZÍ PACH	OBILÍ SETÉ NA PODZIM	ZTRÁCETI SRST	VZÍT DO RUKY
HROMADA					ANGLICKY "VYROBENO" / DOUŠKA V DOPISE					DOHROMADY / NA LEVOU STRANU					
ZAČÁTEK TAJENKY															
	ČESKÝ NAKLADATEL	STROMOVÝ POROST / KONEC TAJENKY				OHRADA (ZASTAR.) / ZAHRADA SE ZVÍŘATY					BIOGRAF / CHEMICKÝ PRVEK				
OCAS					ODBORNÍK / CITOSL. ODPORU							ZKR. TISK. AGENTURY MAROKA / TAHLE			
OSTEN				ANGLICKY "CHLAPEC" / SÍDLO FEUDÁLŮ				OMOTAT					CHEM. ZN. TITANU / TEXTILNÍ ROSTLINA		
OSOBNÍ ZÁJMENO			ZVUKOVÝ DOPROVOD BLESKU / SYMETRÁLA					ALPSKÁ HLUBINNÁ VYVŘELINA							
ODVĚTVÍ					Špidla Data Processing						CHEM. ZN. TELLURU			STŘED TAJENKY	OBSAH DRAHÉHO KOVU V MINCI
	VYSOKÉ KARTY / POSLEDNÍ ROŽMBERK										JAGUÁR				
DOZADU												HLE (NÁŘEČNĚ)	ŘÍMSKY 150 / ASIAT		
PŘÍZVISKO HAROLDA LLOYDA			SPŘEŽENÍ	NÁZEV ČISTIDLA NA OKNA							PÍSEČNÁ PLÁŽ / JEDN. EL. KAPACITY				
VEDOUCÍ					ANGLICKY "NEBO"	ŘEKA PROTÉKAJÍCÍ DĚČÍNEM		SVATEBNÍ KVĚTINA	HÁJOVÁ BYLINA	SÍDLO ČÍNY / POZDRAV					
	DRAVÝ PTÁK / POHYB VZDUCHEM						POČETNÍ JEDNOTKA					ZKRATKA DOKTORA / DŮRAZNÝ ZÁPOR			KOCOUR (NÁŘEČNĚ)
PÍSMENO							HOŘKÝ ŽALUDEČNÍ LÉK / RUS. ŘEKA						OZNAČENÍ LETADEL ČR / ZKR. INV. BANKY		
ZNAČKA LYŽÍ					INDIÁNSKÁ LOVECKÁ ZBRAŇ					DOBRÁ NÁLADA					
VÁHA					ZASTARALÁ JEDNOTKA RADIOAKTIVITY					PRVNÍ VYSTOUPENÍ					

Správná odpověď na soutěžní otázku z **PPK č. 18/2003** zní:

Zoner Media Explorer 5 nepodporuje automatickou detekci a opravu rozmazaných fotografií (odpověď c).

Tajenka křížovky z **PPK č. 18/2003** zní:

Kompletní zpracování digitálních fotografií na vašem PC.

Grafické programy od společnosti Zoner Software vyhrávají:

Milan Dundr z Nového Strašecí (Zoner Media Explorer 5 Professional + Zoner Callisto 4), Jaroslava Mikitová z Kolína (ZME 5 Home + Zoner Callisto 4), Antonín Váňa z Kyjova (ZME 5 Professional), Jiří Dobal z Děčína (Zoner Callisto 4) a Ladislav Gzyl z Kopřivnice (ZME 5 Home).

Blahopřejeme!

Jak připojit skener k počítači

V minulém vydání PPK vyšel test levných skenerů. Jestliže jste se rozhodli skener pořídit, ale nejste si úplně jisti tím, jak skener k počítači zapojit a nainstalovat ovladače, přinášíme vám návod, jak na to.

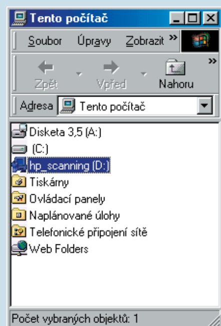
Skenery jsou periferní zařízení, která se k počítači připojují externě, a to ve většině případů prostřednictvím rozhraní USB. U skeneru se po vybalení z krabice přesvědčte, zda skenovací hlava není aretována (zablokována proti pohybu). U mnoha skenerů se aretace skenovací hlavy už nepoužívá, u některých se skenovací hlava odblokovává automaticky po položení skeneru na stůl, ale u některých modelů se aretovací páčka nachází. V takovém případě je nutné skenovací hlavu uvolnit, aby se mohla pohybovat.

Předtím než skener připojíte k počítači, z přiloženého CD nainstalujete ovladače skeneru. To je program, který zajistí, že operační systém počítače bude se skenerem správně komunikovat – to znamená, že skener bude prostřednictvím skenovacího programu skenovat předlohy založené do skeneru.

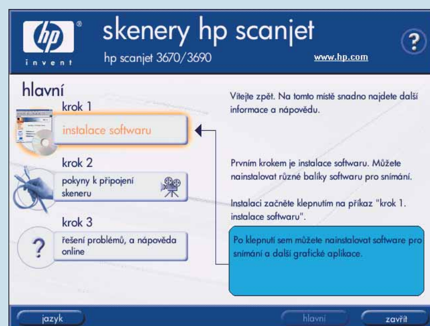
Výrobců skenerů je celá řada a v detailech se průběh instalace pochopitelně liší. My jsme se rozhodli, že postup instalace ukážeme na skeneru, který se nám v testu v minulém vydání PPK líbil nejvíce a kterému jsme udělili ocenění Tip PPK. Je to skener HP ScanJet 3670.

Stojí 3090 Kč s DPH a mnohé uživatele osloví i díky tomu, že ovladače má lokalizovány do českého jazyka. Před instalací ovladačů ukončete všechny spuštěné programy, protože na závěr instalace bude nutné počítač restartovat.

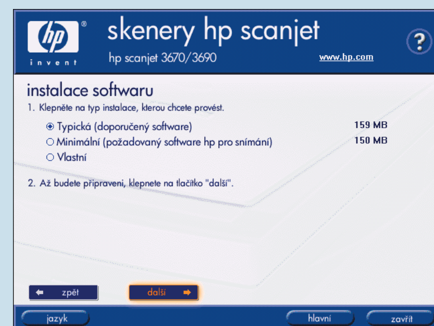
Instalace ovladačů

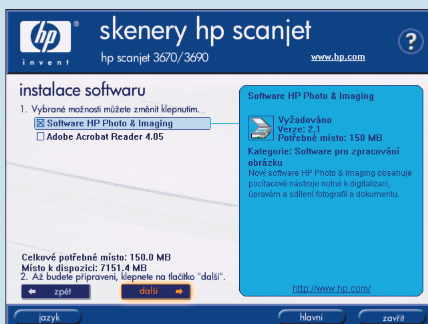
1. Do CD mechaniky založte CD s ovladači skeneru. Pokud se instalační program nespustí automaticky, klikněte na **Tento počítač** a na označení CD mechaniky – v našem případě se jedná o jednotku D. Spustí se instalační program.

2. Zde klikněte na položku **Instalace softwaru**.

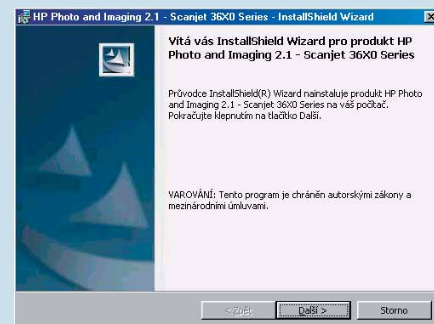
3. Přednastavená volba je označena jako „typická" a většině uživatelů bude vyhovovat. Klikněte na **další**.

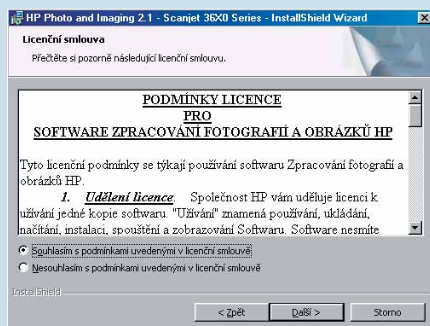
4. Programové vybavení „Software HP Photo & Imaging" obsahuje program pro skenování, program pro úpravu obrázků i OCR program pro převod textových souborů do editovatelné podoby. K instalaci je připraven i program Adobe Acrobat, v našem případě ho instalovat nebudeme. Klikněte na **další**.

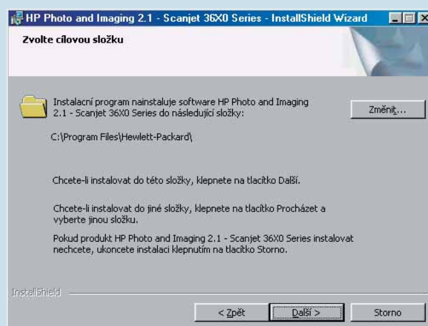
5. Toto dialogové okno vás informuje o odhadované době instalace. Klikněte na **další**.

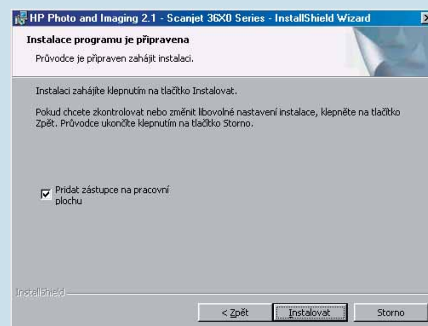
6. Klikněte na **další**.

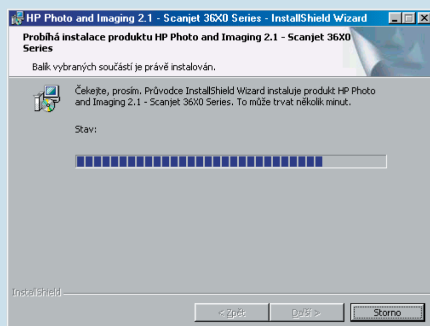
7. Zde zatrhněte, že souhlasíte s podmínkami uvedenými v licenční smlouvě, a klikněte na **další**.

8. Zvolené programy se budou instalovat do uvedené složky. Tu můžete změnit, ale doporučujeme ponechat složku tak, jak je přednastavena. Klikněte na **další**.

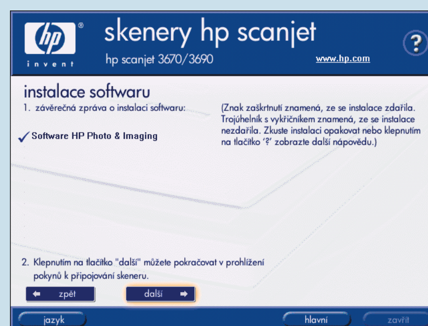
9. Zde můžete zvolit, zda chcete umístit zástupce programu na pracovní plochu. Klikněte na **Instalovat**.

10. Probíhá instalace programů dodaných ke skeneru. Počkejte, až se instalace dokončí.

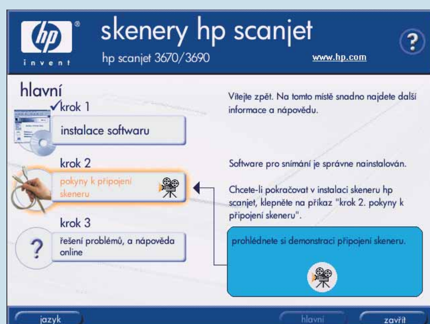

11. Dokončení instalace. Klikněte na **Dokončit**.

12. Klikněte na **další**.

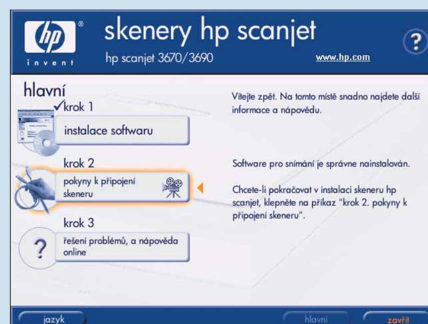
Pokyny k připojení skeneru

13. U skenerů HP je na instalačním CD část věnovaná názorné ukázce, jak připojit skener k počítači. Pokud se na tyto pokyny chcete podívat, na tuto nabídku klikněte.

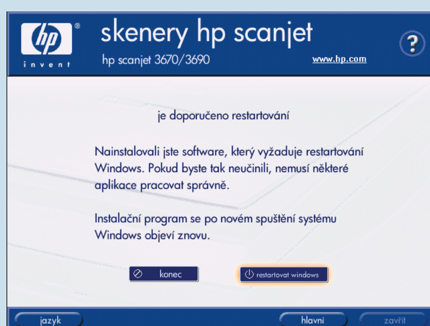

14. Na tomto obrázku vidíte zapojení kabelu USB ke skeneru. Klikněte na **další**.

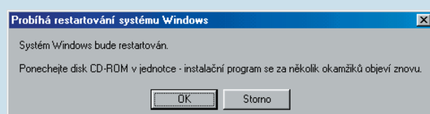

15. Průvodce obsahuje ještě další pokyny, nakonec se opět vrátíte do této nabídky. Klikněte na **zavřít**.

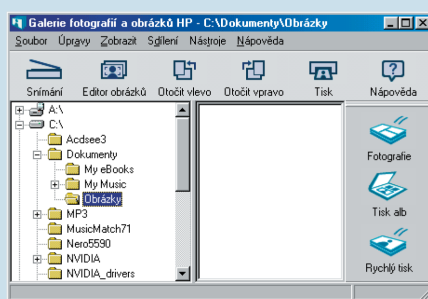
Dokončení instalace ovladačů, připojení skeneru k počítači a skenování

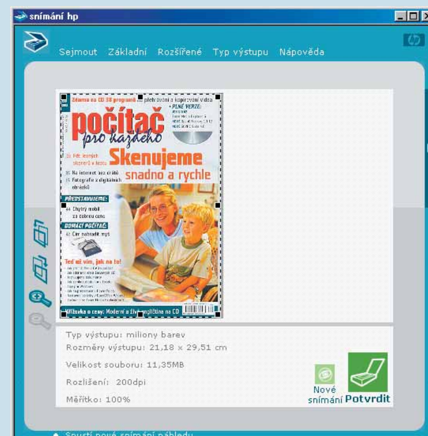
16. Klikněte na **restartovat Windows**.

17. Klikněte na **OK**.

18. Po restartování Windows a po propojení skeneru s počítačem USB kabelem (lze provést i za chodu počítače) spusťte fotoeditační program (u skeneru HP to je HP Photo & Imaging) a vyberte položku **Snímání**.

19. Spustí se skenovací program, pomocí kterého zahájíte skenování předloh založených do skeneru.

-mse

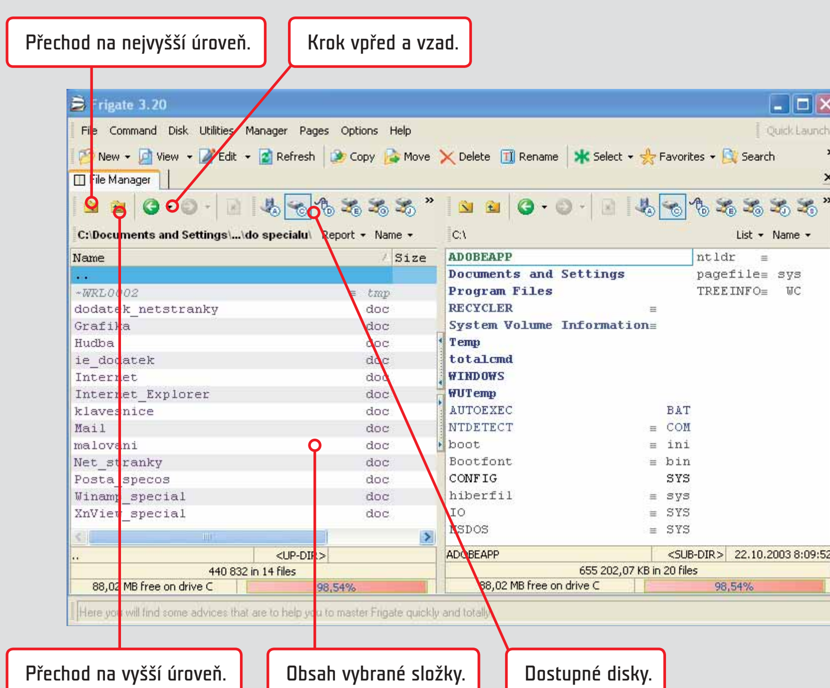
Jak spravovat soubory

Na PPK CD vám v rubrice Programy/Správce pravidelně poskytujeme programy typu správce souborů – tedy programy, které vám umožňují vytvářet složky, přemísťovat soubory, mazat apod. Na tomto CD vám v této rubrice přinášíme i program Frigate, který bychom vám nyní rádi představili.

Program najdete na PPK CD 21/2003

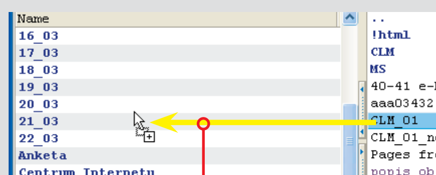
Popis okna

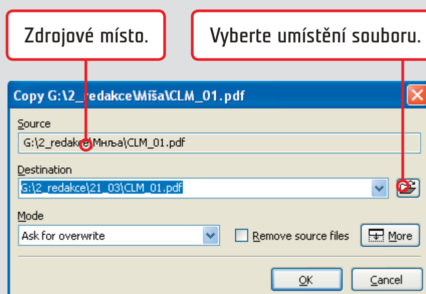
Po instalaci vás program jistě překvapí velmi moderním vzhledem. Popišme si nejprve okno programu. To se skládá klasicky ze dvou polovin a v každé z nich si můžete zobrazit obsah jiného disku nebo složky. V záhlaví okna je hlavní nabídka programu a pod ní několik dalších nástrojů pro práci se složkami a soubory. V další liště naleznete několik tlačítek pro práci s vybranou složkou. Pomocí prvního tlačítka se dostanete na nejvyšší úroveň na vybraném disku, pomocí dalšího tlačítka na další vyšší úroveň. Tlačítka se symbolem šipek mají podobnou funkci jako v programu Internet Explorer – tzn. že pomocí nich se přesouváte o krok vpřed nebo vzad. Tlačítko s křížkem slouží k zrušení načítání nějakého obsahu. Poslední v řadě jsou tlačítka, která označují jednotlivé dostupné disky. Zcela dole můžete zjistit, jak velký prostor je na vybraném disku ještě volný, celkovou velikost vybrané složky a také počet souborů v ní.

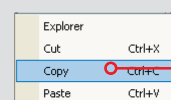
Práce se soubory

Chcete-li určitý soubor zkopírovat, nejprve jej označte a v druhé polovině okna si zobrazte složku, do které chcete soubor kopírovat nebo přesunovat. Se současně stisknutým tlačítkem myši můžete soubor do této složky

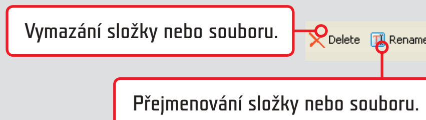

rovnou přetáhnout. Poté, co tlačítko uvolníte, se objeví okénko, ve kterém si ještě kliknutím na tlačítko se symbolem složky můžete vybrat místo, kam chcete soubor překopírovat. Pokud s umístěním souhlasíte, klikněte na tlačítko **OK**. Pohybujete-li se ve stejném disku, je soubor přemístěn, jde-li o různé disky, soubor je zkopírován. Pro tyto operace můžete využít také místní nabídku – klikněte na soubor pravým tlačítkem myši a z místní nabídky vyberte **Copy** (kopírovat) nebo **Cut** (Vyjmout). Poté klikněte pravým tlačítkem myši na složku, do které chcete soubor umístit, a z nabídky vyberte položku **Paste**.

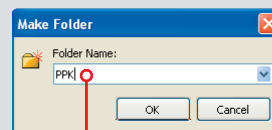
Práce se složkou

Stejným způsobem jako se soubory můžete pracovat také se složkami. Můžete je tedy takto přesunovat a kopírovat. Pokud chcete složku (nebo soubor) přejmenovat, označte

ji a klikněte na tlačítko **Rename**. Tím se zaktivuje řádek s názvem a vy do něj můžete zapsat nový název souboru či složky. Pokud chcete složku (nebo soubor) vymazat, opět ji

označte a klikněte na tlačítko **Delete**. Pokud chcete složku (nebo soubor) vymazat z disku natrvalo, označte ji a potom stiskněte klávesu **Shift** a zároveň **Delete**. Chcete-li vytvořit novou složku, vyhledejte místo na disku, kam ji chcete umístit, a stiskněte funkční klávesu F7. Otevře se okénko **Make folder** a do něj vepište název nové složky.

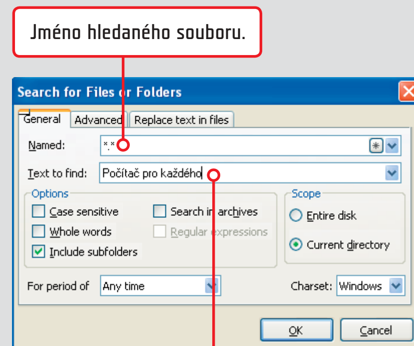

Vepište název nové složky.

Vyhledávání

Za pomoci programu můžete prohledávat určitý disk nebo složku a vyhledávat soubory podle zadaných kritérií. Nejprve si v jedné polovině okna zobrazte disk nebo složku, kterou chcete prohledat. Poté v nástrojové liště vyhledejte tlačítko **Search** a klikněte na něj. Tím se otevře okénko **Search for Files or Folders** se třemi záložkami. Přepněte do první záložky **General**. Do prvního políčka **Named** můžete vepsat název hledaného souboru. Hledáte-li soubor, jehož jméno zatím neznáte, ale víte, ve kterém je formátu, pak místo názvu vepište znak pro hvězdičku, dále tečku a poté hledaný formát. Do dalšího políčka **Text to find** vepište text, který má soubor obsahovat. V části **Scope** zvolte, zda se má vyhledávat v aktuálním disku, nebo v označené složce. V rozbalovacím seznamu **For period of...** si vybíráte, zda má jít o soubor, který byl změněn v posledním dni (**Last day**), posledním týdnu (**Last week**), nebo od konce týdne (**From weekend**). Pokud vám na tom nezáleží, vyberte ze seznamu položku **Any time**.

Jméno hledaného souboru.

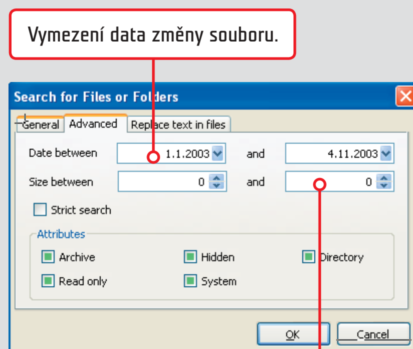

Hledaný text.

Pokročilé vyhledávání

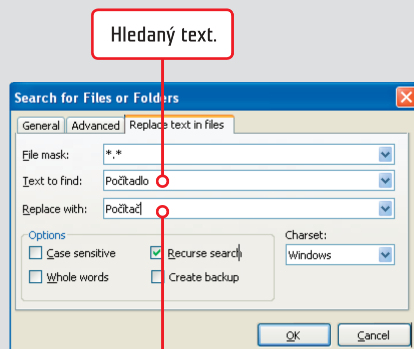
Na další kartě **Advanced** si lze stanovit ještě další kritéria pro vyhledávání souborů. Nejprve si v položce **Date between** stanovíte časové odbobí, kdy byl soubor pozměněn. Klikněte na šipky ve volných políčkách a toto období vymezte. V položce **Size between** stanovíte rozmezí, ve kterém se má pohybovat velikost souboru. V části **Atributes** zaškrtnutím stanovíte, že mají být prohledávány i archivy (**Archives**), skryté soubory (**Hidden**), adresáře (**Directory**), soubory pouze ke čtení (**Read only**) a systémové soubory (**System**). Přepnete-li do záložky **Replace**, můžete stanovit, že určitý text v souboru bude nahrazen jiným textem. Text, který má být vyhledán, vepište do políčka **Text to find** a do druhého políčka **Replace with** vepište text, kterým má být původní text nahrazen.

Vymezení data změny souboru.

Vymezení velikosti souboru.

Hledaný text.

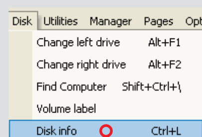

Text, kterým bude původní text nahrazen.

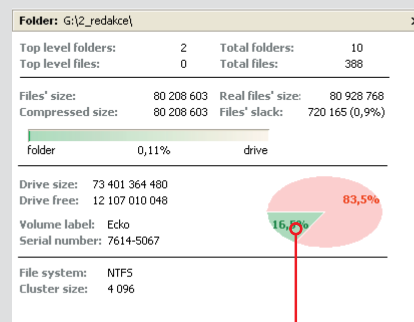
Informace o disku

Prostřednictvím programu Frigate si lze také zobrazit důležité informace o vybraném disku. Zobrazte tento disk v polovině okna a poté z nabídky **Disk** vyberte položku **Disk info**. Tím se v polovině okna zobrazí všechny potřebné informace. Prostřednictvím koláčového grafu jste informováni o tom, kolik volného místa v procentech na vašem disku ještě zbývá. Absolutní velikost volného místa můžete zjistit u položky **Drive free**. Zjistíte zde také sériové číslo svého disku.

-mia

Z nabídky vyberte položku **Disk info**.

Informace o volném prostoru na disku.

Antivirus na internetu

Jistě nám dáte za pravdu, že počítačové viry útočí v poslední době stále častěji. Proto je třeba se před nimi neustále chránit.

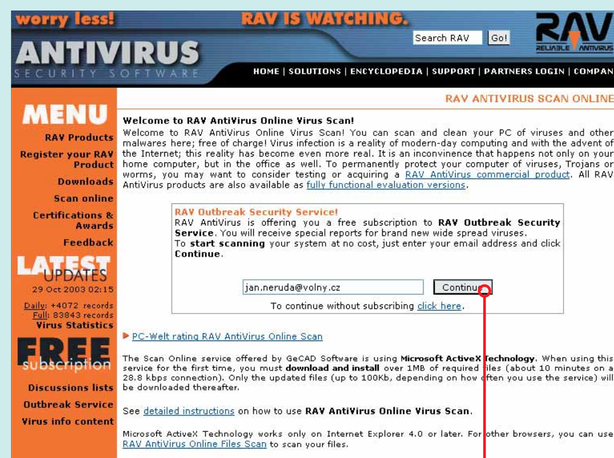
My bychom vám rádi ukázali další možnost antivirové ochrany a tou jsou antivirové programy na internetu. Není tedy třeba instalovat žádný program, ale stačí vyplnit několik internetových formulářů. Stránky s antivirovým programem jsou většinou v angličtině, a proto jsme se rozhodli přiblížit vám je a ukázat, jak si dát počítač zkontrolovat.

RAV Antivirus

Otevřete si v internetovém prohlížeči stránky *http://www.rav.ro*. Nyní klikněte na odkaz zcela vpravo dole, tedy na odkaz **Scan your PC online**. Otevře se další stránka, ve které najdete prázdné políčko. Vepíšete-li do tohoto políčka svoji e-mailovou adresu, budete pravidelně informováni o nejnovějších počítačových virech a o tom, jak se proti nim chránit. Vepište tedy tuto adresu a klikněte na tlačítko **Continue**. Pokud si nepřejete dostávat tyto novinky e-mailem, klikněte na odkaz **Click here** ve větě **To continue**...

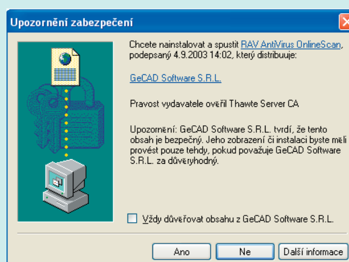
Klikněte na odkaz **Scan your PC online**.

Vepište svoji e-mailovou adresu a klikněte na tlačítko **Continue**.

Stahování aplikace

Začne se stahovat speciální aplikace, která kontroluje viry. Při prvním připojení k těmto stránkám se stahuje celá aplikace, při dalším připojení se stahují pouze aktualizace. O stahování aplikace jste informováni ve stavovém řádku **Status** na stránce. Zde si můžete povšimnout, co se stahuje a o jak velký soubor se jedná. O ukončení stahování se dozvíte v řádku **Status** – v případě, že celá aplikace byla již stažena, zde najdete titulek **Ready**.

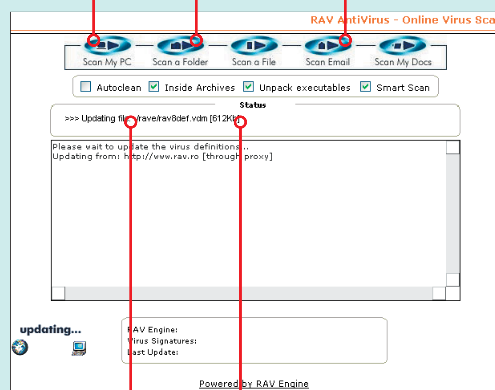

Oznámení o stahování aplikace.

Prohledávání celého počítače.

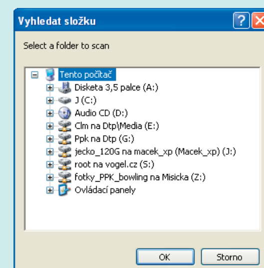
Prohledávání určité složky.

Prohledávání elektronické pošty.

Informace o stahovaných souborech.

V případě, že jsou soubory staženy, zde naleznete oznámení Ready.

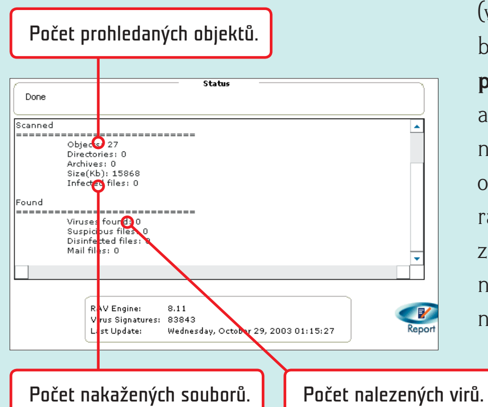

Pokud chcete prohledávat pouze určitou složku nebo disk, vyberte ji v tomto okénku.

Kontrola disku

Nyní si vyberte, co chcete prohledávat. Nahoře na stránce najdete několik odkazů. Vyberte si tedy, zda chcete prohledávat celý počítač (**Scan My PC**), určitou složku (**Scan a Folder**), určitý soubor (**Scan a File**), svoji elektronickou poštu (**Scan Email**), nebo dokumenty (**Scan My Docs**). Pod těmito odkazy najdete několik políček k zaškrtnutí. Můžete tak stanovit, že vyhledané viry mají být okamžitě smazány (položka **Autoclean**), dále to, že se mají prohledávat i archivy (položka **Inside archives**) nebo že samorozbalitelné soubory

Počet prohledaných objektů.

Počet nakažených souborů.

Počet nalezených virů.

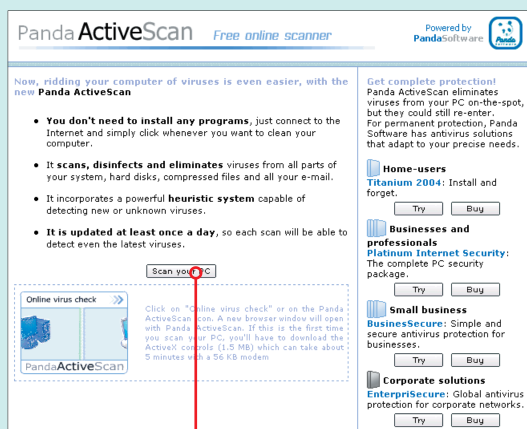
(většinou jde o soubory ve formátu EXE) mají být rozbaleny a zkontrolovány (položka **Unpack executables**). Zaškrtněte určitá políčka a klikněte na příslušný odkaz. Pokud kliknete na odkaz pro kontrolování složky, otevře se okénko, v němž je třeba vyhledat složku, která má být zkontrolována. V tomto případě lze zkontrolovat i složky, které jsou na dostupných síťových discích. Při prohledávání disku nemusíte být připojeni k internetu.

Panda software

Další zajímavý antivirový program na internetu najdete na adrese *http://www.pandasoftware.com/activescan*. Otevřete si tuto stránku v internetovém prohlížeči a klikněte na odkaz **Scan your PC** uprostřed stránky. Poté se zobrazí uvítací okénko tohoto antivirového programu a klikněte zde na tlačítko **Next**. Do dalšího okénka je třeba zapsat e-mailovou adresu, na kterou vám budou docházet poslední novinky týkající se počítačových virů. Vepište tuto adresu do prázdného políčka a klikněte na tlačítko **Send**. Začne se opět stahovat aplikace kontrolující viry a to může nějakou dobu trvat.

Oznámení o stahování potřebných souborů.

Klikněte na tlačítko **Scan your PC**.

Klikněte na tlačítko **Next**.

Kontrola disku

Otevře se okénko, ve kterém si určíte, co se má kontrolovat. Můžete si vybrat, zda má být zkontrolován celý počítač (**All my computer**), pevné disky (**Hard disks**), disketa (**Floppy disk**), dokumenty (**My Documents**), e-maily (**E-mails**), nebo jakékoliv jiné disky nebo složky (**Others**). Pokud si vyberete poslední možnost, otevře se okénko Vyhledat složku, kde tuto složku nebo disk vyberete.

Kontrola diskety.

Kontrola pevného disku.

Kontrola pošty.

Automatické smazání vyhledaných virů.

Výsledek kontroly

Započne prohledávání vašeho disku. V přehledné tabulce uvidíte, kolik souborů již bylo zkontrolováno (řádek **Scanned**), případně kolik bylo vyhledáno virů. Vyhledané viry najdete v řádku **Infected**. Prohledávání disku ukončíte kliknutím na tlačítko **Stop**.

-mia

Aktuální stav.

Počet nakažených souborů.

Skenování dokumentů

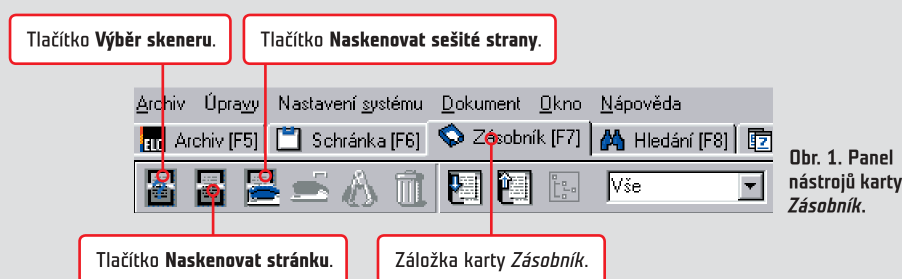
Protože řada dokumentů stále vzniká v papírové podobě, byly do **ELO***office* implementovány funkce pro digitalizaci obrazu a pro práci s ním. Dříve než lze papírový dokument zařadit do archivu, je třeba jej napřed naskenovat. V dnešním článku si ukážeme, jak správně nastavit skener a různé parametry skenování a jak vytvořit vlastní profily skeneru.

Program najdete na PPK CD 20/2003

Výběr skeneru

Jedním z úkolů **ELO***office* je pomáhat při zpracovávání papírových dokumentů, kterých se v každé kanceláři každý den několik nahromadí. Jde zejména o faktury, dodací listy, smlouvy apod. Vše, co k tomu potřebujete, je skener, který dokumenty převede do digitální formy.

Pokud máte a používáte jen jeden skener, **ELO***office* jej s největší pravděpodobností nalezne sám. Pokud však máte skenerů více, je třeba vybrat ten, který budete používat pro digitalizaci dokumentů pro ELO. V nabídce *Nastavení systému* zvolte položku **Vybrat skener** nebo na panelu nástrojů *zásobníku* klikněte na tlačítko **Výběr skeneru** (obr. 1). Otevře se okno se seznamem všech nainstalovaných a dostupných ovladačů skenerů. Vyberte ovladač toho skeneru, který chcete při digitalizaci dokumentů používat jako výchozí, a klikněte na tlačítko **Vybrat**.

Obr. 1. Panel nástrojů karty *Zásobník*.

Volba výchozího nastavení skeneru

V nabídce *Nastavení systému* zvolte položku **Vybrat profil skeneru**. Pod touto položkou se skrývá seznam předdefinovaných profilů skeneru, z nichž můžete vybrat ten, který bude **ELO***office* používat jako výchozí (obr. 2).

✔ Náhled	Shift+Ctrl+F4
DIN A4 S/W 200 dpi	Shift+Ctrl+F5
DIN A4 S/W 300 dpi	Shift+Ctrl+F6

Obr. 2. Seznam předdefinovaných profilů skeneru.

Tento profil se použije, například kliknete-li na panelu nástrojů *zásobníku* na tlačítko **Naskenovat stránku** nebo na tlačítko **Naskenovat sešité strany** (obr. 1).

Zvolíte-li položku *Náhled*, po kliknutí na tlačítko **Naskenovat stránku** se otevře okno náhledu, kde můžete nastavit všechny parametry skenování (hloubku barev, rozlišení, jas a kontrast, rozměry apod.) – proces pak můžete spustit ručně. Toto okno není součástí **ELO***office*, ale součástí softwaru dodávaného se skenerem, proto bude mít každý skener odlišné možnosti nastavení. Vhodná volba výchozího nastavení skeneru před skenováním může výrazně urychlit zpracování často skenovaných formátů dokumentů. Některé dokumenty bývají na listech jiných formátů, než je standardní formát **A4**, jiný formát mají například vizitky, jiný složenky apod. Pro každý dokument můžete definovat vlastní nastavení.

Nastavení parametrů skenování

ELOoffice umožňuje definovat kromě náhledu až osm různých profilů skeneru. Kromě toho je také možné provést řadu nastavení na nezávislých profilech. Z nabídky *Nastavení systému* vyberte položku **Možnosti...** a klikněte na záložku karty *Skenování* (obr. 3). Na této kartě se nastavují základní parametry skenování s náhledem a globální parametry skenování, nezávislé na profilech skeneru.

Uložit v negativu – naskenovaný obraz je možné uložit v negativu.

Použít alternativní ovladač TWAIN – pokud si **ELO***office* zcela nerozumí s originálním ovladačem skeneru, je možné použít obecný ovladač TWAIN.

Použít ovladač Twain integrovaný v ELO – to je další možnost, jak řešit případný konflikt ELOoffice s originálním ovladačem skeneru. Pro obě možnosti je nutné, aby skener byl kompatibilní s ovladačem TWAIN.

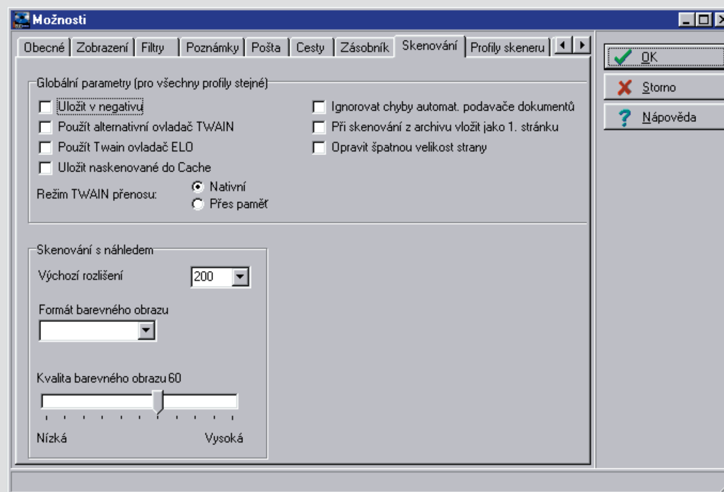
Uložit naskenované do Cache – tato volba má smysl, pouze pokud je použit alternativní ovladač TWAIN.

Ignorovat chyby automat. podavače dokumentů – některé, zejména levnější skenery s automatickým podavačem dokumentů generují chybová hlášení, i když je vše v pořádku. Touto volbou můžete „falešné" chyby potlačit.

Při skenování z archivu vložit jako 1. stránku – **ELO***office* umožňuje připojit naskenovanou stránku k dokumentu již zařazenému v archivu. Standardně se další naskenované stránky připojují za poslední stránku, avšak s touto volbou se budou řadit před první stránku.

Opravit špatnou velikost strany – ořízne naskenovaný obraz v 70% šířky; to je užitečné, skenujete-li například dokumenty formátu A5 místo formátu A4.

V rámečku „Skenování s náhledem“ můžete nastavit parametry ukládání obrazu pro skenování s náhledem, tedy pro skenování pomocí softwaru dodávaného se skenerem. Můžete nastavit rozlišení, k dispozici máte volby 75, 100, 150, 200 a 300 dpi. Dále můžete vybrat formát ukládaného obrazu a jeho kvalitu. Obecně platí, že čím vyšší kvalita obrazu, tím více místa na disku výsledný soubor zabere.

Obr. 3. Nastavení parametrů skenování – karta *Skenování*.

Profily skeneru

Jak již bylo uvedeno výše, ELOoffice umožňuje kromě náhledu definovat také osm různých profilů skeneru, které umožní rychlé změny nastavení skeneru pro různé typy dokumentů. Například pro dokumenty tištěné prostřednictvím tiskárny jehličkové bude třeba nastavit větší kontrast než pro dokumenty tištěné prostřednictvím tiskárny laserové. Nyní vás naučíme tyto profily vytvářet. Z nabídky *Nastavení systému* vyberte položku **Možnosti...** a klikněte na záložku karty *Profily skeneru* (obr. 4).

Na této kartě můžete profily definovat a upravovat. V dolní části okna jsou záložky s názvy jednotlivých profilů, profily nedefinované jsou označeny čísly, profily definované mají místo čísla uveden na záložce svůj název. V každém profilu můžete nastavit nejen rozlišení či barevnou hloubku, ale i některé parametry zpracování digitalizovaných dokumentů, jako např. oddělovací stránky či vyřazení prázdných stránek.

Název v menu – text, který vložíte do této kolonky, se bude zobrazovat v nabídce *Vybrat profil skeneru* v menu *Nastavení systému*.

Rozlišení v dpi – pomocí tlačítka vyberte rozlišení, ve kterém bude dokument snímán. Pro snímání textu bude postačovat rozlišení 100 až 200 dpi, pro skenování grafiky (obrázků a fotografií) doporučujeme vyšší rozlišení.

Formát papíru – klikněte na tlačítko a zvolte jeden ze standardně definovaných formátů papíru. V kolonkách *Formát* (x, y, š, v) se zobrazují pozice a rozměry skenované oblasti. Hodnoty jsou v obrazových bodech, proto pro definování formátu papíru doporučujeme použít nástroj **Asistent**, kdy je možné zadat rozměry ve srozumitelnějších milimetrech.

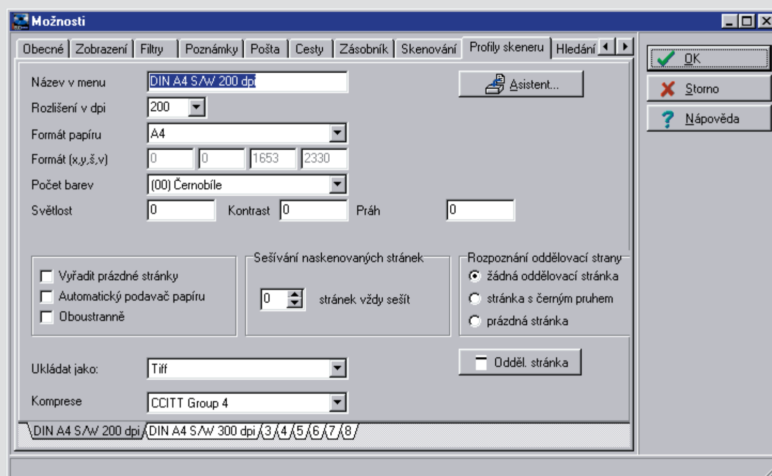
Počet barev – v této kolonce můžete zvolit barevnou hloubku snímaného obrazu. Platí, že čím více barev, tím více se dokument podobá realitě, ale opět na úkor většího objemu na disku. Pro tištěný text většinou postačí černobílý režim, pro dokumenty psané rukou je lepší zvolit šestnáct odstínů šedi. Pro barevná schémata a grafy postačí 256 barev a pro barevné fotografie je zde volba fotografie.

Světlost – v této kolonce je možné nastavit korekci světlosti naskenovaného dokumentu. Obvykle není třeba toto nastavení měnit (výchozí nastavení je 0), ale optimální hodnota záleží na skeneru a pro každý model je různá. Doporučujeme zkusit si cvičně naskenovat několik dokumentů s různými korekcemi a podle toho pak zvolit pro daný profil skeneru optimální hodnotu.

Kontrast – zde je možné nastavit korekci kontrastu. Pro běžné tištěné dokumenty není třeba nastavení měnit (výchozí je 0), ale podle typu skeneru se nastavení může lišit. Opět doporučujeme vyzkoušet. Zvláštní nastavení kolonek **Světlost** a **Kontrast** se vyžaduje například při skenování dokumentů tištěných prostřednictvím jehličkové tiskárny.

Práh – tato kolonka udává jas, při němž skener rozeznává barvy jednotlivých obrazových bodů. Není nutné hodnotu měnit, výchozí nastavení je 0.

-vrba

Obr. 4. Nastavení parametrů skenování – karta *Profily skeneru*.

> **ELO*office* 5.0**
>
> Program pro komplexní správu elektronických dokumentů
>
> **Vydal/Poskytl:** Cyberdyne, s. r. o.
> *http://www.elooffice.cz*
>
> **Cena:** Pro jednoho uživatele 4900 Kč, pro deset uživatelů 58 630 Kč.

Klávesové zkratky pro Excel

Klávesové zkratky jsou vhodným pomocníkem i pro práci s tabulkovými procesory. Jejich pomocí můžete zejména zefektivnit pohyb v tabulkách, sešitech a listech nebo otevřít některá dialogová okna, která jinak musíte delším způsobem vyhledat v nabídce příkazů nebo v místní nabídce.

Postup při zadávání klávesové zkratky (např. Shift+F5)

Nejprve stiskněte a držte stisknutou klávesu **Shift** a poté stiskněte klávesu **F5** (tím jste vyvolali příslušný příkaz – *zobrazení dialogového okna Najít*). Nyní nejprve uvolněte klávesu **F5** a poté klávesu **Shift.**

Klávesy pro pohyb a posun v listu nebo v sešitě

Stisknutí klávesy se šipkou: přesun o jednu buňku nahoru, dolů, vlevo nebo vpravo.
Ctrl+klávesa se šipkou: přesun k okraji aktuální oblasti dat.
Home: přesun na začátek řádku.
Ctrl+Home: přesun na začátek listu.
Ctrl+End: přesun do poslední buňky v listu, což je buňka v průniku používaného sloupce, který se nachází nejvíce vpravo, a nejspodnějšího používaného řádku (v pravém dolním rohu). Tato buňka je umístěna úhlopříčně proti počáteční buňce (většinou A1).
Page Down: přesun o jednu obrazovku dolů.
Page Up: přesun o jednu obrazovku nahoru.
Alt+Page Down: přesun o jednu obrazovku vpravo.
Alt+Page Up: přesun o jednu obrazovku vlevo.
Ctrl+Page Down: přesun do dalšího listu v sešitě.
Ctrl+Page Up: přesun do předchozího listu v sešitě.
Ctrl+F6 nebo **Ctrl+Tab:** přesun do dalšího sešitu nebo okna.
Ctrl+Shift+F6 nebo **Ctrl+Shift+Tab:** přesun do předchozího sešitu nebo okna.
F6: přesun do následujícího podokna v rozděleném sešitě.
Shift+F6: přesun do předchozího podokna v rozděleném sešitě.
Ctrl+Backspace: zobrazení aktivní buňky posunutím listu.
F5: zobrazení dialogového okna *Přejít na*.
Shift+F5: zobrazení dialogového okna *Najít*.
Tab: přesun na další buňku v řádku nebo přesun mezi odemknutými buňkami v zamknutém listu.

Klávesy pro pohyb v listu v režimu klávesy End

End: zapnutí nebo vypnutí režimu klávesy **End**. **Upozornění:** Zapnutí režimu klávesy **End** je indikováno v pravém dolním rohu ve stavovém řádku programu (obr. 1). Všechny následující klávesové zkratky v tomto odstavci předpokládají zapnutý režim klávesy **End**.
Klávesa se šipkou: přesun o jeden blok dat v řádku nebo sloupci.
Home: přesun do poslední buňky v listu, což je buňka v průniku používaného sloupce, který se nachází nejvíce vpravo, a nejspodnějšího používaného řádku (v pravém dolním rohu). Tato buňka je umístěna úhlopříčně proti počáteční buňce (většinou A1).
Enter: přesun na poslední buňku vpravo v aktuálním řádku, který není prázdný. Tato klávesová zkratka není k dispozici, pokud jste zaškrtli políčko *Převod navigačních kláves* na kartě *Převod* (nabídka **Nástroje**, příkaz **Možnosti**).

Obr. 1. Indikace zapnutí režimu klávesy End.

Klávesy pro pohyb v listu se zapnutou klávesou Scroll Lock

Scroll Lock: vypnutí nebo zapnutí klávesy **Scroll Lock**. **Upozornění:** Zapnutí režimu klávesy **Scroll Lock** je indikováno v pravém dolním rohu ve stavovém řádku programu (obr. 2). Všechny následující klávesové zkratky v tomto odstavci předpokládají zapnutý režim klávesy **Scroll Lock**.

Pokud používáte klávesy pro posun (například **Page Up** a **Page Down**) s vypnutou klávesou **Scroll Lock**, přesune se výběr ve vzdálenosti posunu. Jestliže chcete při posunu zachovat stejný výběr, zapněte nejprve klávesu **Scroll Lock**.

Obr. 2. Indikace zapnutí režimu klávesy Scroll Lock.

Home: přesun do buňky v levém horním rohu okna.
End: přesun do buňky v pravém dolním rohu okna.
Šipka nahoru nebo **šipka dolů:** přesun o jeden řádek nahoru nebo dolů.
Šipka vlevo nebo **šipka vpravo:** přesun o jeden sloupec vlevo nebo vpravo.

Klávesy pro náhled a tisk dokumentu

Ctrl+P nebo **Ctrl+Shift+F12:** zobrazení dialogového okna *Tisk*.
Klávesy se šipkami: pohyb po stránce při přiblížení.

Page Up nebo **Page Down:** přesun o jednu stránku při oddálení.
Ctrl+šipka nahoru nebo **Ctrl+šipka vlevo:** přesun na první stránku při oddálení.

Ctrl+šipka dolů nebo **Ctrl+šipka vpravo:** přesun na poslední stránku při oddálení.

Klávesy pro práci s listy, grafy a makry

Shift+F11 nebo **Alt+Shift+F1:** vložení nového listu.
F11 nebo **Alt+F1:** vytvoření grafu používajícího aktuální oblast.
Alt+F8: zobrazení dialogového okna *Makro*.

Alt+F11: zobrazení editoru jazyka *Visual Basic*.
Ctrl+F11: vložení listu maker aplikace *Microsoft Excel 4.0*.
Ctrl+Page Down: přesun na další list sešitu.

Ctrl+Page Up: přesun na předchozí list sešitu.
Shift+Ctrl+Page Down: výběr aktuálního a dalšího listu sešitu.
Shift+Ctrl+Page Up: výběr aktuálního a předchozího listu sešitu.

Klávesy pro zadávání dat v listu

Enter: dokončení zadání buňky a přesun ve výběru dolů.
Alt+Enter: zahájení nového řádku ve stejné buňce.
Ctrl+Enter: vyplnění vybrané oblasti buněk aktuálním zadáním.
Shift+Enter: dokončení zadání buňky a přesun ve výběru nahoru.
Tab: dokončení zadání buňky a přesun ve výběru vpravo.
Esc: zrušení zadání buňky.

Shift+Tab: dokončení zadání buňky a přesun ve výběru vlevo.
Backspace: odstranění znaku vlevo od umístění kurzoru nebo odstranění výběru.
Delete: odstranění znaku vpravo od umístění kurzoru nebo odstranění výběru.
Ctrl+Delete: odstranění textu až ke konci řádku.
F2: úprava aktuální buňky a umístění kurzoru na konec řádku.
Ctrl+D: vyplnění směrem dolů.

Ctrl+R: vyplnění směrem vpravo.
Ctrl+F3: definování názvu.
F7: Zobrazení dialogového okna *Kontrola pravopisu*.
Klávesy se šipkou: přesun o jeden znak nahoru, dolů, vlevo nebo vpravo.
Home: přesun na začátek řádku.
F4 nebo **Ctrl+Y:** opakování poslední akce.
Shift+F2: úprava komentáře k buňce.
Ctrl+Shift+F3: vytvoření názvů z popisků řádků a sloupců.

Klávesy pro práci v buňkách nebo v řádku vzorců

Backspace: vymazání celého obsahu aktivní buňky nebo odstranění předchozího znaku v aktivní buňce při úpravě jejího obsahu.
Enter: dokončení zadání buňky.
Esc: odstranění zadání z buňky nebo z řádku vzorců.
Ctrl+K: vložení hypertextového odkazu.

Enter (v buňce obsahující hypertextový odkaz)**:** aktivování hypertextového odkazu.
F2: úprava aktuální buňky a umístění kurzoru na konec řádku.
F3: vložení definovaného názvu do vzorce.
Shift+F3: vložení funkce do vzorce.

F9: výpočet všech listů ve všech otevřených sešitech.
Ctrl+Alt+F9: výpočet všech listů v aktivním sešitě.
Shift+F9: výpočet aktivního listu.
= (znaménko rovná se): zahájení vzorce.

Klávesy pro vložení, odstranění a kopírování výběru

Ctrl+C: kopírování výběru.
Ctrl+X: vyjmutí výběru.

Ctrl+V: vložení výběru.
Delete: vymazání obsahu výběru.

Ctrl+Z: vrácení poslední akce zpět.
Ctrl+Y: opakování poslední akce.

Klávesy pro pohyb v rámci výběru

Enter: přesun postupně z horní části výběru do části dolní nebo ve směru vybraném na kartě *Úpravy* (nabídka **Nástroje**, příkaz **Možnosti**).
Tab: posun ve výběru zleva doprava nebo o jednu buňku dolů, pokud je vybrán pouze jeden sloupec.
Ctrl+ . (tečka): přesun ve směru hodinových ručiček do dalšího rohu výběru.

Shift+Tab: přesun ve výběru zprava doleva nebo o jednu buňku nahoru, pokud je vybrán pouze jeden sloupec.
Shift+Enter: přesun z dolní části výběru do části horní nebo v opačném směru, než který je vybrán na kartě *Úpravy* (nabídka **Nástroje**, příkaz **Možnosti**).
Ctrl+Alt+šipka vpravo: přesun do nejbližšího nesousedícího výběru vpravo.

Ctrl+Alt+šipka vlevo: přesun do nejbližšího nesousedícího výběru vlevo.
Ctrl+Shift+šipka vpravo: rozšíření nebo zúžení výběru směrem doprava mezi nesousedícími výběry.
Ctrl+Shift+šipka vlevo: rozšíření nebo zúžení výběru směrem doleva mezi nesousedícími výběry.

–vrba

Jak na tabulky v editoru Calc (OpenOffice)

Podobně jako ve skupině programů MS Office, kde existuje tabulkový editor MS Excel, je tabulkový editor i ve skupině programů OpenOffice, ale jeho název je Calc.

OpenOffice najdete na přiloženém PPK CD 21/2003.

Můžete v něm počítat, uspořádávat data, dělat souhrny nebo vykreslovat grafy.

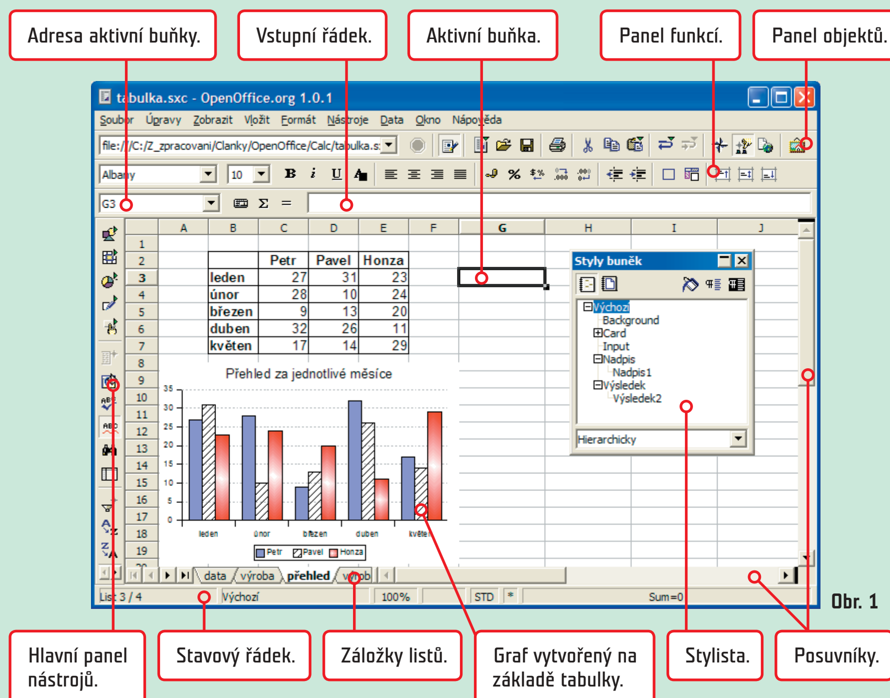
Nemusíte mít strach program alespoň vyzkoušet – data, která napíšete v tabulkovém editoru Calc, můžete totiž snadno předat uživateli editoru MS Excel, nebo i naopak. Data, která dostanete napsaná v MS Excelu, otevřete a přečtete v Calcu.

Jak začít?

Po spuštění programu Calc se otevře pracovní prostředí tabulkového editoru; toto prostředí se od jiných, již známých programů v něčem liší, ale v něčem je stejné. Nachází se zde jednotlivé panely nástrojů, nabídky, stavový řádek a samozřejmě i vlastní pracovní plocha s buňkami pro psaní údajů. Také se zobrazí *vstupní řádek*, který má podobný význam jako *řádek vzorců* v programu MS Excel (obr. 1).

Zároveň se otevře nový, nepojmenovaný soubor, do kterého můžete hned začít psát. Soubor vytvářený v programu Calc se nazývá *sešit* a je tvořen více *listy*, přičemž na každém listu se nachází buňky uspořádané do řádků a sloupců.

Do buněk lze pak zadávat čísla, texty, vzorce, data apod. Celkový vzhled buněk a listu můžete pak kdykoliv měnit pomocí formátování.

Obr. 1

Co je adresa buňky

V tabulkovém editoru se s buňkami pracuje při různých výpočtech a při odkazech na jiné oblasti buněk nebo se potřebné buňky vyhledávají, proto musí mít každá buňka své pevné určení v rámci listu i sešitu. Takovému určení se říká adresa buňky a je dáno průsečíkem sloupce a řádku, například A7, C22, AB12, ...

Při odkazech na jiný list má adresa tvar: *název_listu.adresa_buňky*, například **list3.A15** (to znamená, že jde o odkaz na buňku **A15**, která se nachází na listu: **list3**) nebo **prehled.C5** (zde je odkaz veden na buňku s adresou **C5**, která se nachází na listu s názvem **prehled**).

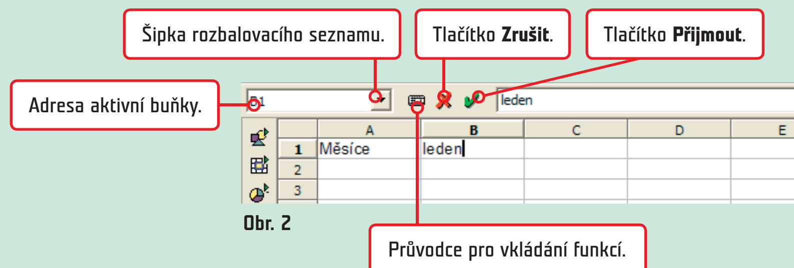
Je-li adresa buňky zapsána ve tvaru *'file:///C:/data/tabulka.sxc'#$prehled.C1*, znamená to, že odkazujete na buňku **C1**, která se nachází na listu **prehled**, jenž je uložen v souboru **tabulka.sxc**, který je uložen v adresáři **data** na jednotce **C:**.

Jak buňky označit

Ještě než začnete s jednotlivými buňkami pracovat, podívejte se, jak se buňky vybírají neboli označují. Vybrat můžete buď jednu buňku, nebo celé skupiny buněk. Vybírat lze myší nebo pomocí klávesnice. Vybrané buňky jsou podbarveny černě.

- Chcete-li vybrat pouze jednu buňku, ukažte na ni kurzorem myši a klikněte na ni levým tlačítkem. Tím se buňka stane aktivní.
- Chcete-li vybrat celý řádek, klikněte na jeho záhlaví (číslo řádku), a aby byl vybrán celý sloupec, klikněte na jeho záhlaví (písmeno nad sloupcem).
- Jestliže chcete vybrat skupinu buněk, klikněte na začátek vybírané oblasti, podržte stisknuté tlačítko myši a myší posouvejte. Tak označíte celou skupinu buněk.

- Potřebujete-li vybrat celý list, klikněte na průsečík záhlaví sloupců a řádků, který je umístěn v levém horním rohu listu.
- Jestliže chcete vybrat několik buněk, které neleží vedle sebe, vyberte nejprve první buňku nebo oblast buněk, stiskněte klávesu **Ctrl** a ponechejte ji stisknutou a začněte označovat další oblasti nebo buňky.
- Potřebujete-li vybrat větší oblast buněk a kurzor myši neustále utíká, můžete použít následující trik. Označte první buňku oblasti a potom přejděte kurzorem myši na buňku poslední, ale než na ni kliknete, podržte stisknutou klávesu **Shift**.
- Kombinací kláves **Shift+mezerník** můžete vybrat celý řádek nebo celé řádky, ve kterých jsou označené buňky.
- Kombinací kláves **Ctrl+mezerník** vyberete celý sloupec nebo celé sloupce.
- Celý list vyberete stiskem kláves **Ctrl+A**.
- Pokud potřebujete výběr libovolným směrem rozšířit, stiskněte klávesu **Shift** a zároveň klávesu se šipkou pro požadovaný směr. Lze použít i ostatní kurzorové klávesy – například stiskem kombinace kláves **Shift+Ctrl+Home** se výběr rozšíří na začátek listu.

Obr. 2

ZADÁVÁNÍ A EDITACE DAT

Buňku, do které potřebujete zadat text či jiná data, nejprve aktivujte a poté jen začněte psát přímo z klávesnice. Při psaní se bude text objevovat v aktivní buňce a zároveň ve vstupním řádku. Stisknete-li klávesu **Enter**, **Tab** nebo kliknete-li ve vstupním řádku na tlačítko pro potvrzení (**Přijmout** – obr. 2), ukončíte psaní textu a text vložíte do aktivní buňky.

Pokud nechcete nově napsaný text potvrdit, stiskněte klávesu **Esc** nebo ve vstupním řádku klikněte na tlačítko pro zrušení (**Zrušit** – obr. 2).

Dále je třeba vědět, že celý text je pouze v té buňce, do které byl napsán. Text nepřechází do buňky vedlejší, přestože tam při psaní zasahuje.

Úprava textu

I když zápis textu nebo čísla v buňce ukončíte, můžete ho kdykoliv snadno opravit. Prostě buňku znovu aktivujte, a to kliknutím přímo do vstupního řádku nebo stiskem klávesy **F2**. Dostanete se tak do editačního režimu buňky a vlastní text, číslo nebo datum snadno opravíte.

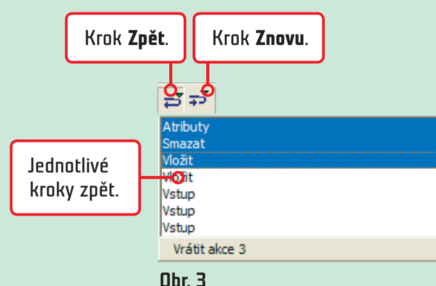
Při úpravě textu v buňce se nebojte umístit kurzor tam, kam potřebujete. Veškeré provedení změn se musí ukončit stiskem klávesy **Enter**, **Tab** nebo kliknutím na tlačítko **Přijmout**.

Jestliže potřebujete celý text v buňce nahradit jiným, nejdříve aktivujte buňku obsahující text. Napište nový text a buňku potvrďte. Text bude automaticky nahrazen.

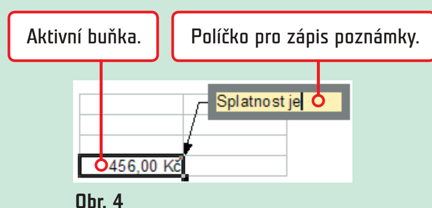
PROČ KROK ZPĚT?

V nabídce **Úpravy** najdete také kroky **Zpět** a **Znovu** (obr. 3). Pomocí kroku **Zpět** nebo kliknutím na ikonu **Zpět** na panelu funkcí snadno napravíte chybu, které jste se dopustili.

Položka **Znovu** slouží k tomu, abyste mohli zopakovat poslední akci. V nabídce **Úpravy** se názvy položek **Zpět** a **Znovu** mění podle právě odvolávané akce.

Obr. 3

Obr. 4

K ČEMU SLOUŽÍ POZNÁMKY

Jestliže přímo do číselné buňky napíšete text, změní se celá buňka v textovou a už s ní nemůžete běžným způsobem počítat. Proto má Calc možnost připojit k dané buňce poznámku, kterou lze kdykoliv přečíst, případně opravit, a přesto buňka zůstane nadále číselná.

JAK POZNÁMKU VYTVOŘIT?

Nejprve vyberte buňku, ke které chcete poznámku připojit. Poté z nabídky **Vložit** vyberte příkaz **Poznámka**. Calc zobrazí políčko pro napsání poznámky určené pro vybranou buňku (obr. 4).

Napište poznámku a klikněte mimo zobrazené políčko. To, zda se v buňce nachází poznámka, poznáte podle červeného bodu v pravém horním rohu.

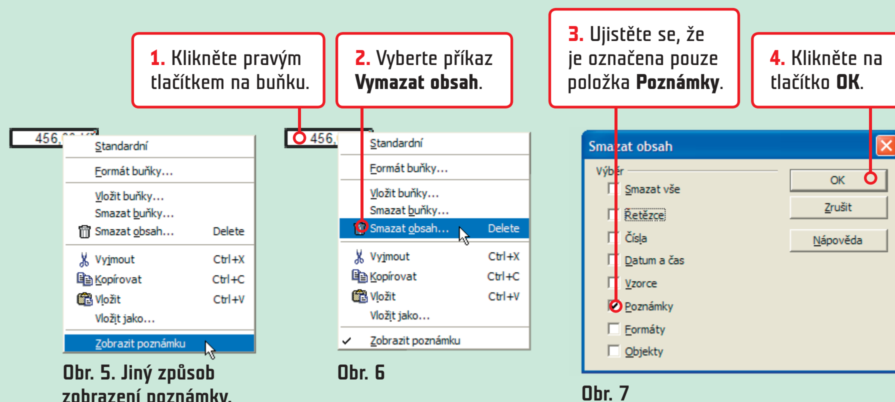
ZOBRAZENÍ POZNÁMEK

Jakmile najedete ukazatelem myši nad buňku s červeným bodem, komentář se zobrazí. Jiný způsob pro zobrazování je ten, že na buňku kliknete pravým tlačítkem myši a ze zobrazené místní nabídky vyberete příkaz **Zobrazit poznámku** (obr. 5).

Nyní můžete i již existující poznámku upravovat. Poznámka bude takto zobrazena až do té doby, dokud ji stejným způsobem zase neskryjete.

Jestliže poznámku u dané buňky již nepotřebujete, klikněte pravým tlačítkem myši na buňku a ze zobrazené místní nabídky vyberte příkaz **Vymazat obsah**. Zobrazí se dialogové okno a v něm ponechejte zatrženu pouze volbu **Poznámky** (obr. 6, 7) – poté klikněte na tlačítko **OK**.

Marie Franců

Obr. 5. Jiný způsob zobrazení poznámky.

Obr. 6

Obr. 7

Na obrázky s přehledem

V tomto článku vám ukážeme, jak Zoner Media Explorer 5 využít namísto průzkumníka z Windows. Pro práci s běžnými soubory a složkami nabízí Zoner Media Explorer 5 téměř stejné možnosti, ale pokud jde o obrázky, umí toho mnohem víc...

Zoner Media Explorer 5 pro vaše fotografie a multimediální data

Pokud nemáte plnou verzi Zoner Media Exploreru 5 (kterou jsme vám přinesli na PPK CD v čísle 20/2003), můžete si stáhnout 30denní zkušební verzi z ***www.zoner.cz*** (sekce Download).

Průzkumník, ale s něčím navíc

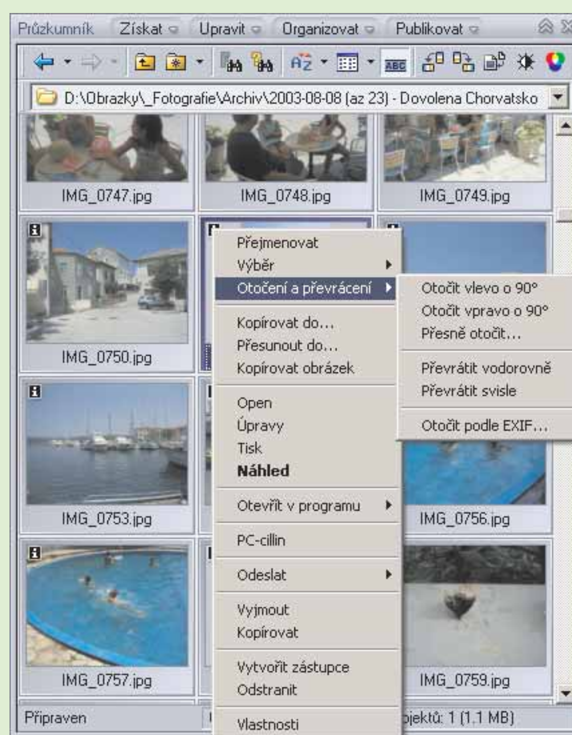
Zoner Media Explorer 5 na první pohled připomíná běžného průzkumníka z Windows a pro práci se soubory a složkami skutečně také nabízí řadu funkcí, na které jste zvyklí. Můžete tedy používat obvyklé klávesové zkratky, např. **F2** pro přejmenování souboru či složky, **Ctrl+C** pro kopírování do schránky a **Ctrl+V** pro vložení. Samozřejmostí je také možnost přetáhnout vybrané soubory či složky myší metodou „táhni a pusť". Obsáhlejší nabídku nástrojů dostupných v příslušném okně (na obrázku v okně průzkumníka, analogicky také v okně navigátoru) najdete v lokálním menu po kliknutí pravým tlačítkem myši – viz obrázek 1.

Některé časté úpravy fotografií lze provádět hromadně s více vybranými obrázky najednou, a to přímo v okně průzkumníka. Jedná se zejména o nástroje pro korekci opakujících se chyb, např. v případě fotografií pořízených během jednoho večera ve špatně osvětlené místnosti.

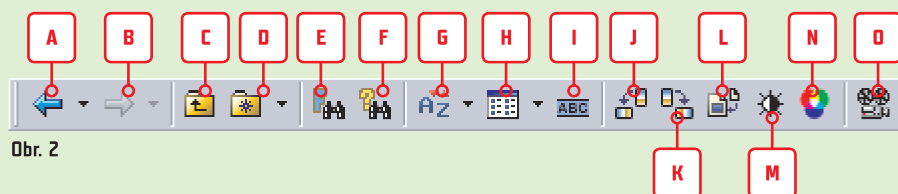
Hromadně lze také otočit fotografie pořízené „nastojato". Při otáčení o 90° přímo z průzkumníka (tzn. bez spouštění Zoner Editoru) se navíc využívá zvláštní postup, při němž nedochází ke ztrátě kvality ani u obrázků ve formátu JPG.

Několik nástrojů a nastavení pro lepší přehled a rychlejší práci v okně průzkumníka najdete v panelu nástrojů. Kromě nastavení vzhledu je možné také nastavit si filtr pro zobrazované soubory podobně, jako je tomu u některých programů pro správu souborů. Příjemná je také práce s oblíbenými složkami. Specialitou pro procházení či uklízení složek s obrázky je hromadné provedení některých častých úprav, aniž je nutné spouštět další program. Panel nástrojů průzkumníka je na obr. 2.

Pro lepší uspořádání uložených obrázků nabízí Zoner Media Explorer 5 kromě oblíbených složek také možnost vytvářet a prohlížet vlastní archivy. Tomu se budeme věnovat podrobněji někdy příště.

Obr. 1. Nabídka nástrojů ZME.

Obr. 2

EXIF (EXtended INformation) znamená textovou informaci přidanou k obrázku, tj. na konec souboru za obrazová data. Do této poznámky se většinou již ve fotoaparátu zapisují informace o vzniku fotografie (např. datum, typ fotoaparátu, použití blesku a další parametry) a další údaje lze dopsat v počítači.

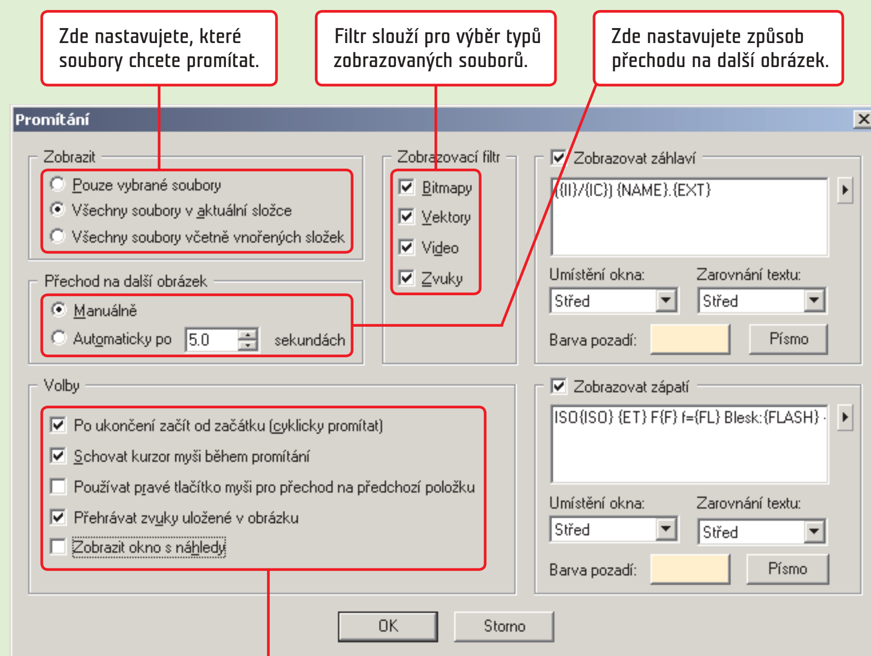
A) **Zpět** – po kliknutí na modrou šipku vrátí zobrazení poslední předchozí navštívené složky. Kliknete-li na černou šipečku vpravo, rozbalí se seznam několika posledních složek, z něhož si můžete vybrat.
B) **Vpřed** – obdobně jako předchozí, ale pro posun do další složky (z níž jste se vraceli tlačítkem Zpět).
C) **O úroveň výš**.
D) **Oblíbené složky** – umožňuje uložení aktuální složky mezi složky oblíbené nebo výběr některé již uložené složky, kterou chcete zobrazit. Princip je stejný jako u oblíbených složek v internetovém prohlížeči.
E) **Filtrovat zobrazení** – nastavení filtru pro zobrazované soubory. Filtrovat lze podle názvu (včetně zástupných znaků), data, velikosti a fotografie i podle poznámek a klíčových slov zapsaných v EXIF.
F) **Najít** – soubory lze vyhledávat v zadaném umístění podle stejných kritérií jako u filtru.
G) **Seřadit podle** – seřazení souborů lze zvolit vzestupně či sestupně např. podle názvu, velikosti, typu, data nebo vlastního nastavení (přetažením souborů myší).
H) **Režim zobrazení** – na výběr jsou (podobně jako v průzkumníku) velké a malé ikony, seznam, detaily nebo náhledy.
I) **Zobrazit jména souborů** – umožňuje zapnout/vypnout zobrazování názvů souborů v režimu náhledů.
J) **Otočit vlevo o 90°**.
K) **Otočit vpravo o 90°**.
L) **Hromadná konverze** – spustí funkci pro hromadnou konverzi všech označených souborů.
M) **Expozice** – otevře dialogové okno pro hromadnou úpravu expozice označených obrázků.
N) **Barvy** – otevře dialogové okno pro hromadnou úpravu barev označených obrázků.
O) **Promítnout složku** – spustí promítání všech zobrazených souborů v aktuální složce podle nastavených parametrů.

Promítání složky

Promítání (tzv. slide show) je velmi efektní funkce pro postupné zobrazování obrázků v aktuální složce. Využijete ji jak při hledání určitého obrázku (jsou-li mezi obrázky jen malé rozdíly, v náhledu nezřetelné), tak i při jejich běžném prohlížení či při ukazování přátelům. Velmi oblíbené je však využití promítání zejména při prezentacích a na poradách – stačí si obrázky vhodně pojmenovat (např. očíslovat) a pak jen střídající se obrázky doprovázet slovním výkladem.

Promítání obrázků vyvoláte buď kliknutím na ikonku s kamerou v panelu nástrojů, anebo rychleji klávesou **F3**. V dialogovém okně (obr. 3) si ještě můžete nastavit nějaké parametry, které ovlivní výběr obrázků a také způsob jejich zobrazování a střídání.

Před začátkem promítání lze zvolit filtr a rozsah výběru obrázků, které se mají zobrazovat, a také to, zda se obrázky mají střídat automaticky po zadané době, anebo ručně po kliknutí myší či po stisku klávesy. Dále je možné si zvolit promítání cyklické nebo jednorázové, dále to, zda má být vidět kurzor myši či zda se mají přehrávat i zvukové poznámky. Také si lze nastavit zobrazování pásu s malými náhledy či obsah a formát informací v záhlaví a zápatí obrazovky (např. názvy obrázků či další informace z EXIF).

Obr. 3

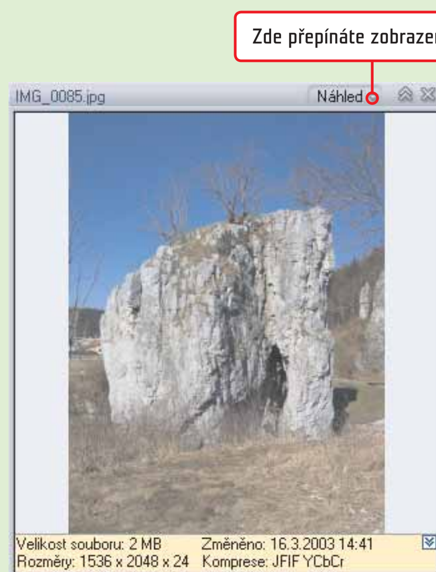
Okno náhledu nejen pro náhled

Kromě okna pro strom adresářů (tzv. navigátoru) a okna pro zobrazení obsahu složky (tzv. průzkumníka), která představují podobnost s průzkumníkem z Windows, si uživatelé Zoner Media Exploreru snadno zvyknou i na využívání dalšího okna, a to okna náhledu. V něm se vždy okamžitě zobrazuje náhled aktuálního obrázku v největší možné velikosti a kvalitě, jakou umožňují rozměry okna náhledu. V dolní části okna se současně mohou zobrazovat základní informace o obrázku, případně je lze schovat kliknutím na malou dvojitou šipku vpravo. Jediná položka nabídky okna náhledu slouží k přepínání režimu – buď se bude zobrazovat náhled, anebo podrobné informace o obrázku (včetně základních dat z EXIF – obr. 4 a 5).

Na prvním obrázku je okno náhledu zpracováno v obvyklejším režimu zobrazování náhledu, včetně základních informací ve žlutém pruhu dole (ty lze schovat kliknutím na modrou dvojitou šipku v pravém rohu žlutého pásu). Na druhém obrázku je okno náhledu v režimu zobrazení podrobných informací o obrázku.

Ve výchozím rozvržení oken, tedy i při prvním spuštění po instalaci programu, je okno náhledu umístěno vlevo dole pod oknem navigátoru. To pro většinu prací stačí, popřípadě si můžete náhled jen trochu zvětšit. Ale někdy je třeba vidět obrázky na co největší ploše, aby byly patrné i různé detaily, např. při vybírání nejlepších snímků z řady podobných záběrů. Pro takový případ je možné si změnit rozvržení oken například tak, aby náhled zabíral třeba polovinu obrazovky. Nastavené rozvržení je dobré si také uložit (v nabídce po kliknutí na ikonku s pravítky vpravo nahoře) pro příští rychlé použití.

! Vlastních rozvržení oken si v Zoner Media Exploreru můžete uložit, kolik chcete. Všechna uložená rozvržení se nabízejí (seřazená v tom pořadí, jak jste je ukládali) formou nabídky po kliknutí na ikonku s pravítky spolu s volbou výchozího rozvržení a s příkazy pro uložení nového rozvržení či pro smazání některého rozvržení již existujícího. Nově uloženým rozvržením se automaticky přiřazují klávesové zkratky ve tvaru Alt+číslo (avšak jen prvním deseti), pomocí kterých pak můžete rozvržení rychle přeměňovat podle aktuální potřeby.

Obr. 4. Náhled obrázku.

IMG_0085.jpg — Informace

Vlastnost	Hodnota
Jméno	IMG_0085.jpg
Cesta	D:\Obrazky_Fotografie\Archiv\200...
Přípona	JPG
Typ	Zoner Media Explorer Document
Velikost souboru	2 MB
Vytvořeno	16.3.2003 14:41
Změněno	16.3.2003 14:41
Otevřeno	29.10.2003 3:28
Rozměry	1536 x 2048 x 24
Velikost dat	9 MB
Komprese	JFIF YCbCr
Snímek pořízen	16. března 2003 14:41:39
Blesk	Ne
Doba expozice	1/250 s
Clona	7.10
Ohnisková vzdálenost	5.41 mm
ISO	
Autor	
Název	
Klíčová slova	
Popis	
Zvuk	Ne

Obr. 5. Informace o obrázku.

Jana Ziková

Další možnosti při vytváření vzorce

V minulém článku o Excelu jsme se naučili vytvořit jednoduché vzorce. Dnes si ukážeme další možnosti, které MS Excel nabízí.

Při přípravě článku jsme použili MS Excel 2002, ale postupy popsané v tomto článku můžete používat i v předchozích verzích tohoto programu.

Dosazení buněk kliknutím

V minulém článku jsme si ukázali, že součástí vzorce jsou odkazy na jednotlivé buňky. Adresy těchto buněk se do vzorce zapisovaly ručně z klávesnice.

Druhou možností je odkazy na buňky dosadit kliknutím.

DOSAZENÍ JEDNOTLIVÝCH ADRES

Jako příklad poslouží vzorec v buňce B4, který počítá součin hodnot v buňkách A4 a A5.

Klikněte do buňky, ve které chcete vytvářet vzorec (v tomto případě **B4**), a zapište znak **=** (obr. 1).

Poté klikněte na jednu z buněk, jejichž adresu chcete do vzorce vložit (v tomto případě **A4**, obr. 2).

Z klávesnice zapište operátor (protože se jedná o násobení, zapište *****).

Nyní klikněte na další buňku, jejíž adresu chcete do vzorce vložit (v tomto případě **A5** – obr. 2).

Tímto způsobem postupujte tak dlouho, dokud nezapíšete celý vzorec. Po zapsání vzorce stiskněte klávesu **Enter**, chcete-li, aby vzorec v buňce zůstal.

!

Jestliže během editace vzorce stisknete klávesy **Enter** nebo **Tabulátor**, Excel editaci ukončí a pokusí se vzorec zapsat do buňky. Končí-li vzorec operátorem (např. **=A4***) nebo obsahuje-li jinou chybu, zobrazí se dialogové okno.

Jestliže během editace vzorce stisknete některou z kláves pro posun kurzoru nebo pro posun kláves **PgUp** či **PgDn**, posune se označení buňky, jejíž adresu chcete do vzorce vložit.

***Doporučujeme:** Při vytváření vzorce nepoužívejte klávesy pro posun kurzoru. O opravách v zapsaném vzorci pojednáme v dalších odstavcích.*

Po stisku klávesy pro posun kurzoru dolů se posunulo označení vybrané buňky a současně se ve vzorci změnila adresa.

fx =D1	
C	D
=D1	

fx =D2	
C	D
=D2	

DOSAZENÍ OBLASTI

Do vzorců se nedosazují pouze jednotlivé adresy, ale také *oblasti*. Oblast můžete zadat buď zápisem z klávesnice, nebo myší. Zadávání oblasti si ukážeme na příkladu funkce SUMA, která má v buňce A1 sečíst hodnoty z oblasti A2:D3.

Klikněte do buňky **A1** a zapište **=SUMA(** (obr. 3). Poté zatažením myší označte úsek **A2:D3** a pomocí klávesnice uzavřete závorku (obr. 4). Zápis ukončete stiskem klávesy **Enter**.

Oblast je pravoúhlá část tabulky. Udává se adresou levé horní a pravé dolní buňky. Obě adresy jsou odděleny dvojtečkou (např. oblast A1:B3).

Dejte pozor na záměnu : a ; (dvoutečky a středníku). Zatímco **A1:B2** zahrnuje buňky *A1, A2, B1, B2*, zápis **A1;B2** zahrnuje pouze buňky *A1* a *B2*.

Máte-li tažením označit buňky, nastavte ukazovátko na první z buněk, které chcete označit, a stiskněte levé tlačítko myši. Poté buňky pohybem myši označte. Až budou označeny všechny požadované buňky, levé tlačítko uvolněte.

Funkce slouží pro usnadnění výpočtů. Funkcím zadáváte parametry, tedy hodnoty, které funkce potřebuje pro výpočet. Například u funkce SUMA zadáváte buňky, jejichž hodnoty chcete sečíst.

SUMIF ✗ ✓ fx =

	A	B	C	D
3				
4	3	=		
5	4			

Obr. 1

1. Do buňky **B4** zapište znak **=**.

SUMIF ✗ ✓ fx =SUMA(

	A	B	C	D
1	=SUMA(			
2	SUMA(**číslo1**; [číslo2]; ...)		5	7
3	2	4	6	8

Obr. 3

1. Do buňky A1 zapište **=SUMA(**.

2. Klikněte na buňku **A4**.

SUMIF ✗ ✓ fx =A4*A5

	A	B	C	D
3				
4	3	=A4*A5		
5	4			
6				

Obr. 2

4. Klikněte na buňku **A5**.

3. Zapište operátor násobení *.

2. Ukazovátko nastavte na buňku **A2** a stiskněte levé tlačítko myši.

5. Z klávesnice zapište znak **)** pro uzavření závorky.

SUMIF ✗ ✓ fx =SUMA(A2:D3)

	A	B	C	D
1	=SUMA(A2:D3)			
2	1	3	5	7
3	2	4	6	8

Obr. 4

4. Poté, co ukazovátko přesunete na buňku **D3**, levé tlačítko uvolněte.

3. Ukazovátko přesuňte na buňku **D3**, levé tlačítko držte stisknuté.

Oprava hodnoty v buňce

Až do této chvíle jste byli varováni před používáním kláves pro pohyb kurzoru při vytváření vzorce. Jak ale postupovat, chcete-li ve vzorci něco opravit?

Excel může pracovat v různých režimech. To, ve kterém režimu právě pracujete, zjistíte v levém dolním rohu okna (obr. 5). Excel nabízí tři režimy: *Připraven*, *Úpravy* a *Zadání*.

PŘEPÍNÁNÍ MEZI REŽIMY

Mezi režimy přepínáte klávesou **F2**. Z režimu Připraven přejdete do režimu Úpravy. Dalšími stisky klávesy **F2** přepínáte mezi režimy Zadání a Úpravy. Do režimu Připraven se vrátíte ukončením editace buňky.

REŽIM ZADÁNÍ

Zahájíte-li editaci buňky, Excel přejde do režimu Zadání. Tento režim již znáte. Stisknete-li klávesu pro posun kurzoru, Excel buď zapíše hodnotu do buňky a ukončí editaci, nebo změní právě editovanou adresu.

REŽIM ÚPRAVY

V tomto režimu můžete hodnotu zapsanou do vzorce editovat s využitím kláves pro posun kurzoru. Pracujete-li v režimu Úpravy, editaci buňky ukončíte klávesou **Enter**, **Tabulátor** nebo **Esc**.

OPRAVY PŘI ZADÁVÁNÍ VZORCE

Pokud se při vytváření vzorce dopustíte chyby a přijdete na ni ještě v době, kdy vzorec vytváříte, stisknutím klávesy **F2** přepněte do režimu Úpravy a chybu opravte. Podle vlastního uvážení se pak buď můžete vrátit do režimu Zadání, nebo dál zůstat v režimu Úpravy.

OPRAVY JIŽ ZADANÉHO VZORCE

Je-li třeba opravit hodnotu v buňce, ve které je hodnota již zapsána, záleží na tom, zda chcete hodnotu celou přepsat (např. hodnotu 8 zaměnit za 99), nebo zda chcete stávající hodnotu jen opravit (např. změnit adresu ve vzorci).

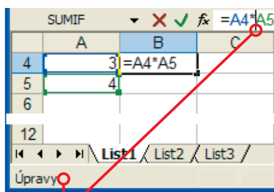
Chcete-li zapsat novou hodnotu, klikněte na příslušnou buňku a hodnotu zapište a potvrďte stiskem klávesy **Enter**. Excel starou hodnotu odstraní a nahradí ji novou.

Chcete-li stávající hodnotu pouze opravit, klikněte na příslušnou buňku a stiskem klávesy **F2** přejděte do režimu Úpravy. Proveďte požadované změny a poté editaci ukončete stiskem klávesy **Enter**.

V obou případech můžete své změny odvolat. Pokud se rozhodnete ještě během editace, stiskněte místo **Enter** klávesu **Esc**. Chcete-li změnu odvolat po jejím potvrzení Enterem, z nabídky **Úpravy** vyberte příkaz **Zpět** (obr. 6).

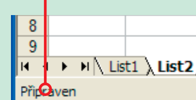
Opakovaným použitím příkazu **Zpět** můžete vrátit více než jeden krok. Pro lepší orientaci vypisuje Excel za příkaz Zpět ještě akci, kterou budete rušit. Na obrázku 6 tedy vrátíte zápis čísla 4 do buňky A4.

Do režimu Úpravy můžete přejít také tak, že v řádku vzorců kliknete do textu, který je v buňce zapsán.

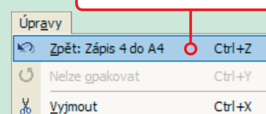
Po kliknutí do hodnoty v řádku vzorců přejde Excel do režimu Úpravy.

Zde zjistíte pracovní režim.

Obr. 5

Změny v buňce vrátíte příkazem **Zpět**.

Obr. 6

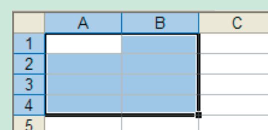
Zápis hodnot do více buněk

V některých případech je třeba zapsat stejnou hodnotu do více buněk. Jednou možností je zapsat hodnotu do jedné buňky, další možnost si ukážeme v tomto odstavci.

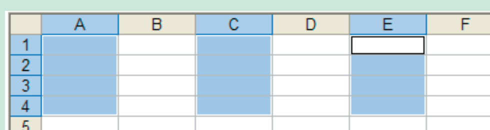
Nejprve označte všechny buňky, do kterých chcete hodnoty vložit. Poté zapište hodnotu, kterou chcete vložit, a potvrďte to současným stiskem kláves **Ctrl+Enter**.

Označená oblast může být spojitá nebo nespojitá (obr. 7, 8).

Spojitou oblast označíte tažením myší. Oblast nespojitou označíte tak, že nejprve označíte první část oblasti. Poté podržte stisknutou klávesu Ctrl a tažením myší označte zbývající části. Po označení poslední části klávesu Ctrl uvolněte.

Obr. 7. Oblast spojitá.

Obr. 8. Oblast nespojitá.

Kopírování a přesun obsahu buněk

Obsah buněk můžete kopírovat nebo přesouvat buď s využitím schránky, nebo tažením myší.

KOPÍROVÁNÍ BUNĚK S VYUŽITÍM SCHRÁNKY

Označte buňky, které chcete kopírovat. Poté z nabídky **Úpravy** vyberte příkaz **Kopírovat**. Kolem označené oblasti se objeví čárkovaná čára.

Poté klikněte na buňku, do které se má zkopírovat obsah buňky, jež tvoří levý horní roh označené oblasti. Z nabídky **Úpravy** vyberte příkaz **Vložit**.

PŘESUN BUNĚK S VYUŽITÍM SCHRÁNKY

Postup je stejný jako při kopírování. Jediným rozdílem je to, že místo příkazu **Kopírovat** použijete příkaz **Vyjmout**.

Jste-li zvyklí se schránkou pracovat např. ve Wordu, nedejte se zmást tím, že při použití příkazu **Vyjmout** data z původního místa zmizela, ale u Excelu setrvávají na svém místě.

Využíváte-li pro přesun nebo kopírování schránku, nepoužívejte v průběhu této činnosti klávesu Esc. Stiskem této klávesy zrušíte čárkovanou čáru okolo označené oblasti a Excel odmítne data vložit.

Data z původního místa zmizí v okamžiku, kdy zadáte příkaz **Vložit**. **-mzi**

Proč si pořídit ten program?

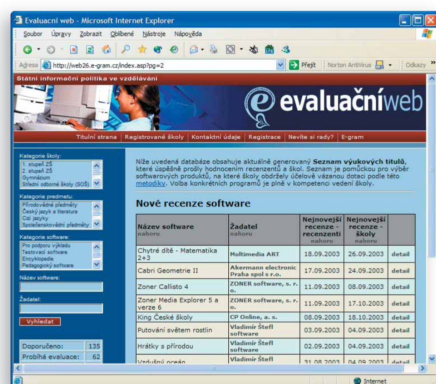
Na internetu můžete zjistit, zda program pro podporu výuky, který jste si vybrali, splňuje vaše požadavky.

U recenzí některých výukových programů se budete setkávat s poznámkou: *Informace o programu Edison najdete v databázi výukového softwaru ministerstva školství na adrese* ***www.e-gram.cz.*** O co se jedná?

Na adrese ***www.e-gram.cz*** najdete server věnovaný státní informační politice ve vzdělávání. Tento server nabízí mimo jiné také stránky s hodnocením výukových programů, lépe řečeno programů, které podporují výuku. Na tyto stránky se dostanete pomocí odkazu *Evaluace*, který najdete na panelu v horní části stránky.

Obsah evaluačního webu

Evaluační web nabízí možnost vyhledání produktu v databázi. O každém ze zveřejněných produktů je k dispozici rodný list (tedy základní informace) a recenze od dvou autorů, které jsou vypracovány podle zadané osnovy a podle hodnocení škol (tedy podle toho, nakolik produkt splňuje jejich požadavky v několika kategoriích).

Seznam nalezených programů.

Při výběru produktu můžete zadat buď obecné podmínky, nebo zadat přímo název produktu. Zadáváte-li obecné podmínky, můžete si vybrat kategorii školy (1. nebo 2. stupeň ZŠ, gymnázia apod.) a to, o které předměty a o který program máte zájem (např. cizí jazyky a testovací program). Výsledkem bude seznam produktů, které vaše podmínky splnily.

Podmínky přihlášení produktu

Co musí autor udělat pro to, aby se jeho produkt dostal do databáze? Je třeba produkt nabídnout k testování.

To provádějí jednak registrovaní lektoři (ti se drží již zmiňované osnovy), jednak registrované školy. Lektoři i školy pak zasílají svá hodnocení správci serveru. Pokud se mezi lektory najdou alespoň dva posudky, které se shodují, a pokud program doporučí jako vhodný pro výuku, jsou výsledky testů zveřejněny na webu. V případě, že se lektoři na posudku neshodnou nebo produkt není pro školy vhodný, výsledky zveřejněny nebudou.

Hodnocení programu

V seznamu nalezených titulů je uvedeno pouze jméno produktu, odkaz na stránky jeho výrobce nebo distributora a odkaz, který vede na stránky s detailním popisem.

Ten se skládá ze tří částí: z rodného listu, oficiální recenze a veřejné recenze.

V rodném listu jsou uvedeny základní informace, jako je určení produktu, nároky na počítač a další.

V oficiální recenzi jsou uvedeny recenze od dvou autorů, ve kterých se hodnotí shoda s osnovami, snadnost obsluhy a další možnosti programu.

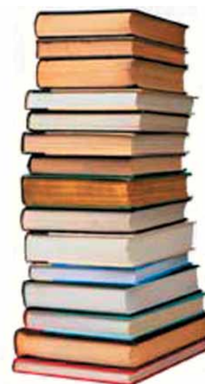
Ve veřejné recenzi je v grafu zobrazeno hodnocení škol, které daný produkt používají, v porovnání s hodnocením recenzentů. Porovnává se pět položek (technické aspekty, didaktické aspekty, obsahové aspekty, uživatelská přívětivost a užitná hodnota programu).

Přístupnost dat

Recenze na evaluačním webu jsou veřejně přístupné, takže se na ně můžete podívat také v případě, že váháte, který titul si koupit pro vlastní studium.

-mzi

E-books neboli knížky na internetu

Čtete rádi knížky? Pokud ano, pak pro vás máme dobrou zprávu – na internetu jich najdete dost a mnohdy je lze zdarma stáhnout.

Elektronické, nebo papírové?

Je to již delší dobu, co jste mohli často slyšet tvrzení, že klasické, tedy papírové knihy a časopisy se jednou zcela ztratí a že ve věku informačních technologií se zcela přejde k publikování elektronickému. Současnost ukázala, že tomu tak zcela není – papírové časopisy a knihy čtou lidé rádi a knihy elektronické jsou hlavně jejich doplňkem, a to doplňkem velmi zajímavým. Elektronické knihy si stáhnete během chviličky, a pokud již je jejich stahování zpoplatněno, pak ceny jsou nižší než ceny knih papírových. Další zajímavou výhodu představují elektronické knihy pro autory, hlavně pro ty začínající. Asi každý začínající autor ví, že pokud chce svoji knihu vydat, musí obejít několik nakladatelství a není jisté, že někde vůbec uspěje. Oproti tomu ve vydavatelstvích internetových může uspět skoro každý, jelikož náklady na vydání elektronické knihy jsou skutečně mizivé. A stejně tak není problém soubor se svojí knihou umístit na své internetové stránky a poskytnout ji ostatním třeba zdarma.

Co to je e-book?

Co elektronická kniha vlastně je? V zásadě můžeme říci, že se jedná o literaturu, která je v elektronické podobě poskytnuta čtenáři. Ten má posléze dvě možnosti, jak si takovou knihu zobrazit. Pokud chce mít možnost číst takovou publikaci na různých místech (tedy např. cestou do práce nebo doma, kde nemá počítač), musí vlastnit speciální čtecí zařízení neboli e-books reader. Další možností je zobrazit si obsah elektronické knihy v osobním počítači nebo v notebooku.

Výhody a nevýhody

Tou hlavní výhodou elektronických knih je snadnost, s jakou je získáte. Nemusíte chodit nikam do obchodu – elektronickou knihu si stáhnete během okamžiku do počítače nebo do některého čtecího zařízení. Nikdy se vám také nemůže stát, že by knížka byla vyprodaná. Nabízí se také aktivní práce s textem, protože v knize můžete různě zvýrazňovat text, podtrhávat nebo přidávat poznámky. Pokud vám nevyhovuje font nebo velikost písma, pak máte jednoduchou možnost to změnit. Elektronické knihy také umožňují vyhledat výrazy v textu, knížka může obsahovat i různá multimédia – tedy obrázky a videa. Elektronické knihy jsou také ekonomicky výhodnější – neplatíte nic za dodání knížky a jejich ceny jsou nižší než ceny knih papírových. Přes všechny tyto výhody je však spravedlivé zmínit se také o nevýhodách. Ten, kdo často pracuje na počítači (jako třeba autorka tohoto článku), vám jistě namítne, že po celodenním sledování obrazovky (LCD monitory nevyjímaje) jsou jeho oči velmi unavené a že rozhodně nemá chuť je dále trápit čtením publikace z elektronického, např. kapesního zařízení. Vytištěním na papír se však pořízení publikace velmi prodraží. Dále je nutno podotknout, že česká vydavatelství elektronickým knihám zatím nevěnují přílišnou pozornost, a že tedy nabídka elektronických publikací v češtině není nijak široká. To se však netýká literatury v anglickém jazyce – jestliže tento jazyk ovládáte natolik dobře, že si můžete přečíst celou knihu, máte rozhodně na výběr.

Elektronické knihy lze číst i na kapesních počítačích PDA.

Kde najít elektronické knihy?

Na internetu najdete množství knih v různé kvalitě – počínaje klasickými díly světové literatury a konče naprostými braky samozva-

Čtecí zařízení

Jak již bylo řečeno, k čtení elektronických knih bylo vyvinuto speciální čtecí zařízení. Číst elektronické publikace lze však také na kapesním počítači, jako např. Palm. To je také bohužel jediné mobilní zařízení pro čtení elektronických knih, které je k dispozici na našem trhu. Ostatní čtecí zařízení jsou k dostání převážně ve Spojených státech. Jak takové zařízení vypadá? Co se velikosti týká, jde skutečně o kapesní zařízení ve tvaru plochého kvádru. Největší plochu přitom zaujímá LCD displej, na kterém je kniha zobrazena. Na přístroji najdete také několik tlačítek nebo dotykových ovládacích bodů. Mezi nejznámější výrobce těchto zařízení patří firmy Gemstar, Cytale a Franklin Electronics. Na světě existuje asi devět výrobců těchto samostatných čtecích zařízení: většina z nich se zaměřuje na spotřební trh, ale některá jsou určena přednostně např. pro armádu nebo pro vědce. Co se cen týče, zařízení pro čtení elektronických knih nepatří k nejlevnějším – ceny se pohybují v přepočtu od tří tisíc korun až po třicet tisíc korun.

Formáty

Elektronické knihy jsou vlastně soubory v určitém formátu. Které formáty se používají nejčastěji? Elektronické knihy bývají velmi často zpracovány v dobře známém formátu PDF, který si jednoduše zobrazíte ve volně dostupném prohlížeči Adobe Acrobat Reader. Firmy, které vyrábějí čtecí zařízení, však velmi často vytvářejí formáty vlastní, specializované. Velmi častý je např. formát OEB neboli Open E-book, což je jakási platforma pro všechny ostatní formáty elektronických knih. Další rozšířený formát je LIT, což je formát Microsoftu. Tyto formáty jsou přitom kódovány a zabezpečeny proti dalšímu rozšiřování. Před dvěma lety počítačový svět rozrušila zpráva o zatčení 26letého ruského programátora Skljarova, který přijel do Spojených států na konferenci, na níž měl přednést příspěvek o formátu Adobe eBook (tedy o speciálním formátu společnosti Adobe pro elektronické knihy). Šlo o to, že Skljarov přišel na to, jak kód společnosti Microsoft prolomit, a vyšlo tedy najevo, že tato ochrana je velmi málo účinná. Před návratem do Moskvy byl však tento programátor zatčen a uvězněn. To se setkalo s obrovskou nevolí počítačového světa – Skljarov žádné americké zákony neporušil a zatčen byl vlastně „na objednávku" společnosti Adobe. Ta se nakonec tohoto kroku zalekla, chtěla vzít své obvinění zpět a požadovala propuštění ruského programátora. Bohužel úřední mašinerie se již rozjela a Skljarov si ve vězení několik měsíců poseděl. Nakonec byl propuštěn se slibem, že přijede znovu svědčit, k tomu však zatím nedošlo.

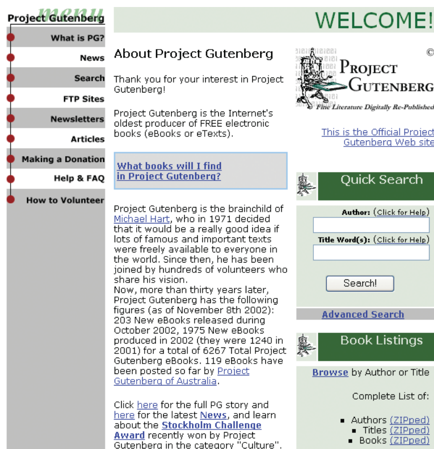

Pro čtení elektronické knihy je důležitý velký displej.

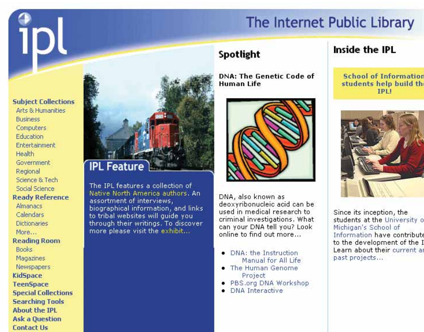
ných „takyspisovatelů". Kam se tedy podívat při sháňce po zajímavé literatuře?

Projekt Gutenberg

Projekt Gutenberg uzrál v roce 1971 v mozku Michaela Harta, kterého napadlo, jak by bylo úžasné převést určitá díla světové literatury (hlavně ta, na která se z určitého důvodu nevztahují vlastnická práva) do elektronické podoby a poskytnout je zdarma ostatním uživatelům. Projekt se posléze dostal na internet a v současné době čítá více než pět tisíc děl. Je budován hlavně na dobrovolnické bázi. Na stránkách lze pochopitelně vyhledávat, ať již podle autora, nebo podle díla. Projekt najdete na adrese *http://gutenberg.net*.

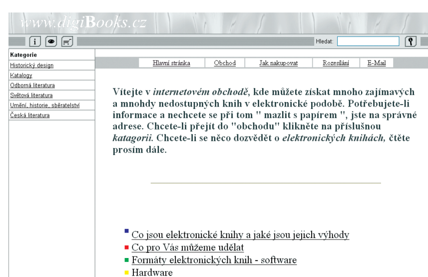
Projekt Gutenberg je vystavěn na dobrovolnické bázi.

Stránky internetové knihovny jsou rozcestníkem při hledání elektronických knih.

Internetová veřejná knihovna

Na adrese *http://www.ipl.org* najdete rozcestník pro hledání děl severoamerických autorů. Stránka je velmi přehledně rozdělena podle žánrů a funguje na ní pochopitelně i vyhledávání. Stránky samy žádné elektronické knihy neobsahují, ale pomohou vám najít právě to, co hledáte.

Českých elektronických knih není na internetu mnoho.

České knihy

Českých knih bohužel ještě mnoho nenajdete, zde jsou alespoň některé odkazy:
http://digibooks.cz
http://knowledge.hyperlink.cz/knihy

-mia

Herní ovladače

Jedním z důvodů (mnohdy tím hlavním), proč si lidé pořizují domů počítač, bývají hry. Vystačíte-li si s pasiánsem, jistě vám postačí obyčejná myš, a to i na většinu strategií, avšak chcete-li si třeba zazávodit v autech či zalétat na leteckém simulátoru, pak pouze s klávesnicí a myší nevystačíte.

V minulém dílu našeho seriálu o hardwaru počítače jsme probrali polohovací zařízení, která dobře poslouží při práci. Dnes se zaměříme na zařízení, která jsou určena takřka výhradně pro zábavu. Jedná se nejen o oblíbené joysticky, ale i o gamepady či o stále oblíbenější volanty.

Předtím než se pustíme do popisu jednotlivých zařízení, řekněme si, kam se vlastně připojují. Dříve byl pro tyto účely vyhrazen jediný konektor, který se jmenuje gameport. Byl a dodnes je součástí většiny zvukových karet. Bylo běžné mít i dva gameporty – jeden na zvukové kartě, druhý na řadiči disků. Se zvětšováním nabídky herních ovladačů a také s přicházejícími novými verzemi Windows se i dva gameporty začaly ukazovat jako nedostatečné a málo praktické. Proto se v některých případech začal využívat i port sériový. To ovšem bylo jen dočasné a záhy začali všichni výrobci přecházet na rozhraní USB. Toto univerzální rozhraní má tu výhodu, že k němu můžete připojit vlastně jakékoliv zařízení bez komplikované instalace či nutnosti dokupovat a instalovat další porty. Počet zařízení je v zásadě omezen jen počtem portů, ten však není problém zvětšit USB rozbočovačem. Další výhodou je snadná možnost programovat tlačítka pomocí dodaného softwaru – tuto možnost nabízí hodně výrobků (tlačítkům lze přiřadit např. stisk konkrétního tlačítka klávesnice). Na dnes prodávaných herních ovladačích se tedy setkáte převážně s rozhraním USB.

Joysticky

Snad nejklasičtějším herním ovladačem je joystick. Je to jakási vertikální páka, spojená přes kloub se základnou. Díky tomuto kloubu se může hýbat ve dvou směrech (dopředu – dozadu a doleva – doprava). Některé joysticky dovolují i kroutit pákou kolem její osy, což se může hodit třeba u leteckých simulátorů. Základní jsou dvě tlačítka – tlačítko primární, dostupné ukazováčkem, a tlačítko sekundární, které se ovládá většinou palcem. Obecně však platí, že čím více tlačítek joystick má, tím lépe – nemusíte využít všechna, ale někdy se mohou hodit.

Ještě bychom se měli zmínit o dvou ovladačích, které lze na joysticku často nalézt. Tím prvním je throttle, tedy ovladač výkonu motoru či rychlosti. Bývá většinou u paty páky. Druhým šikovným ovladačem je klobouček vedle sekundárního tlačítka, přístupný palcem. Je to jakési čtyř- či osmipolohové

tlačítko, jehož lze využít např. při přepínání map nebo při volbě zbraní.

Gamepady

Gamepady jsou doménou především herních konzol, ale dostaly se i do běžných PC. Hodí se pro méně náročné hry, neboť jsou založeny spíše na systému tlačítek. Na rozdíl od joysticku, u něhož je pohyb páky plynulý (tedy čím více páku vychýlíte, tím rychleji se například otáčíte), běžný gamepad zvládá v daném směru jen dvě polohy – žádné nebo maximální vychýlení. Je však spousta her, kde to bohatě stačí. Na dražších gamepadech však již nalezneme malé analogové joysticky. Gamepad je určen pro držení a hraní oběma rukama. Většinou obsahuje hodně tlačítek a jeho nasazení je časté např. v případě, že hru hrají dva hráči – jeden má gamepad, druhý hraje na klávesnici nebo gamepady mají oba.

Volanty

Velmi oblíbené jsou dnes volanty. Je to klasický volant, jak ho známe z auta, avšak je doplněn tlačítky, základnou se dvěma pedály a někdy i malou řadicí pákou. Jeho určení je jasné – pro simulátory závodů aut, a to všech možných kategorií od formule jedna po terénní vozy. Pro tyto hry jsou také nejvhodnějším ovladačem, neboť žádným joystickem ani gamepadem nemůžete docílit takové přesnosti ovládání auta jako volantem.

Už s prvními volanty přišel tzv. force feedback (zpětná vazba). Jedná se o systém, který podle toho, co se ve hře děje, vytváří ve volantu takovou sílu proti působení síly lidské, aby hraní bylo co nejvěrohodnější. Ve volantu tak můžeme cítit drncání při jízdě po hrbolaté silnici, chvění motoru měnící se podle aktuálních otáček nebo třeba odpor, který kladou kola při zatáčení. Zvláště posledně jmenovaná vlastnost může hráči hodně pomoci – pokud je tato funkce ve hře dobře zpracována, ucítíte, kdy můžete zatáčet ještě prudčeji, či naopak kdy už se kola „utrhla", a je tedy třeba provést korekci. Ucítíte to mnohdy dokonce dříve, než si to uvědomíte podle dění na monitoru. Intenzitu funkce force feedback lze vždy nastavit, nebo ji i zcela vypnout. (Force feedback se uplatňuje také u joysticků, u nichž je tato funkce nejmarkantnější v podobě chvění při palbě nebo různých výbuších, a také u některých gamepadů).

Velmi módní jsou páčky pod volantem, které slouží k řazení podobně, jako je tomu u formule jedna. Vzorem pro mnoho volantů se rovněž stala formule jedna – na pultech tak můžete nalézt volanty Ferrari, Jaguar či další.

Jaroslav Smíšek

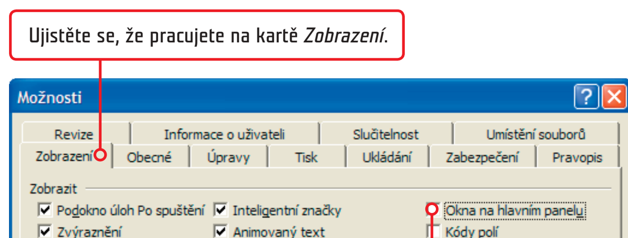
Tipy pro textové editory

Psát texty potřebuje snad každý. Ukážeme si několik tipů, které mohou práci s editory usnadnit.

Zobrazení nebo skrytí tlačítek otevřených dokumentů na hlavním panelu

PLATÍ: MS WORD 2002

Je-li na hlavním panelu dostatek místa, samostatné tlačítko (ikonu) pro každý otevřený dokument zobrazuje MS Word na hlavním panelu. Není vždy žádoucí, aby každý viděl, jaké dokumenty máte právě otevřené. Chcete-li, aby se na hlavním panelu zobrazilo pouze jedno tlačítko, vyberte v MS Wordu z nabídky **Nástroje** příkaz **Možnosti**. V dialogovém okně *Možnosti* se ujistěte, že pracujete na kartě *Zobrazení*. Poté zrušte zaškrtnutí u položky **Okna na hlavním panelu**.

Obr. 1

Zobrazení dlouhého dokumentu

PLATÍ: 602TEXT

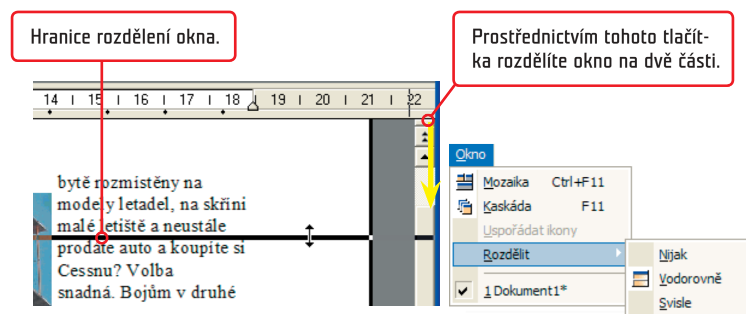
Pracujete-li s delším dokumentem, je někdy třeba porovnávat obsah dvou různých částí tohoto dokumentu. Některé editory dovolují rozdělit obsah okna s dokumentem na dvě části; v každé části může být zobrazeno jiné místo dokumentu. Rozdělit okno můžete tažením myší nebo prostřednictvím nabídky příkazů.

Chcete-li okno rozdělit myší, nastavte ukazovátko na malou vodorovnou čáru nad svislým posuvníkem. Zatažením této čáry dolů okno rozdělíte (obr. 2).

Hranici mezi horní a dolní částí okna můžete kdykoliv posunout zatažením myší. Chcete-li se rozdělení zbavit, přetáhněte hranici nad vodorovné pravítko (mimo oblast textu).

Nabídka příkazů nabízí navíc možnost svislého rozdělení okna. Z nabídky **Okno** vyberte příkaz **Rozdělit** (obr. 3). Zobrazí se další nabídka: pomocí příkazu **Svisle** rozdělíte okno svislou čarou, pomocí příkazu **Nijak** zrušíte vodorovné nebo svislé rozdělení okna.

Postup pro vodorovné rozdělení okna můžete použít i pro MS Word.

Obr. 2

Obr. 3. Nabídka příkazů pro rozdělení okna.

Jak zjistit délku textu ve Wordu

PLATÍ: MS WORD

Často je potřeba zjistit, z kolika znaků se dokument skládá. MS Word se trochu odlišuje od 602Textu i OpenOffice Writeru: v dialogovém okně uvádí počet znaků včetně mezer i počet znaků bez mezer.

Chcete-li zjistit počet znaků v celém dokumentu, ujistěte se, že nemáte označen žádný text.

Poté vyberte z nabídky **Nástroje** příkaz **Počet slov**. Na obrazovce se objeví dialogové okno s údaji.

Jak zjistit délku textu u jiných editorů

PLATÍ: 602TEXT, OPENOFFICE WRITER

Délku dokumentu ve znacích můžete zjistit také při práci v dalších editorech. Opět se ujistěte, že nemáte označen žádný text, a poté z nabídky **Soubor** vyberte příkaz **Vlastnosti**. V horní části okna pak klikněte na záložku **Statistika**. Na příslušné kartě pak vyhledejte údaj o počtu znaků. Oba editory udávají počet znaků včetně mezer.

-mzi

Ochrana autorských práv

Nad čím by se měl zamyslet každý zaměstnanec.

Počítač v práci používá téměř každý, ale kdo se zajímá o to, co všechno je na něm nainstalováno? Většina uživatelů si myslí, že se jich to netýká. Přitom se mohou nevědomky dopouštět trestného činu. Veškerý software, tedy i z internetu stažené počítačové hry a šikovné kancelářské programy, je chráněn autorským zákonem. Porušování autorského zákona se samozřejmě postihuje a neznalost zákona nikoho neomlouvá.

Jak vzniká problém

Každému se určitě lépe pracuje se slovníkem elektronickým než se slovníkem papírovým. Domů jsme slovník pořídili legálně, jako dárek pro dítě nebo jako učební pomůcku. Proč tedy slovník nenainstalovat na další počítač, třeba v práci? Uživatel přece zůstává stejný, ne? Polední pauzu si zpestříme nějakou hrou nebo hudbou v MP3. Všechna data samozřejmě ukládáme na disk pracovního počítače nebo na firemní server.

Přesně tak se chová velké procento uživatelů počítačových sítí v malých a středních firmách. Neuvědomují si, že následky problému, který tím mohou vyvolat, postihnou nejen firmu, ale především je.

Instalujete program? Přečtěte si licenční ujednání!

Rozhodně jej při instalaci nepřeskakujte. Software, stejně jako kterékoliv autorské dílo, je chráněn autorským zákonem. Při koupi softwaru pořizujeme pouze licenci k jeho užívání podle pravidel, která autor vymezuje právě v licenční smlouvě. Licence se váže na subjekt, který ji pořídil. Obvykle je licenci možno instalovat jen na jeden počítač – pokud však autor v licenční smlouvě neříká něco jiného.

Licenční smlouvou disponuje většina programů, včetně volně šiřitelných (freewaru a sharewaru). V případě, že licenční smlouva neexistuje, platí zákonná omezení (autorský zákon).

Zásadní omyly

Podívejme se znovu na už zmíněný slovník, který jste si nainstalovali na počítač zaměstnavatele. Není pravda, že pokud jej používáte stále vy, nic se neděje. Pokud není v licenční smlouvě uvedeno jinak, nainstalováním druhé kopie programu na jiný počítač už porušujete práva autora. A i kdyby to licenční smlouva umožňovala, nezapomeňte, že jste kopii nainstalovali na počítač, který vlastní někdo jiný.

V tomto okamžiku už tedy ohrožujete nejen sebe, ale i firemního správce sítě a statutární zástupce firmy. Ti za případné postihy v důsledku porušování autorských práv ponesou odpovědnost spolu s vámi.

Hledá se konkrétní viník

Každý zaměstnanec by se měl zajímat o to, co je na jeho počítači nainstalováno, a hlavně by sám neměl nic instalovat. Úmyslné porušování autorských práv se totiž postihuje podle přestupkového nebo trestního zákona – a příslušný paragraf trestního zákona (§ 152) hledá vždy konkrétního viníka.

Lze se účinně bránit

Nejlepší prevencí vzniku nepříjemné situace jsou pravidelné kontroly počítačů, kvalitní trvalá evidence firemního softwaru a interní směrnice upravující zacházení se softwarem – od žádosti uživatele o chybějící vybavení přes nákup vybavení až po instalaci na počítač. Pokud směrnice neexistuje, uživatelé počítačů a správci počítačové sítě by ji měli od vedení požadovat.

O preventivní opatření by se mělo zajímat i vedení firmy. Snadným řešením může být instalace specializovaného auditovacího softwaru, který administrátorovi pomůže počítačovou síť hlídat. Kvalitní auditovací software provede důkladnou inventarizaci počítačové sítě, odborně nazývanou softwarový audit. Nabídne komplexní a snadno aktualizovatelnou evidenci hardwaru, softwaru i uživatelů. Průběžnými kontrolami snadno odhalí existenci nepatřičných programů a umožní rychlou nápravu. Například kombinace auditovacího softwaru AuditPro a interní směrnice o používání softwaru může dokonale ochránit všechny zúčastněné strany.

Martina Hyndráková,
specialistka na softwarový management
– firma truconneXion

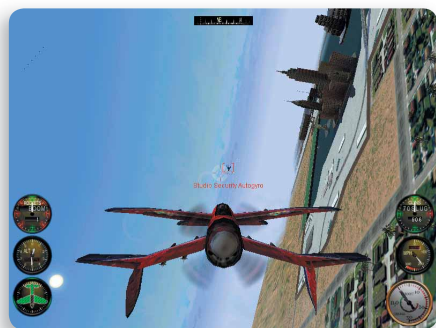
Kterou hru vybrat pod stromeček?

Průvodce po herních obchodech pro opravdové laiky.

Když se nějakých rodičů zeptáte, jak jejich potomek tráví volný čas, poměrně často uslyšíte odpověď „Hraje na počítači“. Pokud však dodáte „A co hraje?“, konkrétní odpovědi se už asi nedočkáte. Rodiče zkrátka nepotřebují vědět, kterou konkrétní hru jejich dítě zrovna hraje, po které žhavé novince touží nebo který je jeho oblíbený vývojářský tým. Až do chvíle, kdy se rozhodnou svoje dítě nějakým zajímavým titulem potěšit – v tu chvíli může pomoci následující článek. Stačí vybrat si jeden z těchto popisů:

Dítě – letec

Jsou po celém vašem bytě rozmístěny na strategických pozicích modely letadel, na

Crimson Skies – návrat do 20. let.

skříni vám už dávno vyrostlo malé letiště a neustále posloucháte návrhy, ať prodáte auto a koupíte si mnohem pohodlnější cessnu? Volba počítačové hry je pak snadná. Bojům v druhé světové válce se věnuje série *Microsoft Combat Flight Simulator* (nejnověji ve verzi 2004), civilní létání zastupuje stejnojmenná série bez přízviska Combat, tedy pouze *Flight Simulator* (opět v nejnovější verzi 2004). Krom toho určitě nic nezkazíte starou, ale stále výbornou hrou *Crimson Skies*, která je zasazena do vymyšleného prostředí pirátských bojů v polovině 20. století a která právě vychází ve zlevněné edici za velmi výhodnou cenu.

Dítě – sportovec

Samozřejmě záleží na konkrétním sportu: nejlepší fotbalový zážitek nabízí série *Fifa Soccer* (nejnověji 2004), v případě hokeje je to bezkonkurenční série *NHL* (poslední přírůstek taktéž 2004). Zábavné chvíle s basketbalovým sportem nabízí řada *NBA Live* (nejnověji 2003), baseball si může vaše dítě zahrát, koupíte-li mu titul *MVP Baseball 2003*.

Dítě – terminátor

V kategorii tzv. First Person Shooter neboli „akčních her z vlastního pohledu“ je poměrně široký výběr. Za zmínku stojí například *Vietcong* (spíše pro jednoho hráče) nebo *Unreal Tournament 2003* (pro hraní na internetu). Tituly toho typu jsou poměrně náročné na

Ukázka ze hry Baldur's Gate II.

sílu počítače, proto si před koupí rozhodně nezapomeňte ověřit, že u vás budou v pořádku fungovat, případně si raději kupte některý ze starších titulů (původní *Unreal Tournament*, *Quake III: Arena* pro internetovou hru, *Return to Castle Wolfenstein* pro oba druhy hraní).

Dítě – myslitel

Pokud chcete spojit příjemné s užitečným, existuje řada her, při kterých je nutné logicky uvažovat a tvořivě myslet. Takovou hrou (z období druhé světové války) je například hra *Commandos 3*, ve které ovládáte komando šesti záškodníků, a dále hra *Commandos 2* (předchůdce hry Commandos 3), která

> Největší síť obchodů s počítačovými hrami provozuje firma JRC – na jejích webových stránkách ***www.jrc.cz*** stačí najít nejbližší kamennou prodejnu a pro hru si dojít, kromě toho můžete využít i zásilkovou službu JRC Direct, která vám doručí hru až domů. Jiným prodejcem her je například distributor TopCD, jehož služeb můžete využít na adrese ***www.topcd.cz***.

se dá pořídit za výbornou cenu. Další možností je zvolit některou z budovatelských her, například *RollerCoster Tycoon 2*, *Pharaoh* nebo *Zeus*: *Master of Olympus*.

Dítě – generál

Ve válečných strategiích se hráč ujímá role velitele armády nebo vůdce říše a pomocí důmyslné strategie a důvtipné taktiky se snaží porazit svého soupeře, kterým může být buď počítač, nebo – v případě hraní na internetu – kamarád. U strategií je důležité zvolit vyhovující prostředí: příběhy řecké mytologie se zabývá *Age of Mythlogy*, historií lidstva například *Rise of Nations*, a pokud jde o fantasy, můžete vybrat některý titul

Fantasy svět Might and Magic.

z řady *Heroes of Might and Magic* (nejnověji čtvrtý díl), případně populární *Warcraft 3*.

Dítě – dobrodruh

Pro takové dítě jsou ideální takzvané RPG hry, ve kterých se hráč vžívá do postavy hlavního hrdiny a prochází promyšleným příběhem, zasazeným do zajímavého světa. Velmi kvalitními zástupci jsou například hry ze sérií *Might and Magic* (nejnověji devátý díl), *Icewind Dale* (dva díly) a *Baldur´s Gate* (stejně tak dva díly) nebo titul *Elder Scrolls 3: Morrowind*. Výbornou hrou s prvky sci-fi je také nedávno recenzovaná hra *Deus Ex*, kterou můžete koupit ve zlevněné edici za velmi nízkou cenu.

-maz

Honba za megapixely

„Megapixel“ je pojem, který v poslední době slyšíme stále častěji, a obvykle platí, že čím je megapixelů víc, tím lépe. Existují však i situace, kdy je nám spousta megapixelů spíše na obtíž.

Digitální fotoaparáty se stávají stále dostupnějšími. Také řada jejich uživatelů se rychle rozrůstá, a tak není divu, že se stále více a stále častěji hovoří i píše o všem, co s digitální fotografií souvisí. Nejčastěji je řeč o kvalitě digitálních fotoaparátů vyjádřené v megapixelech (zkr. Mpix, „mega“ = milion, „pixel“ obrazový bod): tento údaj představuje maximální rozlišení snímků. Samozřejmě že čím více megapixelů, tím lepší přístroj a tím lepší i fotografie. Asi nejnižší hodnotou, se kterou se u digitálních fotoaparátů (pomineme jiná zařízení s přidanou funkcí fotografování) můžete setkat, je 1,3 Mpix, což je opravdu málo. Za jakési minimum bývají považovány 2 Mpix – v tomto případě už lze vyrobit papírové fotografie běžné velikosti (tzn. 9 x 13). Při vyšších hodnotách, nejčastěji 3 – 4 Mpix, už si můžeme dát vyrobit fotografie větších rozměrů či použít oříznutý snímek. Ovšem na trhu jsou již i přístroje s pěti, šesti, či dokonce osmi megapixely a vývoj jde pořád dál.

Přirozenou snahou člověka je vlastnit to nejlepší, a když už jednou jeden má něco, co ostatní nemají, chce se taky pochlubit. V době vlády internetu a elektronické pošty je velmi jednoduché pochlubit se vydařeným snímkem, ať už je na něm zachycen potomek při prvních krůčcích, či romantický západ slunce. Stačí fotografii po stažení z aparátu prostě poslat mailem všem známým a těšit se na jejich obdiv. Jenže odpovědi typu „ta fotka nejde zobrazit“ nebo „ucpalo mi to linku“ zkazí náladu.

A v čem je problém? No přece v megapixelech – je jich víc, než je potřeba. Hodnoty od 2 Mpix výše lze efektivně využít jen „pro papír“ nebo pro nějaké speciální úkoly. S každým pixelem totiž vzrůstá datový objem každého obrázku a to je spíš na škodu. Můžete počítat se mnou – nejčastěji používané rozlišení 17“ monitoru je 1280 x 1024 bodů, což přesně odpovídá rozlišení 1,3 Mpix. Když vezmeme v úvahu, že ne každý tak vysoké rozlišení používá, můžeme v případě fotografií posílaných mailem považovat za přijatelné rozlišení 800 x 600 (necelá 1/2 Mpix) až 1024 x 768 (asi 3/4 Mpix).

Stejné hodnoty jsou standardem i pro WWW, ovšem pro celou stránku – vlastní fotografie musí být menší. Rozměry každé fotografie je třeba odvodit i v závislosti na tom, kolik jich bude na stránce. U jediného snímku lze „překousnout“ i rozlišení 640 x 480 bodů. Mají-li na stránce být 2 – 3 fotografie, je třeba snížit rozlišení zhruba na 300 x 200 bodů. Pro ještě větší počet zveřejňovaných snímků je už prakticky nezbytné vytvořit galerii s malými náhledy a s odkazy na obrázky na zvláštních stránkách. Ostatně, odkaz na snímek ve větším (či dokonce originálním) rozlišení můžete nabídnout vždy.

> **i** Na objem dat obrázkových souborů mají vliv i další faktory, jako je obrazový formát, barevná hloubka či komprese. Neexistuje žádný naprosto univerzální návod, jak fotografie konvertovat pro co minimální objem dat při maximální kvalitě. Nejvhodnější řešení je pro každý obrázek jiné a vždy je důsledkem kompromisu.

A jak to udělat? Pro zmenšování obrázků metodou změny rozměrů je nutné vlastnit a používat vhodný program. Někdy stačí software dodávaný s digitálním fotoaparátem či některý z freewarových programů. Také lze vybírat ze slušné nabídky komerčních produktů, jejichž cena většinou není nijak vysoká a které obvykle umí upravený snímek rovnou odeslat mailem či vygenerovat HTML galerii s náhledy.

Jana Ziková

Hity PPK CD 21/2003

Vítáme vás u jednadvacátého CD v roce 2003. Hlavním tématem jsou tentokrát české hry. V rubrice Programy/Hry najdete 45 freewarových českých her. Čekají tu na vás hry nejrůznějšího žánru – deskové, logické, akční, karetní a další. Pojďme si představit dvanáct nejzajímavějších freewarových českých her.

CrissCross 2

freeware

CrissCross je česká verze ve světě oblíbené hry scrabble. Základní princip hry je následující. Z písmen skládejte různá slova tak, aby na sebe navazovala. Čím více písmen slovo obsahuje, tím více bodů získáte. Podrobný popis pravidel a ovládání programu naleznete v českém návodu, který je součástí hry.

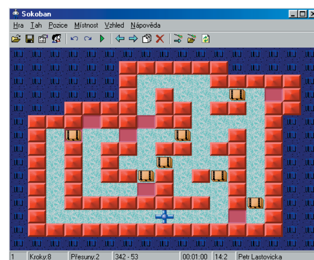
rubrika na CD: programy/hry

Sokoban 2.0

freeware

Oblíbená logická hra, která má kořeny v Japonsku. Vaším úkolem je přemístit bedny ve skladu na označená místa. Bedny však můžete pouze tlačit a tlačit lze pouze jednu bednu. Může se vám také stát, že bednu dotlačíte na takové místo, kde s ní už prostě nehnete. Vždy jde tedy o logický problém, který bude čím dál náročnější.

rubrika na CD: programy/hry

Poselství trůnu

freeware

Tahová strategie, kterou vytvořil Fenix Team, vás sice neoslní grafikou, o to více však překvapí, na jak dlouho vás dokáže připoutat k monitoru. Ostrov, na kterém se nacházíte, je rozdělen na několik regionů (některé jsou pod vaší správou, jiné stále pod cizí). Vaším úkolem je podmanit si celý ostrov. Dokážete to?

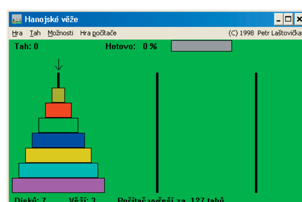
rubrika na CD: programy/hry

Hanojské věže

freeware

Hanojské věže – známá logická hra. Tento program řeší úlohu obecně (s libovolným počtem věží). Možná znáte jednoduchý případ se třemi věžemi, kdy je počet přesunů roven (2^n-1). Například při 20 discích je potřeba 1 048 575 přesunů. Jestliže místo tří věží použijete čtyři, stačí pouhých 289 přesunů.

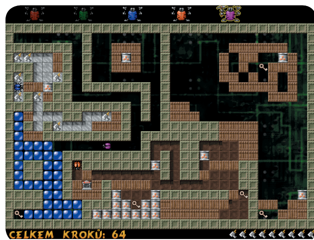
rubrika na CD: programy/hry

Berušky

freeware

Je to oblíbená česká logická hra, která vychází ze staré logické hry sokoban. Původní, strohou ideu této hry obohatili tvůrci o nové logické prvky, jako jsou například různé typy dveří, kameny, výbušné bedny a podobně. Mimoto přibyla i možnost spolupráce jednotlivých herních postav, berušek, kterých může být v jedné úrovni až pět najednou.

rubrika na CD: programy/hry

Šachy

freeware

Šachy. Hru zpracovanou v češtině lze hrát s různou obtížností. Je možné ukládat a načítat pozice, vrátit libovolný počet tahů pomocí funkce Historie, dát si poradit tah od počítače apod. Program obsahuje nápovědu včetně pravidel. Grafika není zrovna oslňující, ale šachy můžete s tímto programem bez problémů trénovat.

rubrika na CD: programy/hry

Dáma 2

freeware

Skvěle zpracovaná česká hra. Můžete si zahrát dámu s počítačem nebo s kamarádem. Při hře proti počítači lze nastavit obtížnost. K dispozici je také povídání o pravidlech a historii dámy. Minimální konfigurace: Pentium 133 MHz, operační paměť o kapacitě 16 MB a 45 MB volného místa na pevném disku.

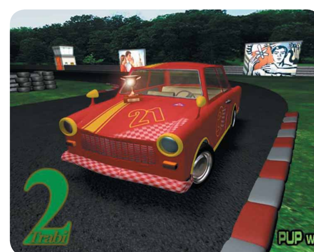

rubrika na CD: programy/hry

Trabi II

freeware

Tato hra simuluje závody trabantů v sedmdesátých letech. Závodit můžete za několik týmů z několika socialistických zemí v Poháru míru a přátelství. Hru může hrát jeden hráč proti počítači nebo i více hráčů na několika počítačích (přes sériové rozhraní). Lze nastavit nejen hru, ale i vlastního trabanta (převodovku, pneumatiky a sílu brzd).

rubrika na CD: programy/hry

Bulánci

freeware

V této hře nezáleží tolik na přemýšlení, jako spíše na akci. Po herní ploše se prohání dva a více hráčů, sbírají zbraně, míří po sobě a snaží se trefit soupeře dříve, než se soupeřům povede zaměřit je. Hráče ve hře zastupuje postava Bulánka, tedy polštáře. Bulánci jsou mimo jiné vítěznou hrou v soutěži „Joystick českých her".

rubrika na CD: programy/hry

Ponorka 1.1

freeware

Jednoduchá, ale pěkně graficky zpracovaná akční hra. Vaším úkolem je pomocí bomb a torpéd zlikvidovat podmořské barely dříve, než se s nimi srazíte. Bombu vypustíte klávesou „mezerník" a torpédo klávesou Ctrl. Do dalšího levelu postoupíte teprve tehdy, až zlikvidujete potřebný počet barelů. Další level bude samozřejmě mnohem obtížnější.

rubrika na CD: programy/hry

Czech Soccer Manager 2002

freeware

Jaké to je, řídit Spartu od vítězství k vítězství? Jak se asi vydělá na výdaje spojené s vydržováním španělského druholigového mužstva? To a mnohé další si můžete vyzkoušet v tomto fotbalovém manažeru. Vaším úkolem bude řídit fotbalový tým, určovat jeho složení a styl hry a starat se o dostatečný přísun peněz do klubové kasy.

rubrika na CD: programy/hry

Polda 3 karty

freeware

Polda 3 karty je již třetí mezihrou hry Polda 3, kterou se společnost Zima Software rozhodla uvolnit a poskytnout hráčům zcela zdarma. Jste dobří karbaníci a obehrajete ve známé karetní hře prší slečnu o šaty, nebo obehraje ona vás? Na začátku hry má každý deset korun. Kdo přijde o všechny peníze, bude muset postupně svlékat jednotlivé svršky.

rubrika na CD: programy/hry

Herní konzoly budoucnosti

Jistě jste si již všimli, že mobilní telefony dnes neslouží pouze k telefonování a posílání zpráv SMS. Z mobilního telefonu se totiž postupně stává zařízení, na kterém můžete hrát hry, poslouchat hudbu, fotografovat apod.

Zapomeňte přitom na hry, jako je např. „had" od Nokie – dnešní hry (javovské aplikace) jsou mimořádně promyšlené a lze je hrát dlouhou dobu.

Zdá se, že český národ v poslední době zachvátilo mobilní šílenství. Hry na mobilech dnes zdaleka nejsou výsadou pubertální mládeže a malých dětí. Herní šílenství jde napříč generacemi, profesemi a vlastně i příjmovými skupinami. Společnost Datamonitor například provedla odhad, podle něhož budou v roce 2005 hrát na mobilních telefonech hry čtyři z pěti uživatelů těchto telefonů. Tato skupina obyvatel se přitom nekryje s hráči klasických počítačových her nebo her na konzolách. Často jde o hráče, kteří zatím nebyli herním nadšením „infikováni". Hraní na mobilech se tolik rozvíjí proto, že hrát lze vlastně všude: cestou do práce, doma, v autobuse...

Vývoj mobilů

Zájem o mobilní hraní pozvedla v poslední době také společnost Nokia; ta uvedla na trh mobilní telefon N-Gage, který je ostatně prezentován hlavně jako herní konzola a méně již jako mobil. Pro hraní sofistikovaných her se hodí nejlépe poslední modely mobilních telefonů, jako je např. telefon Sharp, Nokia 7650 nebo Sony Ericsson T610. Všechny tyto modely se vyznačují velkým barevným displejem s vysokým rozlišením a ve většině případů také speciálním tlačítkem, které připomíná joystick. Samozřejmostí je podpora pro javovské aplikace, WAP a pro GPRS.

On-line hry

Jelikož jsme národ soutěživý, málokterému hernímu fandovi stačí, aby hrál hry sám „lokálně" – většina touží soupeřit s ostatními. Mnoho hráčů proto hraje hry on-line (tedy v reálném čase soupeří s jiným hráčem) nebo odesílá své výsledky ze hry na server – zde se výsledky zaznamenávají a poté jsou vyhodnoceni nejlepší hráči.

Tak to např. funguje u společnosti Logos, která se vyvíjením her pro mobily zabývá. Hry, které tato společnost vyvíjí, podporují většinou všichni domácí operátoři. To znamená, že si je lze jednoduše stáhnout prostřednictvím wapového rozhraní.

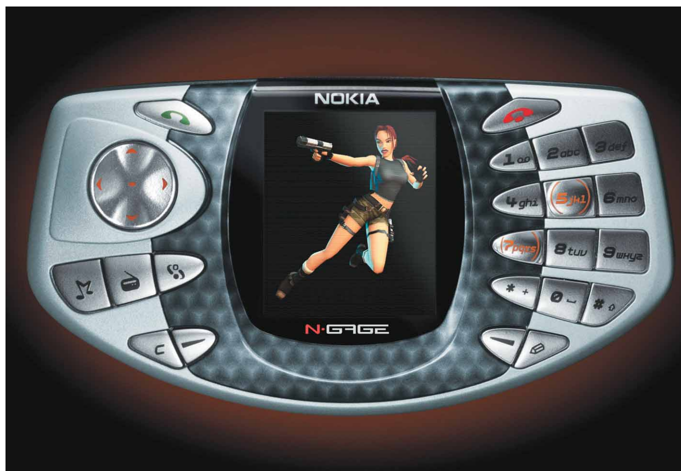
Hráči soutěží a vždy jednou za měsíc se ti nejlepší setkají a společnost Logos je odmění výhrou, což bývají mobilní telefony a různé hry. Špička těchto hráčů je přitom velmi úzká – jedná se asi o třicet lidí, kteří si mezi sebou výhry rozdělují. Téměř

Jak se ke hrám dostat?

Abyste mohli hrát na telefonu zajímavé hry, potřebujete hlavně přístup k wapu nebo k síti GPRS a pokud možno větší displej. Hru si většinou stáhnete přes wapové rozhraní a cena takové hry se pohybuje kolem 30 až 60 korun. V zásadě se ke hrám můžete dostat prostřednictvím stránek mobilních operátorů a výrobců her.

Nokia N-Gage podnítila zájem o hraní na mobilech.

Setkání fanoušků her na mobilních telefonech společnosti Logos.

všichni používají tarif společnosti Eurotel Data Nonstop, který nabízí libovolně dlouhé připojení k internetu za měsíční paušál 1050 korun. Mnozí hráči právě kvůli tomuto tarifu a hraní her změnili svého operátora. Není se čemu divit – většina hráčů přiznává, že hraje několik hodin denně, mnozí až kolem šesti hodin. To již představuje hodně „prowapovaného“ času. Mezi mobilními hráči tak jednoznačně vede jako operátor společnost Eurotel s 60 procenty všech hráčů, pro společnost T-Mobile se rozhodlo 30 procent hráčů a pro společnost Český Mobil (Oskar) 10 procent hráčů. Součástí on-line hry je také chat, takže je možné s ostatními hráči se domlouvat a diskutovat.

Java, nebo WAP?

Mobilní hry, které se hrají on-line, se dají rozdělit na wapové (tedy hrané prostřednictvím wapu), „esemeskové“ (hrané prostřednictvím zpráv SMS) a javovské (jde o javovské aplikace, které je třeba si stáhnout). Doposud vedly jasně hry wapové, avšak nyní se situace začíná obracet ve prospěch her javovských. Zcela jasně to souvisí s rozšířením vyspělých mobilů, které disponují barevným displejem a javovské hry podporují. Jen za letošní rok se má za hraní her wapových utratit kolem osmi milionů korun a za hraní her javovských kolem šesti milionů korun.

Většina z těchto příjmů přitom připadne operátorům, pro které se hraní her na mobilech stává velmi lukrativní oblastí. Názorným příkladem je letošní Invex, kde se po

Nabídka her na stránkách společnosti Eurotel.

Ze stránek *www.mojelogo.cz* lze stáhnout i hry zdarma.

Registrace | Přihlášení | T-Mobile |
zones
Downloads
Email | Profil | WAP | Downloads | MMS | Media Album
:: Informace
:: Zvonění
:: Loga
:: Obrázkové SMS
:: Java hry
:: Brožury
:: Nápověda
:: Otázky a Odpovědi
Novinky Jdi
Vybraný telefon ▸ Nokia 3510i Hledat: Jdi
Java hry [1-1 z 1]
HiScore Pokud je hra označena slovem HiScore, je možné si dosažené skóre nahrát na HiScore server a porovnávat s ostatními hráči. Kdo je nejlepší?
Submarine
Verze: 1.0
Velikost: 56 kB
Autor: Ismar s.r.o.
Submarine Objednat ▸
Čeká Tě cesta zpět do Tvé podmořské základny napříč územím plným nepřátelských ponorek a bojových křižníků. Zvládneš to?
Platnost hry: 30 dní
Cena: 0,- Kč
...Více
<<Předcházející Strana: 1 · z 1 Další >>
Java hry si můžete objednat třemi způsoby:
- **Přes Internet (zde):** Nejprve v horní části obrazovky zvolte typ a model telefonu příjemce hry. U vybrané hry klikněte na odkaz "Objednat", na následující stránce vyplňte do připraveného pole číslo, na něž chcete hru poslat, a stiskněte tlačítko OK.
- **Pomocí SMS:** Do krátké textové zprávy napište klíčové slovo N3510HRA (pro telefony Nokia 3510i), mezeru a zkratku pro objednání (např. SHERIFF) uvedenou u každé hry. Pokud chcete odeslat Java hru známému, zadejte ještě mezeru a jeho mobilní telefonní číslo v mezinárodním tvaru. SMS zašlete na číslo 5005. Příklady: N3510HRA SHERIFF, N3510HRA SHERIFF +420603123456
- **Přes WAP:** Na T-Mobile WAP si otevřete položku "Downloads" a následně "Java hry". Poté, co vyberete typ telefonu, na který si přejete Java hru objednat,

Zákazníci společnosti T-Mobile si mohou hry stáhnout i z internetových stránek.

roční pauze operátoři (kromě společnosti Český Mobil) opět objevili – ale v pavilonu Gamehall a veškerou svou prezentaci zaměřili na hraní her.

Eurotel

Na adrese *http://games.eurotel.cz* se dozvíte vše o nabídce mobilních her od společnosti Eurotel. Na nabízené hry přitom můžete aplikovat filtry a dát si zobrazit pouze určité druhy her (akční, wapové...) nebo hry pouze pro určitý mobilní telefon. O vybrané hře se dozvíte všechny důležité informace, včetně její ceny, zjistíte informace o ovládání hry a také si přečtete hodnocení od ostatních hráčů. Hru samu budete stahovat prostřednictvím wapu – připojíte se k wapovým stránkám Eurotelu, které jsou většinou v hlavní nabídce, hru vyhledáte a stáhnete. Eurotel nabízí mnoho různých her, např. hru Prince of Persia nebo Legendu dračího doupěte.

T-Mobile

O nabídce her společnosti T-Mobile se můžete informovat na portálu T-Zones na adrese *http://www.t-zones.cz*. V sekci Download najdete mnoho různých javovských her, které si můžete stáhnout prostřednictvím WAP nebo objednat zprávou SMS, případně stáhnout z internetu. V tom případě můžete hru objednat třeba pro svého známého.

Stránky výrobců a prodejců her

Hry na mobil si můžete objednat, nebo přímo stáhnout i z mnoha jiných stránek, např. ze stránek herních vývojářů. Ve většině případů se hry poskytují dokonce zdarma, takže platíte pouze za čas, během kterého jste při stahování hry připojeni k WAP. Např. na stránkách *http://www.mojelogo.cz* najdete mnoho různých javovských her, které si lze stáhnout zdarma. Hry se stahují prostřednictvím WAP a na této adrese získáte také podrobný popis toho, jak WAP v telefonu nastavit. Na stránkách *http://www.javamobil.cz* se setkávají vývojáři javovských aplikací a je možné si odtud stáhnout mnoho zajímavých her.

-mia

Mobilní telefony pro hry

Mobilní telefony, na kterých lze hrát nejnovější javovské hry, disponují mnoha vyspělými funkcemi. Samozřejmostí je barevný displej s dobrým rozlišením a podpora pro připojení prostřednictvím GPRS. Na kterých mobilních telefonech lze tedy s potěšením hrát?

Nokia 7650
První mobilní telefon Nokia, který podporoval zprávy MMS. Zaujme vás obzvláště velkým displejem, na kterém se hry hrají velmi dobře.

Sharp GX13
Tento mobil disponuje také velkým displejem, ale díky „véčkovému" designu nemá takové rozměry jako model předchozí. Obsahuje tlačítko ve tvaru kříže pro lepší ovládání her.

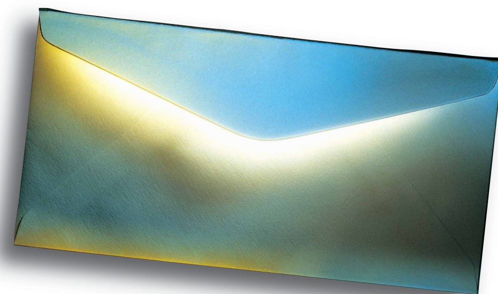

Sony Ericsson T610/T230
Poslední modely Sony Ericsson vás ohromí velkým barevným displejem a operačním systémem Symbion. Hry se ovládají numerickými klávesami nebo tlačítkem ve tvaru kříže.

K 1. 11. skončila platnost deseti- a dvacetihaléřů, a proto se cena v korunách zaokrouhluje na padesátihaléře. Poraďte mi prosím se vzorcem zaokrouhlování za desetinnou čárkou, a to v případě, kdy (x = celé číslo):

- x,01 až x,24 = x,00 dolů,
- x,25 až x,49 = x,50 nahoru,
- x,51 až x,74 = x,50 dolů,
- x,75 až x,99 = x,00 nahoru,

a to ve sloupci suma několika stovek řádků, tj. částek k úhradě.

Pro splnění tohoto požadavku můžete využít funkce ZAOKROUHLIT. Jelikož nepotřebujete zaokrouhlovat na celá čísla, ale na celé poloviny, vynásobíte nejprve původní číslo dvěma, tento dvojnásobek zaokrouhlíte na celé číslo a výsledek opět dvěma vydělíte. Pokud tedy chcete zaokrouhlit například součet buněk A2 až A9 z přiložené tabulky, bude mít příslušný vzorec tvar =ZAOKROUHLIT((SUMA(A2:A9))*2;0)/2 (obr. 1).

B2 fx =ZAOKROUHLIT(A2*2;0)/2

	A	B	C	D
1	Hodnota	Zaokrouhleno		
2	1,21	1,00		
3	2,24	2,00		
4	3,25	3,50		
5	4,49	4,50		
6	5,51	5,50		
7	6,74	6,50		
8	7,75	8,00		
9	8,99	9,00		
10				

List1 / List2 / List3

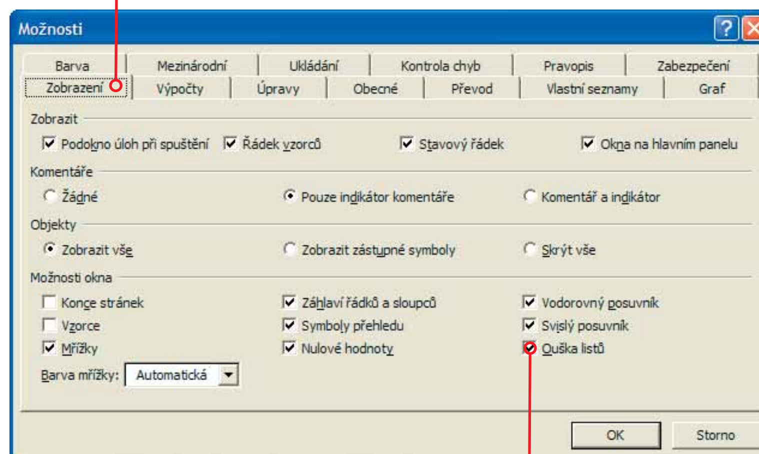
Obr. 1. Tabulka se zaokrouhlenými hodnotami.

-ihe

V Excelu se mi přestaly zobrazovat záložky listů.

Z nabídky **Nástroje** vyberte příkaz **Možnosti**. V dialogovém okně se ujistěte, že pracujete na kartě *Zobrazení*. Poté v části *Možnosti okna* zaškrtněte položku **Ouška listů** (obr. 2).

1. Ujistěte se, že pracujete na kartě *Zobrazení*.

Obr. 2

2. Zaškrtněte položku **Ouška listů**.

Někdy pracuji na kolegově počítači a nechci, aby si někdo prohlížel internetové stránky, na kterých jsem pracoval. Kolega používá MS Internet Explorer z Windows XP Professional.

Internet Explorer dovoluje odstranit historii prohlížených stránek a dočasné soubory, které jsou uloženy na disku. Ale dojde k odstranění všech souborů a všech stránek z historie, nejen těch, které jste si prohlížel (u uživatele, jehož jménem jste přihlášen). Z nabídky **Nástroje** vyberte příkaz **Možnosti internetu**. V dialogovém okně se ujistěte, že pracujete na kartě *Obecné*. Postupně klikněte na tlačítka **Odstranit soubory Cookie**, **Odstranit soubory** a **Vymazat historii** (obr. 3). Počítejte s tím, že mazání dočasných souborů neproběhne okamžitě, ale může určitou dobu trvat.

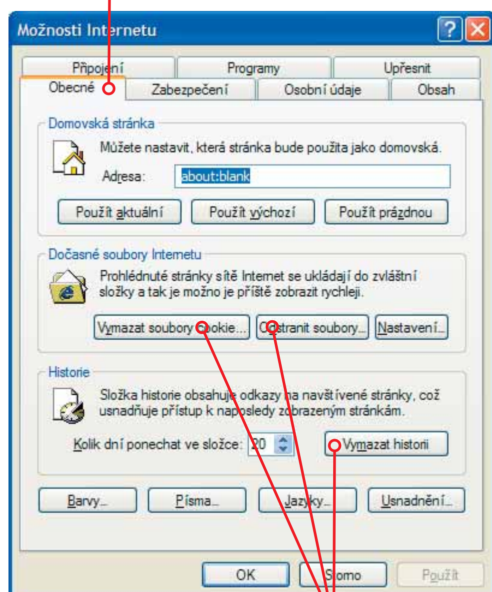
počítač pro každého

čtrnáctideník
Toto číslo vyšlo 12. 11. 2003.
ISSN 1212-0723 MK ČR 7931

Vydává Vogel Burda Communications s. r. o.
Jednatel: Ing. Pavel Filipovič
Ředitel Vogel Computer Media: Ing. Milan Loucký
Šéfredaktor: Ivan Heisler
Redakce (redakce.ppk@vogel.cz): Norbert Gulevič, Jan Jírovec, Michaela Kadlecová, Martin Semrád, Richard Straberger, Miroslav Ziegler
Inzerce (inzerce.ppk@vogel.cz): Zuzana Hošková, tel.: 225 018 762, fax: 225 018 500
Grafická úprava: DTP Vogel
Foto: Martin Tryščuk
Externí spolupracovníci: Marie Franců, Michaela Kloudová, Jiří Lapáček, Anna Nováková, Milan Pola, Tomáš Přibyl, Miroslav Stoklasa, Pavel Trousil, Martin Ziegler
Osvit a tisk: Reproprint, s. r. o.
Předplatné: Vogel Burda Communications s. r. o., Na Florenci 19, 110 00 Praha 1
tel.: 225 018 946, 225 018 944, 225 018 942 (prac. doba 8 – 16 hod.)
fax: 225 018 900, abonence.ppk@vogel.cz
Předplatné a inzerce na Slovensku: Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, P. O. Box 169, 830 00 Bratislava 3, tel./fax – administratíva: +421 2 44 45 46 28, predplatné: +421 2 44 45 06 97, 44 45 45 59, e-mail: magnet@press.sk, http://www.press.sk
Počet výtisků prodaného nákladu ověřuje: ABC ČR, Na Florenci 3, Praha 1
V prodejní síti rozšiřuje:
V České republice: síť dceřiných společností PNS, a. s.
Na Slovensku: Mediaprint & Kapa, s. r. o.

Vydavatelství
Vogel Burda Communications s. r. o.
Sokolovská 73
186 21 Praha 86
IČO 45280681
vydává časopisy CHIP, LEVEL, Svět DVD, MEDIAshop, Počítač pro každého, PlayStation 2 Oficiální Magazín-CZ, Cool Logo Mobil.
Sídlíme na adrese
Na Florenci 19, 110 00 Praha 1,
recepce A, 5. patro.

1. Ujistěte se, že pracujete na kartě *Obecné*.

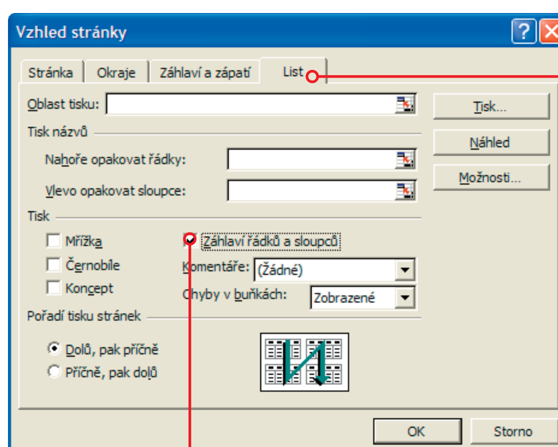

Obr. 3

2. Postupně klikněte na tato tlačítka.

V MS Excelu potřebuji vytisknout také označení řádků a sloupců; je to možné?

Zobrazte si list, který chcete tisknout. Poté z nabídky **Soubor** vyberte příkaz **Vzhled stránky**. V dialogovém okně klikněte na záložku **List**. Na kartě v části *Tisk* označte položku **Záhlaví řádků a sloupců** (obr. 4).

Obr. 4

1. Klikněte na záložku **List**.

2. Zaškrtněte položku **Záhlaví řádků a sloupců**.

inzerce

Příští číslo vyjde 26. listopadu 2003

Mobily plné obrázků

Do příštího čísla připravujeme prezentaci takových mobilních telefonů, které vám umožní příjem multimediálních zpráv neboli MMS. Ukážeme vám, že to dnes již není tak nákladná záležitost, jak byste si mysleli.

PPK CD 22/2003

Domácí kancelář – to je hlavní téma příštího CD. Připravíme pro vás několik praktických prográmků, které se vám budou hodit pro evidenci poznámek, připomínání úkolů, pro psaní textů apod. Těšit se můžete také na několik pěkných her.

Test počítačů

Výkon počítačů se stále zvyšuje a zlepšuje se také jejich výbava. Ceny jsou přitom více než lákavé. Pokud plánujete někomu z rodiny nebo sobě nadělit pod vánoční stromeček osobní počítač, nedejte si ujít náš test, který vyjde v příštím vydání PPK.

Seznam inzerentů

Jméno firmy	Strana	Jméno firmy	Strana	Jméno firmy	Strana	Jméno firmy	Strana
ACER, Praha	60	DELTA CZ, Praha	8	HP TRONIC, Zlín	41	OLYMPUS, Praha	38
AKTIS, Praha	42	DIGIMAT, Hradec Králové	7	IMPACT Computers, Praha	2	OPTIMA, Olomouc	45
AT Computers, Ostrava	13, 21, 51	DXT ComputerS, Praha	6	JOYCE, Brno	4	PROCA, Praha	47
CANON, Praha	5,43	e´D system, Ostrava	10	LEDA, Praha	48	TERASOFT, Hořovice	15
CENEGA, Praha	21, 59	eSko, Brno	11	MINOLTA, Brno	47	UMAX, Praha	14, 53, 56
CÍGLER SOFTWARE, Brno	3	FANN, Brno	52	NIKON, Praha	18	UNDERWEB SOLUTIONS, Praha	49
CZECH COMPUTER, Praha	18	GRISOFT, Brno	13	OKI, Praha	8	ZONER Software, Brno	17